ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ATHENS UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Εφαρμογή Συμβατικών Υποχρεώσεων και Επιπτώσεις στην Επίλυση της Ελληνικής Κρίσης Ιδιωτικού Χρέους.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΦΩΤΙΟΣ

Πτυχιούχος τμήματος Φυσικής ΕΚΠΑ

Πτυχιούχος τμήματος Νομικής ΕΚΠΑ

ΑΘΗΝΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2017

“No-one would remember the Good Samaritan if he'd only had good intentions, he had money as well.”

MargaretThatcher

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ……..12

Ενότητα 1……16

Κεφάλαιο 1:Εισαγωγικά στοιχεία Ευρωπαϊκού, Συνταγματικού Δικαίου και έλεγχος Συνταγματικότητας των νόμων……..16

1.1: Μνημόνιο ως μέσο εφαρμογής Ευρωπαϊκών δεσμεύσεων……16

1.2: Από τη συνθήκη του Maastricht μέχρι το 2010……16

1.3: Δημοσιονομική κρίση από το 2010 έως σήμερα……17

1.4:Σχετικά με τον ορισμό του ουσιαστικού και του δικονομικού δικαίου……17

1.4.1:Διαφορές και ομοιότητες Δικονομικού και ουσιαστικού Δικαίου.17

1.5: Έλεγχος Συνταγματικότητας των νόμων……18

1.6:Σχόλια πρώτου κεφαλαίου……19

1.6.1: Παθογένειες νομικού συστήματος……19

1.6.2: Ανάγκη ουσιαστικής αναθεώρησης του Συντάγματος……20

Κεφάλαιο 2: **Αλλαγές στο ουσιαστικό Δίκαιο κατά τη διάρκεια 2010-2015……..22**

2.1:Ζητήματα ηθικού κινδύνου που ανακύπτουν με την εκτεταμένη χρήση κεφαλαιουχικών εταιρικών μορφωμάτων……23

2.1.1: Βασικές εταιρικές δομές……23

2.1.2: Μειωμένη ευθύνη κεφαλαιουχικών εταιρειών προς τρίτους…..24

2.2: ΙΚΕ και ηθικός κίνδυνος……24

2.3: ΑΕ και ηθικός κίνδυνος……25

2.4:Ηθικός κίνδυνος και προσωπικές εταιρείες……..26

2.5.: Κάμψη της νομικής προσωπικότητας της ΑΕ(Piercingthecorporateveil)…….27

2.5.1:Γενικά για την ευθύνη……..27

2.5.2:Στάση αλλοδαπών εννόμων τάξεων……27

2.5.3: Νομική προσωπικότητα, ως μέσο διαχωρισμού υποχρεώσεων.28

2.5.4:Συμπεράσματα και εκτιμήσεις.....29

2.6: Αλλαγές στον τομέα του εργατικού Δικαίου.....29

2.7: Συμπεράσματα για τις αλλαγές στο ουσιαστικό Δίκαιο……31

Κεφάλαιο 3: Ο Κώδικας Πολιτικής δικονομίας και η εξέλιξή του κατά το διάστημα 2010 έως σήμερα……33

3.1: Δικονομικό Δίκαιο και Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας……33

Κεφάλαιο 4: Λίγα λόγια για τον πίνακα κατάταξης και για την αναγκαστική εκτέλεση γενικότερα……37

4.1: Αναγκαστική Εκτέλεση……..37

4.1.1: Αυτόματη εκτελεστότητα διοικητικών πράξεων λόγω τεκμηρίου νομιμότητας……37

4.1.2: Μη αυτόματη εκτελεστότητα στις ιδιωτικές διαφορές, απαραίτητη η κτήση εκτελεστού τίτλου……..37

4.2: Διαδικασία Κατάσχεσης……..39

4.3: Ανακοπή της αναγκαστικής εκτέλεσης Κπολδ 933 τροποποίησή του λόγω του ν.4335/2015……..39

4.4:Πίνακας Κατάταξης……..40

4.4.1:Πίνακας κατάταξης και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα……..40

Κεφάλαιο 5: Αλλαγές στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας……..42

5.1:Εισαγωγή και σχόλια σχετικά με τις αλλαγές προηγούμενων ετών, αλλά και ως προς την αποτελεσματικότητα των νέων νομοθετικών παρεμβάσεων……..42

5.2:Νόμος 4055/2012 (Δίκαιη Δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής)……42

5.3: Νόμος 4141/2013(Επενδυτικά Εργαλεία Ανάπτυξης, Παροχή Πιστώσεων και άλλες Διατάξεις)……..44

5.4: Αλλαγές με το νόμο 4335/2015 (Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν.4335/2015)……45

5.4.1: Αλλαγές στα άρθρα 237, 953, 962-963, κατάργηση του Κπολδ 938……..46

5.4.2: Αλλαγές στον πίνακα κατάταξης……..48

Ενότητα 2……50

Εισαγωγικά στοιχεία Δικαίου της αδυναμίας πληρωμής……..50

Κεφάλαιο 6: Εξέλιξη του codeofconduct των τραπεζών μέσω των νόμων 4224/2013, 4281/2014, 4336/2015, 4354/2015 και 4389/2016……..52

6.1: Γενικά στοιχεία……52

6.2: Ορισμός του συνεργάσιμου οφειλέτη……53

6.3: Εύλογες Δαπάνες Διαβίωσης……54

6.4:Σχετικά με τη διαδικασία εξεύρεσης λύσης……..55

6.5: Συνέπειες αποδοχής……56

6.6:Τροποποίηση λόγω ΦΕΚ Β’ 2376/2.8.2016 (απόφαση της ΤτΕ)……..56

Κεφάλαιο 7: **Πτώχευση……..58**

7.1:Υπερχρεωμένες επιχειρήσεις γενικά και χρέος……58

7.1.1: Εγχώρια εταιρική δομή και χρήση χρέους……58

7.2:Εμπορική ιδιότητα……59

7.2.1: Κτήση εμπορικής ιδιότητας ως αρνητική συνέπεια……..60

7.3:Πτώχευση ως συνέπειας της εμπορικής ιδιότητας……60

7.4.1:Προ-πτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης (ΠτΚ 99 επ.)……..…61

7.4.2:Επικύρωση της συμφωνίας (ΠτΚ 106στ). ……..64

7.5:Διαδικασία μετά την κήρυξη σε πτώχευση……64

7.5.1:Η ένωση των πιστωτών……64

7.5.2:Διαδικασία αναδιοργάνωσης……..65

7.5.3 Αίτια αποτυχίας της διαδικασίας της αναδιοργάνωσης……..66

7.6: Νόμος 4307/2014 άρθρο 61 επ. ……..67

Κεφάλαιο 8: Νόμος 3869/2010 (Νόμος Κατσέλη)….69

8.1:Διαδικασία……69

8.2:Ανάλυση του νόμου……...70

8.2.1: Άρθρο 1Μόνιμη αδυναμία αποπληρωμής και ύπαρξη δόλου….70

8.2.2: Άρθρο 2. Προδικαστικός συμβιβασμός……..71

8.2.3: Άρθρο 4. Κατάθεση Εγγράφων και αίτησης……..72

8.2.4: Άρθρο 8. Δικαστική ρύθμιση χρεών……..74

8.2.5: Άρθρο 9. Διαδικασία ρευστοποίησης περιουσίας……..75

8.2.6:Αρθρο 10. Καθήκον ειλικρινούς δήλωσης και Κώδικας Δεοντολογίας Τραπεζών……76

8.2.7: Άρθρο 15. Αναλογική εφαρμογή διατάξεων ΠτΚ……..77

Κεφάλαιο 9:Αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης του οφειλέτη προς το δανειστή και άϋλα περιουσιακά αγαθά……78

9.1:Που παρατηρείται μείωση……78

9.2:Εκβιασμός ή διαπραγμάτευση……78

9.2.1:Περίπτωση μη εμπόρου……79

9.2.2:Περίπτωση εμπόρου……79

9.3: Λόγοι χρήση της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης στην πράξη……80

Κεφάλαιο 10: Ζήτημα Debtoverhang για τις τράπεζες και για τους δανειολήπτες υπό την οπτική της ελευθερίας των συμβάσεων (ΑΚ 361 και άρθρο 5 του Συντάγματος)……81

10.1: Debtoverhang……81

Κεφάλαιο 11: Ζήτημα στατικό ή δυναμικό……83

Κεφάλαιο 12: Γενικοί όροι συναλλαγών (ΓΟΣ)……84

12.1:Ορισμός……84

12.2:Τέλεια και ατελή συμβόλαια (συμβάσεις)……85

12.3: Ανισότητα διαπραγματευτικής ισχύος ως προς την κατάρτιση των ΓΟΣ……85

12.4: Καταχρηστικές ΓΟΣ……86

12.4.1:Συνέπειες καταχρηστικών ΓΟΣ στην εξέλιξη της ενοχικής σχέσης……86

12.5: Λόγοι αναγκαιότητας ύπαρξης των ΓΟΣ……87

Κεφάλαιο 13:Νόμος 2251\1994[1]……89

[1]εισήχθη λόγω της κοινοτικής οδηγίας 93\13\ΕΟΚ

13.1:Σκοπός του νόμου……89

13.2:Είναι θεμιτή η ενίσχυση της αύξησης της διαπραγματευτικής δύναμης των καταναλωτών υπό το πρίσμα του νόμου 2251/1994?.....89

13.3: Νόμος 2251 και κώδικας δεοντολογίας τραπεζών που υιοθέτησε η Ελληνική Ένωση Τραπεζών για τη διαφημιστική προβολή χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται από τα πιστωτικά ιδρύματα……..90

13.4:Οιονεί creditrationing……..91

13.5: Συμπεράσματα……91

ΕΠΙΛΟΓΟΣ……93

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ……94

Κυριότερες συντομογραφίες

ΑΕ Ανώνυμη εταιρία

ΑΕΔ Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο

ΑΚ Αστικός Κώδικας

ΑΠ Άρειος Πάγος

Αρ. Αριθμός

Αρθ. Άρθρο

Βλ. Βλέπε

ΒΔ Βασιλικό Διάταγμα

ΔΕΕ Δικαστήριο ΕυρωπαϊκήςΈνωσης

ΕΙσΝΑΚ Εισαγωγικός Νόμος Αστικού Κώδικα

Ειρ. Ειρηνοδικείο

ΕμπΝ Εμπορικός Νόμος

Επ. Επόμενα

ΕΠΕ Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης

Κπολδ Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

Ν. Νόμος

ΝΠΔΔ Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

ΝΠΙΔ Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου

ΟλΑΠ Ολομέλεια Αρείου Πάγου

ΠτΚ Πτωχευτικός Κώδικας

Π.χ. Παραδείγματος χάριν

ΣΛΕΕ	Συνθήκη Λειτουργίας ΕυρωπαϊκήςΈνωσης
ΣΣΕ	Συλλογική Σύμβαση Εργασίας
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελληνική Δημοκρατία από το 2009, υποχρεώθηκε στη λήψη νομοθετικών μέτρων, που έπρεπε να είχε λάβει δεκαετίες πριν, προκειμένου να αντιμετωπίσει τηνκαλπάζουσα αύξηση του εγχώριου μη εξυπηρετούμενου Δημόσιου χρέους[2]. Οι αλλαγές επηρέασαν όλη τη Ελληνική νομοθεσία, τόσο στον τομέα του Δημοσίου Δικαίου που καθορίζει τη σχέση μεταξύ πολίτη και Δημοσίου , όσο και στον τομέα του Ιδιωτικού Δικαίου, που καθορίζει τις σχέσεις μεταξύ των πολιτών. Οι νομοθετικέςτροποποιήσεις δεν υπήρξαν αρχικά, όσο τολμηρές θα έπρεπε να ήταν, με αποτέλεσμα να τροποποιούνται συνεχώς και αλυσιτελώς οι ίδιες διατάξεις, κάτι που αποδεικνύει ότι ενδεχομένως ακολουθούταν μια μέθοδος “trialanderror”.

Στην παρούσα εργασία γίνεται ενδεικτική αναφορά στις βασικές νομοθετικές αλλαγέςπου έλαβαν χώρα, από το 2009 μέχρι σήμερα, στον τομέα του Ιδιωτικού ουσιαστικού Δικαίου και στον τομέα του Δικονομικού Δικαίου, καθώς καιστον οικονομικό τους αντίκτυπο.Μαζί με την επισήμανση των αλλαγών που επέφερε τονέο νομικό πλαίσιο, γίνεται οικονομική ανάλυση των νέων διατάξεων, υπό το πρίσμα του αντικειμενικού στόχου κάθε νομοθετικής παρέμβασης, ο οποίος δεν είναι άλλος από την αύξηση της κοινωνικής ευημερίας.

Θα γίνει απίσης αναφορά σε νομοθετήματα που αφορούν την εξυγίανση νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και φυσικών προσώπων, καθώς αυτά βρίσκουν εφαρμογή σε περιόδους δύσκολης οικονομικής συγκυρίας.

Αυτά είναι κυρίως ο κώδικας πολιτικής δικονομίας, ο πτωχευτικός κώδικας και ο νέος νόμος 3869/2010. Αυτό το σύνθετο νομικό πλαίσιο αποσκοπεί στην εξυγίανση της οικονομίας γενικότερα, καθώς αφορά ομάδες με διαφορετικές οικονομικές δραστηριότητες που λόγω των ιδιαιτεροτήτων και αναγκών τους χρίζουν διαφορετικής νομικής αντιμετώπισης. Παράλληλα οι διατάξεις των παραπάνω νόμων

[2] Twin deficits hypothesis

αλληλεπικαλύπτονται, συνεπώς είναι αναγκαία η ταυτόχρονη και παράλληλη τροποποίησή τους.

Γίνεται επίσης ιδιαίτερη αναφορά στις αλλαγές που έλαβαν χώρα στο Εμπορικό Δίκαιο, καθώς αυτός ο δυναμικός και συνεχώς μεταβαλλόμενος τομέας του ουσιαστικού Δικαίου καθορίζει τις σχέσεις των μελών μιας αγοράς. Παρατίθενται οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στο Εργατικό Δίκαιο, καθώς ο κλάδος αυτός του ουσιαστικού Δικαίου, καθορίζει τις σχέσεις των μελλών παραγωγής. Τέλος γίνεται ανάλυση σε ορισμένα κρίσιμα expost καιexanteφαινόμενα του Δικαίου της αδυναμίας πληρωμής.

Η παρούσα μελέτη χωρίζεται σε δύο ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα, η οποία αποτελείται από πέντε κεφάλαια,παραθέτονται βασικές διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου και τουδικονομικού δικαίου,οι οποίες τροποποιήθηκαν λόγω της δυσμενούς εγχώριας οικονομικής κατάστασης των τελευταίων ετών.Οι τροποποιημένες πλεόν διατάξεις αυτές εξετάζονται, σχετικά με το αν κατατείνουν στην ουσιαστική εξυγίανση της οικονομίας.

Συγκεκριμένα:

Στην πρώτη ενότητα:

Στο κεφάλαιο ένα καλύπτονται ορισμένα ζήτήματα Ευρωπαϊκού και Συνταγματικού Δικαίου, με έμφαση στο ζήτημα του δικαστικού ελέγχου Συνταγματικότητας των νόμων. Αναφέρονται ορισμένες παθογένειες του συστήματος καθώς και προτάσεις επίλυσής τους.

Στο κεφάλαιο δύο γίνεται αναφορά σε ζητήματα ουσιαστικού Δικαίου και συγκεκριμένα στο Εμπορικό και Εργατικό Δίκαιο.

Στο κεφάλαιο τρία γίνεται αναφορά στο ουσιαστικό δικονομικό Δίκαιο.

Στο κεφάλαιο τέσσερα γίνεται αναφορά στο τμήμα του Δικονομικού Δικαίου, που σχετίζεται με τη διαδικασία επιβολής των δικαστικών αποφάσεων (εκτελεστών τίτλων άρθρο 904 κπολδ) , που δεν είναι

άλλος από την αναγκαστική εκτέλεση όπως αυτή περιγράφεται στο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στα άρθα 904επ. .

Στο κεφάλαιο πέντε γίνεται αναφορά στις σημαντικότερες, για το αντικείμενο της παρούσης εργασίας, αλλαγές που έλαβαν χώρα στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας κατά το διάστημα 2010-2016.Πάλι γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις αλλαγές που έλαβαν χώρα στο τμήμα της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Στη δεύτερη ενότητα:

Ηδεύτερη ενότητα αποτελείται από τα κεφάλαια έξι εώς δεκατρία, γίνεται αρχικά ανάλυση των βασικών νομοθετημάτων που αφορούν τις διαδικασίες εξυγίανσης, ενώ σε δεύτερη φάση αναλύονται ορισμένα φαινόμενα που σχετίζονται με την αδυναμία πληρωμής.

Στο κεφάλαιο έξι γίνεται αναφορά στον κώδικα δεοντολογίας τραπεζών, ως διαδικασία αποτροπής της οριστικής αδυναμίας πληρωμής και μεθόδου αξιολόγησης του δανειολήπτη.

Στο κεφάλαιο επτά αναλύεται η διαδικασία της πτώχευσης ως βασικό στοιχείο της εμπορικής ιδιότητας.

Στο κεφάλαιο οκτώ αναλύεται ο νόμος 3869/2010 (Νόμος Κατσέλη).

Στα κεφάλαια εννέα εώς έντεκα γίνεται αναφορά σεexpost ζητήματα της αδυναμίας πληρωμής, όπως είναι η αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης του βρισκόμενου σε αδυναμία πληρωμής οφειλέτη, το ζήτημα του debtoverhang και η εξέταση των ομάδων των οφειλετών σχετικά με το αν ανήκουν σε στατικό ή δυναμικό σύστημα.

Στα κεφάλαια δώδεκα και δεκατρία γίνεται μια exanteπροσέγγιση του ζητήματος της αδυναμίας πληρωμής, καθώς οι συνθήκες κάτω από τις οποίες θα συναφθεί μια σύμβαση, προδιαγράφουν την εξέλιξη της οφειλής (ενοχής όπως περιγράφεται στον αστικό κώδικα). Οι συνθήκες αυτές σε μια οργανωμένη και αυτοματοποιημένη αγορά καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό μέσα από τους γενικούς όρους συναλλαγών και από το νόμο προστασίας του καταναλωτή (2251/1994).

Ενότητα 1

Κεφάλαιο 1:

Εισαγωγικά στοιχεία Ευρωπαϊκού, Συνταγματικού Δικαίουκαι έλεγχοςΣυνταγματικότητας των νόμων.

1.1: Μνημόνιο ως μέσο εφαρμογής Ευρωπαϊκών δεσμεύσεων

Λέγοντας μνημόνιο απλά αναφερόμαστε στις υποχρεώσεις που ανέλαβε η Ελληνική Δημοκρατία, λόγω της συμμετοχής της στη συνθήκη του Μάαστριχ [3]. Οι υποχρεώσεις αυτές στη συνέχεια αποτυπώνονται, μέσω των νόμων που ψηφίζονται και οι οποίοι έπονται των μνημονιακών συμφωνιών, μεταξύ Ελλάδος και εταίρων.

1.2: Από τη συνθήκη του Maastricht μέχρι το 2010

Η συνθήκη του Maastricht έπρεπε να επικυρωθεί και επικυρώθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 28[4] του Συντάγματός μας.

Οι βασικές αρχές της συνθήκης του Maastricht είναι[5] η ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή προσώπων εντός της ΕΕ, με προφανή σκοπό την αύξηση της κοινωνικής ευημερίας.

Πριν την επιβολή των μνημονιακών όρων και τη θεσμοθέτηση αυτών, το νομικό μας σύστημα άλλαζε με αργούς ρυθμούς λόγω της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Οι αλλαγές συντελούνταν κυρίως μέσω οδηγιών και κανονισμών[6]. Όμως όπως αποδείχτηκε στην πράξη, η εφαρμογή της ως

[3] η οποία είναι γνωστή στην Ευρωπαϊκή έννομη τάξη ως ΣΕΕ ήτοι Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή ένωση
[4] Το αρ. 28 του Συντάγματός, σύμφωνα με την ερμηνευτική δήλωσή του, αποτελεί θεμέλιο για τη συμμετοχή της Χώρας μας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Επειδή μέσω της συνθήκης του Maastricht αναγνωρίσθηκαν στην ΕΕ, αρμοδιότητες οι οποίες προβλέπονται από το Σύνταγμα, η αποδοχή της συμφωνίας έπρεπε να γίνει από τα 3/5 του συνολικού αριθμού των Βουλευτών, δηλαδή από 180 Βουλευτές.
[5] www.europarl.europa.eu
[6] Κανονισμός (ΕΚ) 1103/1997, που σχετίζεται με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, (ΕΚ) 974/1998 και (ΕΚ)2866/1998. Σημαντικό νομθέτημα ήταν και ο νόμος 2842/2000.

άνω συνθήκης δεν έγινε όπως θα έπρεπε, συνεπώς η Ελληνική Δημοκρατία αναγκάζεται από το 2010 να εναρμονίσει τη νομοθεσία της.

1.3: Δημοσιονομική κρίση από το 2010 έως σήμερα

Μετά το 2010 έγινε σαφές ότι το Δημόσιο χρέος δεν ήταν βιώσιμο, η Ελληνική Δημοκρατία αδυνατούσε να δανειστεί από τις αγορές με αποδεκτά επιτόκια, λόγω της υψηλής πιθανότητας χρεωκοπίας που απειλούσε το Κράτος. Χαρακτηριστικά οι μεγάλοι οίκοι αξιολόγησης(S&P καιMoody's) είχαν κατατάξει την Ελλάδα στο επίπεδο junk[7].

Με δεδομένη την αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεων του, προς τις διεθνείς αγορές, το Ελληνικό Κράτος στράφηκε προς τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής ένωσης και στο ΔΝΤ, προκειμένου να το δανειοδοτήσουν, για να συνεχίσει να αποπληρώνει τις υποχρεώσεις του. Οι παραπάνω θεσμοί για να δώσουν τους πόρους που είχε ανάγκη το Ελληνικό Κράτος, έθεσαν ως όρο την πιο ουσιαστική εφαρμογή των όρων της συνθήκης του Maastricht και έτσι συνήφθησαν οι συνθήκες μεταξύ των μερών οι οποίες ονομάζονται μνημόνια (υπενθύμιση) και έχουν σα στόχο την καθολική εφαρμογή της συνθήκης του Maastrichtσ' όλο το φάσμα της Ελληνικής οικονομίας, κάτι που επιτυγχάνεται μέσω της νομοθεσίας. Συνεπώς παρακάτω θα εξετάσουμε την προσαρμογή των όρων της Συνθήκης του Maastricht, τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό Δίκαιο.

1.4:Σχετικά με τον ορισμό του ουσιαστικού και του δικονομικού δικαίου:

1.4.1:Διαφορές και ομοιότητες Δικονομικού και ουσιαστικού Δικαίου

Ομοιότητες: Τόσο το δικονομικό όσο και το ουσιαστικό δίκαιο, αποτελείται από νόμους, δηλαδή από γενικούς και αφηρημένους κανόνες δικαίου, που αφορούν απροσδιόριστο αριθμό προσώπων. Ο νομοθέτης, δηλαδή η Βουλή, υποχρεούται να θεσπίζει γενικούς κανόνες

[7]Με τον όρο αυτό κατατάσσεται μια οικονομία που βρίσκεται στα όρια της πτώχευσης, δηλαδή η οικονομία της απειλείται με πτώχευση. Οι οικονομίες αυτές βαθμολογούνται με BB και κάτω και το επιτόκιο των ομολόγων αυτών των κρατών έχει χαρακτηριστικό υψηλό επιτόκιο.

δικαίου και σε καμία περίπτωση κανόνες δικαίου που αφορούν μεμονωμένα ένα πρόσωπο[8].

Διαφορές:Μέσω του ουσιαστικού Δικαίου καθορίζονται επακριβώς τα όρια της έννομης υποχρέωσης, δηλαδή το περιεχόμενο του δικαιώματος ή της υποχρέωσης που ιδρύει ο νόμος. Το ουσιαστικό Δίκαιο το συναντάμε κυρίως στον Αστικό Κώδικα, στους εμπορικούς νόμους, στο εργατικό δίκαιο κτλ.

Μέσω του Δικονομικού Δικαίου καθορίζεται επακριβώς η αυστηρή (ius strictum) διαδικασία αξίωσης του ουσιαστικού δικαιώματος μέσω των Δικαστηρίων. Το δικονομικό Δίκαιο το συναντάμε κυρίως στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Κπολδ).

Το ουσιαστικό ιδιωτικό δίκαιο αφορά τις σχέσεις μεταξύ δύο ιδιωτών, ενώ το δικονομικό δίκαιο ρυθμίζει τις σχέσεις "μεταξύτου κράτους και ιδιωτών"[9].

1.5: Έλεγχος Συνταγματικότητας των νόμων

Πριν γίνει οποιαδήποτε νομική ανάλυση, είναι απαραίτητο να αναφέρω ότι κάθε νομοθετική παρέμβαση, πρέπει να είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα, δηλαδή κάθε νόμος πρέπει να είναι σύμφωνος μ' αυτό. Ο Συνταγματικός νομοθέτης προβλέπει έλεγχο Συνταγματικότητας των νόμων στα άρθρα 120 παρ.2, και στο άρθρο 93 παρ.4[10]. Τα άρθρα αυτά καθιερώνουν τον παρεμπίπτοντα έλεγχο Συνταγματικότητας, ο οποίος παρέχει την εξουσία στο Δικαστή να μην εφαρμόσει ένα νόμο που κρίνει αντισυνταγματικό στα πλαίσια της Δίκης που δικάζει. Αυτό πρακτικά δίνει τη δυνατότητα ακόμα και στον Ειρηνοδίκη του πιο απομακρυσμένου μέρους της χώρας να μην εφαρμόσει όποιον νόμο κρίνει ο ίδιος ως μη σύμφωνο με τον Σύνταγμα, δηλαδή δυνητικά να μην εφαρμόσει τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η χώρα με τους εταίρους σε μια επίδικη υπόθεση.

---

[8] Όταν το πράττει, βρίσκει συνήθως απέναντί του το ΣτΕ, όπως στην υπόθεση σχετικά για την εκτροπή του Αχελώου.

[9]Σελ. 7 Νικόλαος Θ. Νίκας, Εγχειρίδιο Πολιτικής Δικονομίας, εκδόσεις Σάκκουλα.

[10]Το άρθρο 87 παρ. 2, σχετίζεται με την ανεξαρτησία των δικαστηρίων από κυβερνητικές παρεμβάσεις και σχετίζεται κυρίως με την αρχή διάκρισης των εξοθσιών όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 26 του Συντάγματος.

Παράλληλα με τον υπέρτατο κανόνα Δικαίου το Σύνταγμα, τις τελευταίες δεκαετίες, έχει εισαχθεί στην Ελληνική έννομη τάξη και το κοινοτικόΕυρωπαϊκό Δίκαιο[11], το οποίο όπως και το Σύνταγμα είναι ιεραρχικά ανώτερο σε σχέση με τους τυπικούς νόμους που ψηφίζονται στη Βουλή. Η έννοια της ιεραρχίας στους κανόνες Δικαίου, έγκειται ότι σε περίπτωση σύγκρουσής τόσο του Συντάγματος όσο και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, με τυπικό νόμο, ο τυπικός νόμος υποχωρεί[12].

Τα ανωτέρω αναφέρθηκαν για να τονίσω ότι η εφαρμογή κάθε νόμου εξαρτάται από τη δικαστική εξουσία, κάτι που αποτελεί δικλείδα τήρησης του Συντάγματος, αλλά και πηγή αβεβαιότητας. Μέχρι στιγμής τα δικαστήρια γενικά, δεν απέτρεψαν την εφαρμογή νόμων, που ψηφίστηκαν λόγω των μνημονιακών υποχρεώσεων της χώρας.

Εντούτοις πάντα υφίσταται ο κίνδυνος να ληφθούν αποφάσεις από κατώτερα δικαστήρια, κυρίως Ειρηνοδικεία, με τις οποίες να ανατρέπονται υφιστάμενες δανειακές σχέσεις. Τέτοιες αποφάσεις, κυρίως με τον τρόπο που προβάλλονται, ενισχύουν την εσφαλμένη αντίληψη που έχει επικρατήσει, ότι είναι εφικτή η χωρίς συνέπειες αθέτηση των δανειακών υποχρεώσεων μόνο από την επίκληση γενικών αρχών του Δικαίου.

1.6: Παθογένειες του νομικού συστήματος και ανάγκη αναθεώρησης του Συντάγματος

1.6.1: Παθογένειες νομικού συστήματος

Το ζήτημα νομοθετικής αντιμετώπισης του Δημοσίου χρέους ξεκινάει με πολύ κακούς οιωνούς, καθώς ο νομοθέτης καλείται να βάλει σε τάξη μια χαοτική έννομη τάξη, στην οποία η ιεράρχηση των κανόνων Δικαίου δεν είναι απόλυτα διακριτή. Εντός των διάφορων νομικών συλλογών (κώδικες), μπορεί κανείς να συναντήσει πληθώρα άρθρων που πλέον είτε δεν εφαρμόζονται είτε έχουν πέσει σε defactoαχρησία.Τέλος ένα ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπισθεί είναι η πολυνομία και η

[11] Το αρ. 28 του Συντάγματός, από το οποίο προκύπτει αυτή η υπεροχή των κοινοτικών έναντι των τυπικών νόμων

[12]Σε περίπτωση σύγκρουσης Συντάγματος με Ευρωπαϊκό κανόνα Δικαίου, τα πράγματα περιπλέκονται, υπόθεση βασικού μετόχου c-213/07, προτάσεις εισαγγελέα Maduro.

παράλληλη ύπαρξη πολλών νόμων για τη ρύθμιση του ίδιου ζητήματος, η οποία ενδεχομένως να οδηγήσει σε αντιφατικές δικαστικές αποφάσεις σχετικά με τη ρύθμιση ομοειδών υποθέσεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η απόφαση 277/2015 του Ειρηνοδικείου Αθηνών, στην οποία κρίθηκε σε πρώτο βαθμό παράνομη η περικοπή των μισθών των υπαλλήλων του ΗΣΑΠ, καθώς ο 4024/2011, σύμφωνα με το σκεπτικό του δικαστηρίου τροποποιήθηκε παράνομα με το νόμο 4093/20120 (δεύτερο μνημόνιο). Η συγκεκριμένη απόφαση άνοιγε το δρόμο για την αξίωση τεράστιων χρηματικών ποσών εκ μέρους των εργαζομένων σταθερών ΜΜΕ, κάτι που θα οδηγούσε στον εκτροχιασμό του προϋπολογισμού, η απόφαση προέβλεπε ακόμα και την προσωρινή εκτελεστότητα ορισμένων ποσών, δηλαδή την άμεση καταβολή των ποσών

Με το παραπάνω παράδειγμα αποδεικνύεται πως ένα δικαστήριο μπορεί επί της ουσίας να ανατρέψει ή να αμφισβητήσει τις Κυβερνητικές αποφάσεις. Η παραπάνω απόφαση έχει ήδη εφεσιβληθεί και αναμένεται να δικαστεί σε δεύτερο βαθμό, όμως έχει δημιουργήσει ένα αρνητικό προηγούμενο, ως προς την ικανότητα και την αξιοπιστία της χώρας να τηρήσει τα συμφωνηθέντα με τους θεσμούς

1.6.2: Ανάγκη ουσιαστικής αναθεώρησης του Συντάγματος

Παράλληλα η ύπαρξη ενός μη λειτουργικού Συντάγματος εντείνει το πρόβλημα.

Στο Σύνταγμά μας επί της ουσίας βασίζεται στο Σύνταγμα του 1952 και οι αναθεωρήσεις του[13], δεν αντιμετώπισαν τα παραπάνω προβλήματα, καθώς αντιμετώπισαν ζητήματα που δεν αφορούν την πραγματική οικονομία. Η ιδιαίτερα πληθωρική αναθεώρηση του 2001, το μόνο που κατάφερε ήταν να αναθεωρήσει άρθρα άνευ ουσιαστικής σημασίας[14]. Ενδεχομένως θα πρέπει να εισαχθούν εντός του Συντάγματος μας όροι

[13] 1985,2001 και 2008

[14] Συνεπώς κρίνεται αναγκαία η ουσιαστική αναθεώρηση του Συντάγματος, υπό τις προυποθέσεις του άρθρου 110 του Συντάγματος.

δημοσιονομικής πολιτικής κατ' αναλογία της διάταξης 126 ΣΛΕΕ[15], σύμφωνά με την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να αποφεύγουν δημοσιονομικά ελλείμματα.

Θα πρέπει ενδεχομένως να εξαρτηθεί η άσκηση ορισμένων ατομικών δικαιωμάτων, από την προηγούμενη εξασφάλιση δημοσιονομικών πόρων, για παράδειγμα το δικαίωμα στη εργασία όπως προστατεύεται από το άρθρο 22 του Συντάγματος, δε θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο, αν δεν υπάρχουν προηγουμένως οι απαραίτητες οικονομικές δυνατότητες για να εξασφαλίσουν την εργασία. Μια ορθή κατεύθυνση ως προς ην αναθεώρηση του Συντάγματος διατυπώθηκε στην εφημερίδα Καθημερινή, από έναν οικονομολόγο και τέσσερεις Καθηγητές της Νομικής σχολής του ΕΚΠΑ (Νίκος Αλιβιζάτος, Παναγής Βουρλούμης, Γιώργος Γεραπετρίτης, Φίλιππος Σπυρόπουλος και Στέφανος Μάνος).

[15] Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής ένωσης, όπως τροποποιήθηκε με τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

Κεφάλαιο 2: Αλλαγές στο ουσιαστικό Δίκαιο κατά τη διάρκεια 2010-2015.

Στον τομέα του ουσιαστικού δικαίου, δηλαδή στο δίκαιο στο οποίο ιδρύονται έννομες υποχρεώσεις και δικαιώματα,συντελέσθηκαν σημαντικές αλλαγές. Οι μόνες αλλαγές που ενδιαφέρουν την παρούσα εργασία, αφορούν κυρίως το Εταιρικό δίκαιο και σ' ένα βαθμό το Εργατικό Δίκαιο, διότι μέσω αυτών των νομοθετικών κειμένων διαμορφώνονται οι όροι λειτουργίας μιας αγοράς.

Το Εταιρικό-Εμπορικό Δίκαιο οφείλει να είναι εναρμονισμένο με την εκάστοτε οικονομική πραγματικότητα, καθώς καθορίζει τις σχέσεις της εταιρείας, τόσο με τρίτους όσο και εντός των μελών της, γι αυτό και δέχθηκε ισχυρές τροποποιήσεις, τόσο με τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων εταιρικών μορφών, όσο και με την εισαγωγή νέων, κυρίως μέσω της ΙΚΕ. Το Εργατικό Δίκαιο επίσης τροποποιήθηκε αρκετά καθώς διαμορφώνει τις σχέσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών.

Το Αστικό Δίκαιο, δε δέχθηκε αλλαγές, κατ' εξαίρεση δέχθηκε κάποιες αλλαγές το Οικογενειακό Δίκαιο[16].

Συγκεκριμένα εισήχθη το 2012 στην Ελληνική έννομη τάξη η κεφαλαιουχική εταιρεία, ΙΚΕ(Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία), η οποία αποτελεί το κατάλληλο ευέλικτο νομικό όχημα για τις startup εταιρείες. Τα άρθρα που αφορούν την ΙΚΕ, είναι τα 43 επ. Του νόμου 4072/2012[17] ο οποίος τροποποιήθηκε περαιτέρω από τους νόμους 4155/2013,4308/2014,4314/2014,4336/2015 και τέλος 4403/2016).

Παράλληλα με τη θεσμοθέτηση της ΙΚΕ έλαβαν χώρα σημαντικές αλλαγές και στο νόμο περί ΑΕ, τον 2190/1920.

Η ΑΕ αποτελεί τη πιο βασική εταιρική μορφή, καθώς σ' αυτή προβλέπεται ο θεσμός της μη ευθύνης των μετόχων της με την προσωπική τους περιουσία. Η όλη θεωρία του αντικειμένου του corporatefinance, γίνεται υπό το πρίσμα αυτής της εταιρικής μορφής, οι σχετικές αποδείξεις του θεωρήματος ModiglianiMiller, βασίζονται

[16], εισαγωγή των νέων διατάξεων στο σύμφωνο συμβίωσης.
[17] Ο νόμος 4072\2012 φέρει τον τίτλο "Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος"

στα νομικά χαρακτηριστικά μιας ΑΕ, όπως αυτή περιγράφεται στο νόμο 2190/1920[18].

Μια ιδιαίτερα σημαντική αλλαγή αποτελεί η μείωση του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου των ΑΕ, από 60.000 ευρώ σε 20.000 ευρώ. Είναι σαφής η πρόθεσητου νομοθέτη να ευνοήσει την ίδρυση μικρής οικονομικής κλίμακας, εταιριών κεφαλαιουχικής δομής, οι οποίες δεν καθιερώνουν ευθύνη του ιδιοκτήτη (με την προσωπική του περιουσία) σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμών, το λεγόμενο limitedcompany ή αλλιώς κεφαλαιουχικές εταιρίες[19].

Σε περιόδους κρίσης προτιμώνται οι εταιρίες κεφαλαιουχικής δομής, από τις προσωπικές εταιρίες[20], στις οποίες η ευθύνη κάθε εταίρουείναι ιδιαίτερα υψηλή. Η συνεχής και επαπειλούμενη απειλή χρεωκοπίαςκάθε επιχείρησης, καθιστά σήμερα ασύμφορες τις προσωπικές, μη κεφαλαιουχικές εταιρείες, λόγω του υψηλού κινδύνου απώλειας των προσωπικών περιουσιών των εταίρων, σε περίπτωση ύπαρξης χρεών προς τρίτους[21],παρά το γεγονόςότι οι προσωπικές εταιρείες έχουν χαμηλότερα πάγια λογιστικά-λειτουργικά έξοδα.

2.1: Ζητήματα ηθικού κινδύνου που ανακύπτουν με την εκτεταμένη χρήση κεφαλαιουχικών εταιρικών μορφωμάτων.

2.1.1: Βασικές εταιρικές δομές

Στην Ελληνική έννομη τάξη υπάρχουν δύο βασικές μορφές εταιριών ως προς το ζήτημα ευθύνης των εταίρων.

1)**Οι προσωπικές εταιρείες**, οι οποίες έχουν σα βάση την Εταιρεία του Αστικού Κώδικα(ΑΚ 741 επ.). Οι εταιρείες αυτές είναι η εταιρεία του Αστικού Κώδικα, οι ομόρρυθμες, οι ετερόρρυθμες και οι αφανείς εταιρείες και προβλέπουν αυξημένη ευθύνη των εταίρων ως προς την περιουσιακή τους περιουσία, για χρέη προς τρίτους.

[18]όπως αυτός τροποποιήθηκε από τους νόμους 4013/2011,
4111/2013,4156/2013,4308/2014,4324/2015,4336/2015,4403/2016 και από το ΠΔ 86/2011.
[19] Σελίδα 12 εμπορικές εταιρίες Ν. Ρόκας, Νομική Βιβλιοθήκη
[20]Σελίδα 12 Ν. Ρόκας εταιρίες, Νομική Βιβλιοθήκη
[21] Η αυξημένη ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων προκύπτει από το άρθρο 249 του 4072/12 και των εταίρων αστικής εταιρείας από το ΑΚ 759.

2)Οι **εταιρίες κεφαλαιουχικής δομής**, οι οποίες έχουν σωματειακή δομή[22] και προβλέπουν τη μη ευθύνη των ιδιοκτητών τους με την προσωπική τους περιουσία, από τα χρέη της εταιρείας. Οι εταιρείες αυτές είναι η ΑΕ, ΕΠΕ και η ΙΚΕ.

Χαρακτηριστικά των εταιριών κεφαλαιουχικής δομής είναι:

α)Η μη συχνή διοίκηση των εταιριών αυτών από τους ιδιοκτήτες τους[23]
β)Η μη ευθύνη των ιδιοκτητών με την προσωπική τους περιουσία.

2.1.2: Μειωμένη ευθύνη κεφαλαιουχικών εταιρειών προς τρίτους

Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι η εκ του νόμου μειωμένη ευθύνη τόσο των ιδιοκτητών των κεφαλαιουχικών εταιριών, όσο και αυτών που τις διοικούν, κάτι που συνιστά λόγο δημιουργίας ζητημάτων ηθικού κινδύνου. Ο ηθικός κίνδυνος εντοπίζεται, στις δράσεις του ΔΣ (Ανώνυμης Εταιρίας), το οποίο από τη στιγμή που δε διαχειρίζεται δικά του περιουσιακά στοιχεία, ενδεχομένως να λάβει αποφάσεις είτε υπερβολικά ριψοκίνδυνες, είτε υπερβολικά συντηρητικές[24]. Ο ηθικός κίνδυνος που παρουσιάζεται στις δύο βασικές σημερινές κεφαλαιουχικές εταιρείες (ΙΚΕ και ΑΕ) παρουσιάζει ομοιότητες, παρά τις δομικές διαφορές που προβλέπονται στις δύο εταιρείες, κυρίως ως προς το ελάχιστο κεφάλαιο που πρέπει να έχουν.

2.2: ΙΚΕ και ηθικός κίνδυνος

Με την εισαγωγή της ΙΚΕ δημιουργήθηκαν νέα ζητήματα ηθικού κινδύνου εις βάρος των δανειστών, καθώς στην πράξη είναι εφικτή η δημιουργία εταιρείας χωρίς περιουσιακά στοιχεία εύκολα ρευστοποιήσιμα, από τα οποία να μπορούν εύκολα να ικανοποιηθούν οι δανειστές της εταιρείας. Σε κάθε εταιρεία υπάρχουν στοιχεία κεφαλαίου, π.χ. γραφεία, υπολογιστές κτλ, όμως η ύπαρξη δεσμευμένων μετρητών είναι αυτή που εξασφαλίζει τους τρίτους.

---

[22] Δηλαδή έχουν σα βάση τις διατάξεις του ΑΚ σχετικά με το σωματείο ως προς τη διοίκησή τους, συγκεκριμένα ΑΚ 61 επ..

[23] για παράδειγμα η ΑΕ η οποία αποτελεί τη βασική μορφή, δε διοικείται από τους ιδιοκτήτες του που είναι οι μέτοχοι, αλλά από το ΔΣ, σύμφωνα με το άρθρο 18 επ. του 2190/1920. Στις περιπτώσεις μετόχων, που κατέχουν πλειοψηφικά πακέτα μετοχών αυτό μπορεί να μη συμβαίνει.

[24]Σελίδες 71 και 72 corporate finance-capital structure (lecture series 1) ΣπύροςΠαγκράτης

Ο ηθικός κίνδυνος εμφιλοχωρεί κυρίως στο γεγονός ότι ενδεχομένως οι διαχειριστές της ΙΚΕ, να αναλάβουν υπερβολικά μεγάλα ρίσκα-χρέη, χωρίς δική τους ουσιαστική ευθύνη, εις βάρος των τρίτων που συναλλάσσονται με την εταιρεία. Κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι και οι τρίτοι που συναλλάσσονται με την εταιρεία είναι ενήμεροι για τους κινδύνους που ενέχει η συνεργασία με μια ΙΚΕ, λόγω των όρων δημοσιότητας τους οποίους είναι υποχρεωμένη η ΙΚΕ εκ του νόμου να τηρεί[25]. Όμως καθώς ο αριθμός των ΙΚΕ αναμένεται να αυξάνεται σε κάθε αγορά[26], οι δανειστές-προμηθευτές, θα είναι ενδεχομένως υποχρεωμένοι να συνεργάζονται ολοένα και περισσότερο μαζί τους, παρά τον αυξημένο επιχειρηματικό κίνδυνο των επιχειρήσεων αυτών και να μοιράζονται έναν επιχειρηματικό κίνδυνο που δεν τους αναλογεί. Ενδεχομένως και οι τρίτοι να μετατρέψουν τις δικές τους εταιρείες σε ΙΚΕ, για να μειώσουν και αυτοί τον κίνδυνο απώλειας των δικών τους περιουσιών και έτσι με την πάροδο του χρόνου να δημιουργηθεί μια οικονομία η οποία δε θα βασίζεται συνολικά σε ισχυρά περιουσιακά θεμέλια, κάτι ιδιαίτερα επικίνδυνο.

2.3: ΑΕ και ηθικός κίνδυνος

Στις ΑΕ ο ηθικός κίνδυνος είναι μικρότερος καθώς είναι υποχρεωμένες να έχουν ένα ελάχιστο ΜΚ. Η μείωσή του όμως από τα 60.000 στα 24.000[27] ευρώ, ενδεχομένως θα οδηγήσει σε αύξηση του ηθικού κινδύνου, λόγω της πραγματικής μείωσης του περιουσιακού ποσού που θα απωλέσει η εταιρεία, σε περίπτωση εσφαλμένων επιχειρηματικών αποφάσεων εκ μέρους της διοίκησής της. Βλέπουμε ότι σ' ένα βαθμό η ΑΕ τείνει να γίνει ΙΚΕ.

Τέλος θα πρέπει να αναφέρουμε ότι με το νόμο 4308/2014 οι επιχειρήσεις υποχρεώνονται πλέον να αποτιμούν με νέα μέθοδο τα περιουσιακά τους στοιχεία. Προβλέφθηκε η κατάργηση του ΚΒΣ και

[25]εγγραφή στο ΓΕΜΗ και τήρηση ενημερωμένης ιστοσελίδας με τα πλήρη οικονομικά στοιχεία της εταιρείας

[26] Λόγω της ευκολίας ίδρυσης της εταιρείας, καθώς απαιτείται για την ίδρυσή της μόνο ένα ιδιωτικό συμφωνητικό, αλλά και λόγω της μη ανάγκης δέσμευσης κεφαλαίων για τη σύστασή της.

[27] με το νόμο 4111\2013 αρ.48

παράλληλη χρήση ελληνικών και διεθνών λογιστικών προτύπων. Δυστυχώς όμως παρά τις ρυθμίσεις, το λειτουργικό λογιστικό κόστος παραμένει υψηλό, ειδικά για τις μικρότερες επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αρκετές δυσκολίες επιβίωσης.

2.4:Ηθικός κίνδυνος και προσωπικές εταιρείες

Τα ζητήματα του ηθικού κινδύνου εξαφανίζονται, στην άλλη βασική μορφή εταιρικών δομών, στις προσωπικές εταιρίες, λόγω της υψηλής ευθύνης των εταίρων με την προσωπική τους περιουσία. Οι προσωπικές εταιρείες έχουν σα βάση όπως προανέφερα την εταιρία του αστικού κώδικα, όπως αυτή περιγράφεται από τα άρθρα ΑΚ 741-784. Οι εταιρίες αυτής της μορφής είναι η Αστική εταιρία[28], και η Ομόρρυθμη[29] ή Ετερόρρυθμηκαι η αφανής .

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο αριθμός των εταιρικών μορφών είναι κλειστός για λόγους Δημόσιας τάξης. Αν κάποιος επιχειρήσει να ιδρύσει μια εταιρεία, η οποία δεν αντιστοιχεί σε κάποιο εταιρικό εκ του νόμου προβλεπόμενο εταιρικό μόρφωμα, αυτή θα θεωρηθεί ως προσωπική[30], προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα ευθύνης προς τρίτους, για όσο διάστημα αυτή λειτουργεί, καθώς το ελάχιστό στοιχείο που απαιτείται για να υπάρξει μια εταιρεία, είναι η συμφωνία για κοινή δράση προς επιδίωξη κοινού σκοπού.

Ο συγκεκριμένος περιορισμός είναι απολύτως λογικός, καθώς τρίτοι που συναλλάσσονται με την εταιρεία θα πρέπει να περιμένουν μια συγκεκριμένη συμπεριφορά από αυτήν, κάτι που εξασφαλίζεται με την εκ των προτέρων ύπαρξη αυστηρά καθορισμένων εταιρικών μορφών, καθώς αν κάθε πολίτης δημιουργούσε μια εταιρική μορφή κατά το δοκούν, θα δημιουργούνταν ανασφάλεια στις συναλλαγές λόγω των ενδεχομένως ασαφών όρων συναλλαγών μ’ αυτές τις υποθετικές εταιρείες, δηλαδή ο κάθε επιχειρηματίας υποχρεούται να επιλέξει

[28] Σελίδα 41, Ρόκας Εταιρίες Νομική Βιβλιοθήκη. Στο άρθρο ΑΚ 759 αναφέρεται ότι η ευθύνη των εταίρων απέναντι σε τρίτους βαραίνει κάθε εταίρο κατά το λόγο της εταιρικής του μερίδας(paripassu-σύμμετρη ικανοποίηση), αυτή λέγεται ευθύνη εις ολόκληρο

[29] Ρόκας Δίκαιο Εταιριών σελίδα158.

[30] Αυξημένη ευθύνη

κάποια από τις προκαθορισμένες εκ του νόμου μορφές. Η παραπάνω είναι και η μοναδική νομική θεωρία επί του θέματος την οποία εφαρμόζουν τα Ελληνικά Δικαστήρια.

2.5.:Κάμψη της νομικής προσωπικότητας της ΑΕ (Piercingthecorporateveil).

2.5.1:Γενικά για την ευθύνη

Πρόκειται για το διαχρονικό ζήτημα ευθύνης ή μη, των μετόχων, σχετικά με χρέη μιας εταιρείας προς τρίτους. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, ενδεχομένως οι μέτοχοι, υπό προϋποθέσεις, να ευθύνονται με την προσωπική τους περιουσία, για χρέη της εταιρείας προς τρίτους, ύστερα από έκδοση σχετικής δικαστικής απόφασης. Διαχρονικά τα δικαστήρια έχουν εκδώσει διάφορες αποφάσεις σχετικά με το ζήτημα, τα τελευταία 30 χρόνια, όμως η απόφαση του Αρείου Πάγου το 2013, να επιληφθεί επί του θέματος, εν μέσω της οικονομικής κρίσης, αποδεικνύει την αυξημένη σημασία του εν λόγω νομικού ζητήματος.

Ο ΑΠ επιχείρησε να άρει την αβεβαιότητα και τη διχογνωμία που υπήρχε επί του θέματος, λόγω παλαιότερων δικαστικών αποφάσεων. Η νομολογία του ΑΠ σε καμία περίπτωση δε συνιστά νομοθετική παρέμβαση, καθώς κάτι τέτοιο θα παραβίαζε την αρχή διάκρισης των εξουσιών, σύμφωνα με το αρ.26 του Συντάγματος, όμως ασκεί ουσιαστική επιρροή στον τρόπο απονομής της Δικαιοσύνης. Σε κάθε περίπτωση στόχος του ΑΠ, ήταν να αρθεί η ανασφάλεια δικαίου που είχε επικρατήσει.

2.5.2: Νομική προσωπικότητα, ως μέσο διαχωρισμού υποχρεώσεων

Με τον όρο ευθύνη της ΑΕ, εννοούμε την ευθύνη του νομικού προσώπου της ΑΕ. Μέσω της νομικής κατασκευής του νομικού προσώπου, ο νόμος απονέμει νομική προσωπικότητα σε μια εταιρεία, για να την καταστήσει φορέα υποχρεώσεων και δικαιωμάτων και για να

τα διαχωρίσει, από αυτά των ιδιοκτητών της, εταίρων ή μετόχων. Ειδικά στην ΑΕ, το νομικό πρόσωπο της εταιρείας, ευθύνεται αποκλειστικά για τα χρέη της[31].

Εκ του νόμου, δεν προβλέπεται ευθύνη των μετόχων για χρέη της κεφαλαιουχικής εταιρίας. Όμως έχουν δημιουργηθεί ζητήματα στην περίπτωση της ΑΕ, καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο υπερβολικήςμετάθεσης των επιχειρηματικών κινδύνων από τον κυρίαρχο μέτοχο της ΑΕ, στους δανειστές της.

Σε κάθε περίπτωση δημιουργούνται ζητήματα ηθικού κινδύνου στις περιπτώσεις όπου το ΔΣ της εταιρείας είναι άμεσα ελεγχόμενο από τον ένα και μοναδικό εταίρο, ο οποίος επιχειρήσει πράξεις οι οποίες εκθέτουν υπερβολικά τους δανειστές της ΑΕ, κατά παράβαση της αρχής της καλής πίστης, σύμφωνα με τα ΑΚ 288 και ΑΚ 281. Στην περίπτωση αυτή ο δικαστής μπορεί δώσει προσωρινά και για συγκεκριμένη υπόθεση, τη δυνατότητα στους τρίτους, συναλλασσόμενους με την εταιρεία, τη δυνατότητα να ζητήσουν αποζημίωση από τους μετόχους-μέτοχο, κατά παράβαση του άρθρου 1 του 2190/1920.

2.5.3:Στάση αλλοδαπών εννόμων τάξεων

Τα διάφορα κράτη αντιμετωπίζουν με ιδιαίτερη επιφύλαξη το όλο ζήτημα, καθώς τέτοιες δικαστικές αποφάσεις ανατρέπουν την κρατούσα χρηματοοικονομική θεωρία, η οποία βασίζεται στο δόγμα μη ευθύνης των μετόχων για χρέη της κεφαλαιουχικής εταιρείας.

Το Ηνωμένο Βασίλειο μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις έχει καταλογίσει ευθύνη στους μετόχους μιας κεφαλαιουχικής εταιρείας. Η ευθύνη αυτή καταλογίστηκε στην υπόθεση "**AdamsvCapeIndustriesplc**" λόγω απατηλών πρακτικών. Ομοίως και στις ΗΠΑ τα δικαστήρια είναι πολύ διστακτικά να προβούν σε κάμψη της νομικής προσωπικότητας.

[31] Άρθρο 1, νόμος 2190/1920

2.5.4:Συμπεράσματα και εκτιμήσεις

Κατά την προσωπική μου άποψη δεν είναι ορθή η ύπαρξη ευθύνης των μετόχων μιας κεφαλαιουχικής για τα χρέη της, υπό καμία προϋπόθεση. Ο νομοθέτης έχει προβλέψει τη μη ύπαρξή της ευθύνης, για να δοθεί κίνητρο στους επενδυτές, προκειμένου να τοποθετήσουν τα χρήματά τους σε μια αγορά, χωρίς να είναι εκτεθειμένοι σε άλλους κινδύνους, πλην του αναμενόμενου επιχειρηματικού. Η ύπαρξη και μόνο μιας μικρής πιθανότητας να τους αποδοθεί ευθύνη, ενδεχομένως να τους αποθαρρύνει, ιδιαίτερα αν οι επενδυτές είναι αλλοδαποί και μη εξοικειωμένοι με το Ελληνικό σύστημα απονομής Δικαιοσύνης. Το ότι θεωρητικά κάθε δικαστήριο μπορεί να τους καταστήσει υπεύθυνους βασιζόμενο στις γενικές και αόριστες νομικές αρχές της καλής πίστης, επιτείνει την αβεβαιότητα και το πρόβλημα. Σε κάθε περίπτωση ο εφαρμοστής του Δικαίου που εξετάζει μια τέτοια υπόθεση, θα πρέπει να είναι γνώστης χρηματοοικονομικών ζητημάτων.

2.6: Αλλαγές στον τομέα του Εργατικού Δικαίου.

α)Με το νόμο **4046/2012**, καταργήθηκε η υποχρεωτική υπαγωγή στη διαιτησία, στην περίπτωση που οι φορείς των εργοδοτών δεν κατάφερναν να πετύχουν μια συμβιβαστική λύση με τους φορείς των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να διαμορφώσουν από κοινού τη ΣΣΕ (Συλλογική Σύμβαση Εργασίας). Αρμόδιο όργανο στο οποίο υπάγονταν μέχρι το 4046/2012, ήταν ο Οργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας(ΝΠΙΔ). Η υποχρεωτική υπαγωγή στη διαιτησία προβλέπονταν, διότι ο νομοθέτης μέχρι το 2012 αναγνώριζε τη χαμηλή διαπραγματευτική ισχύ των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα, έναντι των εργοδοτών και προκειμένου να αυξήσει την διαπραγματευτική ισχύ των οργανώσεων των εργαζομένων, τους έδινε τη δυνατότητα να υποχρεώσουν την άλλη πλευρά, τους εργοδότες, σε περίπτωση απόλυτης διαφωνίας, σε διαιτητική επίλυση της διαφοράς, η οποία ήταν δεσμευτική και για τα δυο μέρη.

Υπό την πίεση του 2^{ου} μνημονίου όμως αυτή η προστατευτική διάταξη καταργήθηκε. Η προαιρετική υπαγωγή στη διαιτησία, σημαίνει πρακτικά τηνdefacto κατάργησή της.

Β)Μια ακόμη τροποποίηση του νόμου 4046/2012 προβλέπει ότι μια συλλογική σύμβαση μιας συγκεκριμένης επιχείρησης, υπερισχύει της αντίστοιχης κλαδικής, ακόμα και αν προβλέπει κατώτερες απολαβές. Κάτι αναμενόμενο διότι οι εργαζόμενοι μιας μεμονωμένης επιχείρησης, έχουν χαμηλότερη διαπραγματευτική ισχύ, από ότι έχουν όλοι οι εργαζόμενοι ενός κλάδου συλλογικά, απέναντι στους εργοδότες τους.

Γ)Πλέον με βάση τον 4024/2011 γίνεται πολύ πιο εύκολο να συσταθούν ενώσεις προσώπων προκειμένου να συνάψουν τις παραπάνω επιχειρησιακές ΣΣΕ, οι οποίες αν συναφθούν θα υπερισχύουν των αντίστοιχων κλαδικών, καθώς πλέον αυτές μπορούν να μην έχουν νομική προσωπικότητα και να αποτελούνται από πιο ευέλικτους και ολιγάριθμους σχηματισμούς, κάτι που το απαιτούσαν οι φορείς των εργοδοτών, αφού οι περισσότερες επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι ολιγάριθμες.

Δ)Αλλαγές επέφερε και ο 4052/2012, στο ζήτημα της προσωρινής απασχόλησης, καθώς πλέον μια επιχείρηση προσωρινής απασχόλησης μπορεί να συσταθεί ευκολότερα, με απλή αναγγελία έναρξης της, στη Διεύθυνση Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας. Παράλληλα καταργείται ο υποχρεωτικά εξαιρετικός λόγος για τον οποίο μια επιχείρηση μπορεί να καταφύγει στην προσωρινή απασχόληση εργαζομένων.

Ε)Το ζήτημα των ομαδικών απολύσεων δεν έχει ακόμα διευθετηθεί. Ακόμα είναι αναγκαία η σύμφωνη γνώμη της Διοίκησης για ομαδικές απολύσεις, αναμένεται να λυθεί και αυτό το θέμα με νέες νομοθετικές ρυθμίσεις που πρόκειται να προκύψουν ύστερα από διαβούλευση με τους θεσμούς.

ΣΤ)Το ζήτημα των συνδικαλιστικών δράσεων αναμένεται και αυτό να αντιμετωπιστεί, με σημαντικές τροποποιήσεις του νόμου 1264/1982, ενός νόμου που είχε ψηφιστεί σε μια εποχή με διαφορετικά κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά δεδομένα.

Η) Στον τομέα του κατώτερου ημερομισθίου ακολουθείται μια ιδιαίτερα αντιφατική λογική, η οποία επιτείνει τη γενικότερη ανασφάλεια Δικαίου, καθώς ναι μεν καθορίζονται εκ του νόμου τα κατώτερα

μεγέθη, αλλά παράλληλα δεν υπάρχουν ελεγκτικοί μηχανισμοί επιβολής των, συνεπώς οι ρυθμίσεις κρίνονται ως άνευ ουσίας και οι τιμές των ημερομισθίων καθορίζονται defactoαπό το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, κάτι το οποίο θα έπρεπε να προβλέπονταν εξαρχής από το νόμο και όχι να είναι αποτέλεσμα περιφρόνησης των νομοθετικών διατάξεων. Συνεπώς θα ήταν λογικότερη η απόλυτη κατάργηση των κατώτερων ημερομισθίων ή αν αποφασιστεί η ύπαρξή τους, η ουσιαστική επιβολή τους από τα κατάλληλα όργανα.

Συνοψίζοντας θα πρέπει να αναφέρω ότι οι τομές της πολιτείας στον εργασιακό ιδιωτικό τομέα ήταν και αναμένονται να είναι αρκετά τολμηρές, κάτι που δυστυχώς όμως δε συναντάμε και στο δημόσιο τομέα.

2.7: Συμπεράσματα για τις αλλαγές στο ουσιαστικό Δίκαιο

Στον τομέα του Εργατικού δικαίου οι αλλαγές ήταν και αναμένονται να είναι ιδιαίτερα δραστικές, το αν επέφεραν ή όχι θετικά αποτελέσματα αυτό αποδεικνύεται από τη δήλωση του Διοικητού της ΤτΕ στις29/11/2016[32], σε ομιλία του, στη οποία δήλωσε μεταξύ άλλων ότι “Η σταδιακή οικονομική ανάκαμψη αντανακλάται όμως και σε μια σειρά από βασικούς δείκτες οικονομικής δραστηριότητας, όπως η βιομηχανική παραγωγή, οι ροές μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα και οι πραγματικές εξαγωγές αγαθών. ”.

Το ίδιο θετικά ενδεχομένως θα μπορούσαμε να αξιολογήσουμε και την ενθάρρυνση πλέον της έννομης τάξης προς τη σύστασηεταιριών με μειωμένο κίνδυνο για τους ιδιοκτήτες τους, καθώς καθιερώνεται πλέον μια πιο ευέλικτη μορφή εταιρικής δραστηριότητας. Δηλαδή μέσω της ευελιξίας τόσο του εργατικού δικαίου όσο και του εταιρικού είναι ευκολότερη η σύναψη δικαιοπραξιών, καθώς πιθανές άστοχες επιλογές έχουν μικρότερο κόστος για τα μέρη, π.χ. αν μια ΙΚΕ οδηγηθεί σε

[32]http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/Speeches/DispItem.aspx?Item_ID=387&List_ID=b2e9402e-db05-4166-9f09-e1b26a1c6f1b

χρεοκοπία, το οικονομικό κόστος για τον ιδρυτή της δε θα είναι καταστροφικό, ομοίως και για τις εργασιακές σχέσεις, όπου οι προσλήψεις και απολύσεις είναι πλέον ευκολότερες.

Κεφάλαιο 3: Ο Κώδικας Πολιτικής δικονομίας και η εξέλιξή του κατά το διάστημα 2010 έως σήμερα.

Στο προηγούμενο κεφάλαιο εξετάσαμε ορισμένες σημαντικές τροποποιήσεις που υπέστη το ουσιαστικό Δίκαιο, κυρίως λόγω της οικονομικής κρίσης. Κάθε αλλαγή στο ουσιαστικό Δίκαιο πρέπει απαραιτήτως να συνοδεύεται από την αντίστοιχη αλλαγή και στο Δικονομικό Δίκαιο, προκειμένου να είναι επί την ουσίας εφικτή η αξίωση των δικαιωμάτων και η αναγνώριση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το ουσιαστικό δίκαιο.

3.1: Δικονομικό Δίκαιο και Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας.

Με τον όρο δικονομικό δίκαιο αναφερόμαστε γενικά σε κάθε διάταξη, η οποία προβλέπει τη δικονομική εξέλιξη ενός δικαιώματος που προβλέπεται από το ουσιαστικό δικαίωμα.

Οι δικονομικές διατάξεις βρίσκονται κυρίως στον κώδικα Πολιτικής Δικονομίας(Κπολδ). Παράλληλα με τον Κπολδ, δικονομικές διατάξεις εντοπίζονται και σε άλλα νομοθετήματα, ακόμα και σε κατεξοχήν νομοθετήματα ουσιαστικού Δικαίου, πχ υπάρχουν δικονομικές διατάξεις στον Αστικό Κώδικα κτλ.

Ο Κπολδ αποτελείται από 1054 άρθρα και διαιρείται σε κεφάλαια ανάλογα με το αντικείμενο το οποίο ρυθμίζουν τα σχετικά άρθρα.

Συγκεκριμένα:

1)Το πρώτο κεφάλαιο-βιβλίο στα άρθρα 1 έως 207, αφορά τις γενικές διατάξεις του κώδικα και περιλαμβάνει κυρίως τον καθορισμό του καθ' ύλη και κατά τόπο αρμόδιου δικαστηρίου, αλλά και τον τρόπο άσκησης της αγωγής, του βασικού ενδίκου βοηθήματος αξίωσης των εννόμων ιδιωτικών αγαθών.

2)Το δεύτερο κεφάλαιο στα άρθρα 208 ως 494 περιγράφει τον τρόπο εκδίκασης της αγωγής σε πρώτο βαθμό. Κυρίως περιγράφει τον τρόπο εισαγωγής στη πρωτοβάθμια δίκη των αποδεικτικών μέσων.

3)Το τρίτο κεφάλαιο στα άρθρα 495 ως 590, περιγράφει τον τρόπο άσκησης των ενδίκων μέσων και των ανακοπών, διαδικασία μετά την πρωτοβάθμια δίκη. Τα ένδικα μέσα ασκούνται για να προσβάλλουν αποφάσεις άλλων δικαστηρίων, όταν αυτό το επιτρέπει ο νόμος, προκειμένου να επανεξεταστεί μια υπόθεση ύστερα από αίτηση του ηττημένου διαδίκου. Τα κυριότερα ένδικα μέσα είναι η έφεση και η αναίρεση.

4)Το τέταρτο κεφάλαιο(αρ. 591 ως 645) ρυθμίζει τις λεγόμενες ειδικές διαδικασίες, όπως οικογενειακές διαφορές, περιουσιακές διαφορές, μισθωτικές διαφορές, εργατικές διαφορές, διατάξεις για τις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους (κυρίως επιταγές και συναλλαγματικές) κτλ. Οι υποθέσεις που δικάζονται μέσω αυτού του κεφαλαίου, εκδικάζονται ταχύτερα, από την τακτική διαδικασία της αγωγής.

Τόσο η τακτική διαδικασία, μέσω της αγωγής όσο και οι ειδικές διαδικασίες,επιδιώκουν την έκδοση απόφασης η οποία θα δώσει στο διάδικο εκτελεστό τίτλο. Ένας εκτελεστός τίτλος είναι το απαραίτητο εφόδιο για να ξεκινήσει η αναγκαστική εκτέλεση, Κπολδ 904, δηλαδή η τελική διεκδίκηση ενός δικαιώματος, μέσω των οργάνων της εκτέλεσης.

Ο νομοθέτης προβλέπει τις ειδικές διαδικασίες για συγκεκριμένες διαφορές, προκειμένου αυτές να εκδικάζονται ταχύτερα, είτε για λόγους Δημοσίου συμφέροντος [33] , είτε γιατί αποδεικνύονται ευκολότερα, οπότε δεν είναι αναγκαία όλη η χρονοβόρα διαδικασία άσκησης αγωγής. Για παράδειγμα στις περιπτώσεις χρεών από αξιόγραφα (π.χ.επιταγές), η οφειλή αποδεικνύεται εύκολα, χωρίς να έχει νόημα η αντιδικία μεταξύ των μερών.

Το κεφάλαιο αυτό του Κπολδ είναι **κεφαλαιώδους σημασίας** για την οικονομία γενικότερα αφού μέσω της εύκολης και ταχύτατης δικαστικής επιδίωξης των απαιτήσεων, μειώνονται τα λειτουργικά έξοδα μια αγοράς, αλλά και οι σχετικοί ηθικοί κίνδυνοι που αναφύονται λόγω των χρονοβόρων δικαστικών διαδικασιών. Δηλαδή μέσω μια διαταγής πληρωμής που μπορεί να εκδοθεί άμεσα, λόγω χρέους από επιταγή για παράδειγμα, ένας έμπορος μπορεί να ικανοποιηθεί άμεσα, μέσω της

[33]αυτή η ανάγκη είναι ιδιαίτερα αισθητή στο οικογενειακό Δίκαιο

αναγκαστικής εκτέλεσης. Η Διαταγή πληρωμής είναι εκτελεστός τίτλος σύμφωνα με το Κπολδ 904, επομένως μ' αυτήν μπορεί να ξεκινήσει η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης.

5) Το πέμπτο κεφάλαιο (αρ.682 ως 738) αφορά τα ασφαλιστικά μέτρα, δηλαδή την προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης. Δηλαδή από τη στιγμή που θα ασκηθεί η αγωγή, μέχρι την έκδοση της απόφασης μεσολαβεί ένα χρονικό διάστημα, μέσα στο οποίο το επίδικο δικαίωμα ενδεχομένως να υποστεί αλλαγές, κυρίως καταδολιευτικές συνήθως εις βάρος του ενάγοντα, συνεπώς για εξακολουθεί να υφίσταται το δικαίωμα μέχρι την έκδοση της απόφασης πρέπει να δεσμευτεί προσωρινά, λόγω πιθανολόγησης απώλειάς του.

Δηλαδή αν κάποιος οφείλει ένα ποσό σε κάποιον, και ο δανειστής γνωρίζει ότι το ποσό αυτό ο οφειλέτης του το έχει σε τραπεζικό του λογαριασμό, ο δανειστής μπορεί να ζητήσει τη δέσμευση του ποσού (πάγωμα) μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης, ώστε σε περίπτωση νίκης του, να μπορεί να ικανοποιηθεί από αυτό. Ο δανειστής ζητά τη δέσμευση, ώστε να μην είναι σε θέση να τα αποσύρει ο αντίδικός τους και να τον καταδολιεύσει μ αυτόν τον τρόπο. Τα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να έχουν πολλές μορφές, πχ απαγόρευση επικοινωνίας κτλ, ανάλογα το επίδικο αντικείμενο.

Ο νόμος 4335/2015 τροποποίησε σημαντικά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, πλέον καταργείται η υποχρεωτική άσκηση αγωγής, μετά την απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων, η οποία πλέον ασκείται αν το κρίνει ο δικαστής, Κπολδ 693.

6)Το έκτο κεφάλαιο (739 ως 866) περιλαμβάνει την εκούσια διαδικασία, δηλαδή τη διαδικασία στην οποία εκδίδονται αποφάσεις δικαστηρίου κατόπιν συμφωνίας και των δύο μερών,στις περιπτώσεις που απαιτείται η απόφαση να περιβληθεί το κύρος μιας δικαστικής απόφασης, χωρίς να έχει προηγηθεί αντιδικία. Τέτοιες περιπτώσεις αφορούν την εγγραφή υποθήκης για τη χορήγηση δανείων, το συναινετικό διαζύγιο κτλ. Φυσικά η διαδικασία είναι ταχύτατη.

7) Το έβδομο κεφάλαιο (αρ.867 ως 903) αφορά τη διαιτησία, δηλαδή την εξωδικαστική επίλυση μιας διαφοράς. Μέσω της διαιτησίας

προκύπτει εκτελεστός τίτλος, προκειμένου να εφαρμόζονται τα συμφωνηθέντα. Δυστυχώς το νομικός μας σύστημα δεν έχει υιοθετήσει το θεσμό αυτό, ο οποίος εφαρμόζεται σε ουσιαστικά φιλελεύθερες οικονομίες, όπως των ΗΠΑ, μειώνοντας το χρόνο λήψεως αποφάσεων και τα πάγια λειτουργικά έξοδα των επιχειρήσεων, με ευνοϊκές συνέπειες για την οικονομία συνολικά.

8)Στο όγδοο κεφάλαιο (αρ. 904 1054) ως έχουμε τα άρθρα που περιγράφουν με τρόπο σαφή την αναγκαστική εκτέλεση, δηλαδή την ουσιαστική διεκδίκηση ενός δικαιώματος. Δίχως την αναγκαστική εκτέλεση το όλο Ιδιωτικό Δίκαιο, θα είχε μόνο φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές προεκτάσεις και δε θα ήταν ένα ουσιαστικό εργαλείο προστασίας των συναλλαγών.

Κεφάλαιο 4: Λίγα λόγια για τον πίνακα κατάταξης και για την αναγκαστική εκτέλεση γενικότερα.

4.1:Αναγκαστική Εκτέλεση

Για την εύρυθμη λειτουργία μιας κοινωνίας Δικαίου, είναι απαραίτητη η ύπαρξη κανόνων δικαίου, δηλαδή κανόνων γενικών και αφηρημένων που επιτρέπουν ή απαγορεύουν ορισμένες δράσεις.Όμως εκτός από τη νομοθετική πρόβλεψη του δικαιώματος, απαραίτητη είναι και η πρόβλεψη καταναγκασμού για την εφαρμογή του, δηλαδή η πρόβλεψη δυσμενών συνεπειών, στην περίπτωση παράβασης αυτού του κανόνα Δικαίου. Η αναγκαστική εκτέλεση επί της ουσίας αντιστοιχείστο ξίφος που κρατά η Δίκη, η κόρη της Θέμιδος, μέσω της οποίας επιβάλλεται η Δικαιοσύνη στο Ιδιωτικό Δίκαιο. "Κανόνας Δικαίου χωρίς το στοιχείο του καταναγκασμού είναι «φωτιά που δεν καίει και φως που δε φωτίζει»"[34].

4.1.1: Αυτόματη εκτελεστότητα διοικητικών πράξεων λόγω τεκμηρίου νομιμότητας

Στον τομέα του Δημοσίου Δικαίου αυτό είναι αυτονόητο, διότι οι διοικητικές πράξεις με την έκδοσή τους από τη Διοίκηση εκτελούνται άμεσα, δηλαδή με το που βεβαιώσει η εφορία το πρόστιμο πρέπει να το καταβάλουμε[35], χωρίς να απαιτείται να καταφύγει η εφορία(το Δημόσιο) στα δικαστήρια για να κηρύξει τον πρόστιμο εκτελεστό[36] τίτλο.

4.1.2: Μη αυτόματη εκτελεστότητα στις ιδιωτικές διαφορές, απαραίτητη η κτήση εκτελεστού τίτλου.

Δε συμβαίνει το ίδιο με τις διαφορές μεταξύ των ιδιωτών. Οι απαιτήσεις μεταξύ των ιδιωτών, όσο προφανείς και αυταπόδεικτες να είναι, πρέπει

[34]Σελίδα 2 Εγχειρίδιο Πολιτικής Δικονομίας, Νικόλαο Θ. Νίκας

[35] υπό την προϋπόθεση ότι δεν ασκηθούν τα προβλεπόμενα ένδικα βοηθήματα

[36] Οι Διοικητικές πράξεις καταλαμβάνονται από το τεκμήριο νομιμότητας, το οποίο τις καθιστά αυτοδίκαια εκτελεστές και απαιτητές. Με τον όρο εκτελεστό τίτλο εννοούμε ότι είναι απαιτητός, με το που θα εμφανιστεί, θα πρέπει να πληρωθεί. Το πρόστιμο είναι εξ αρχής εκτελεστός τίτλος. Γενικό Διοικητικό Δαγτόγλου εκδόσεις Σάκκουλα.

να αναγνωρισθούν και να ζητηθεί να γίνουν άμεσα απαιτητές[37],ώστε να αναζητηθούν μέσω της αναγκαστικής εκτέλεσης, η οποία προβλέπει ότι την οφειλή, θα πρέπει ο δανειστής να την αναζητήσει από τον οφειλέτη, μέσα από συγκεκριμένη δικονομική διαδικασία, αυστηρά καθορισμένη, με την υποχρεωτική συνδρομή δικαστικού επιμελητή.Σε περίπτωση που πολίτης, μόνος του διεκδικήσει το οφειλόμενο ποσό ακόμα και δικαστικάαναγνωρισμένο, χωρίς να ακολουθήσει την προβλεπόμενη διαδικασία του Κπολδ, θα τελέσει το έγκλημα της αυτοδικίας ΠΚ 331[38].

Συνεπώς ο οφειλέτης θα πρέπει ενδεχομένως να ζητήσει από τα δικαστήρια να αναγνωριστεί(να αναγνωριστεί ότι υφίσταται) η απαίτηση του και να γίνει εκτελεστή. Το δικαστήριο θα εκδικάσει υποχρεωτικά μόνο ότι του έχει ζητηθεί[39]. Αυτό αποτελεί την λεγόμενη αρχή της ελεύθερης διάθεσης του αντικειμένου της δίκης[40], δηλαδή το πολιτικό δικαστήριο δεν ερευνά αυτεπάγγελτα να αναζητήσει την αλήθεια, αλλά δεσμεύεται μόνο από ό,τι ζητήσει ο διάδικος[41].

Το κεφάλαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης περιλαμβάνει διάφορες διαδικασίες, με τις ποιο βασικές να είναι: Η διαδικασία της κατάσχεσης, η Ανακοπή της αναγκαστικής εκτέλεσης Κπολδ 933, και ο πίνακας κατάταξης κ.α..

Στη παρούσα εργασία θα γίνει αναφορά στις διαδικασίες που έχουν τον ισχυρότερο αντίκτυπο στην οικονομία. Την ισχυρότερη επίδραση έχουν οι διαδικασίες που καθορίζουν τη ροή-διανομή του χρήματος. Αυτονόητο λοιπόν είναι να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στον πίνακα κατάταξης, ο οποίος επί της ουσίας κατατάσσει και διανέμει το ποσό που συγκεντρώθηκε, στους δανειστές, ανάλογα με το προνόμιό

[37]Καταψηφιστικό αίτημα. Απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση εκτελεστού τίτλου μέσω δικαστικής απόφασης, είναι προηγούμενο καταψηφιστικό αίτημα προς το δικαστήριο μέσω του ενδίκου βοηθήματος. Μόνο το αίτημα αναγνώρισης ενός δικαιώματος δεν αρκεί για να δοθεί εκτελεστός τίτλος μέσω δικαστικής απόφασης. Στην καταψηφιστική απόφαση υπάρχει παράλληλα τόσο η αναγνώριση όσο και η αξίωση για πράξη ή παράλειψη.

[38]Οποιος ασκεί αυθαίρετα αξίωση σχετική με το δικαίωμα που ή το έχει ή από πεποίθηση το οικειοποιείται τιμωρείται με κράτηση έως έξι(6) μήνες ή με πρόστιμο έως τρείς χιλιάδες(3000) ευρώ.

[39] Αρχή του συζητητικού συστήματος στην πολιτική δίκη

[40]Κπολδ 106

[41] Αν ένας διάδικος ζητήσει 5000 ευρώ, ακόμα και αν ο δικαστής διαπιστώσει ότι δικαιούται 10.000, θα του εκδικάσει 5000 ευρώ.

τους,όταν το πλειστηρίασμα, δεν αρκεί για να τους ικανοποιήσει όλους. Φυσικά αν το πλειστηρίασμα αρκεί για να ικανοποιήσει όλους τους δανειστές, δε συντάσσεται πίνακας και το ποσά διανέμονται από το όργανο της εκτέλεσης, δηλαδή το συμβολαιογράφο.

4.2: Διαδικασία Κατάσχεσης

Το ζητούμενο των άρθρων του Κπολδ, που αναφέρονται στην αναγκαστική εκτέλεση, είναι να ικανοποιηθεί ο δανειστής μέσω των οργάνων του Κράτους, από την προσωπική περιουσία του οφειλέτη. Συνεπώς αν υπάρχει σχετική Δικαστική απόφαση [42] ο δικαστικός επιμελητής, θα δεσμεύσει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη και μ' αυτά θα ικανοποιηθεί ο δανειστής, μέσω του πλειστηριασμού. Ενδεχομένως να είναι ήδη δεσμευμένα λόγω προηγούμενων ασφαλιστικών μέτρων. Η κατάσχεση μπορεί να γίνει είτε στα χέρια του ίδιου του οφειλέτη, αν αυτός κατέχει το προς κατάσχεση αντικείμενο, είτε στα χέρια τρίτου αν κατά το χρόνο της εκτέλεσης το κατέχει τρίτος. Δηλαδή αν εκδοθεί απόφαση π.χ. κατάσχεσης ενός αυτοκινήτου και το αυτοκίνητο τη στιγμή της εκτέλεσης το κατέχει τρίτος, αυτό θα κατασχεθεί στα χέρια του τρίτου μέσω της διαδικασίας των άρθρων Κπολδ 982 επ.. Συνεπώς η όλη διαδικασία της κατάσχεσης, αποσκοπεί στη δέσμευση του περιουσιακού στοιχείου, για τη μελλοντική ικανοποίηση του υπέρ ου η εκτέλεση, δηλαδή του επισπεύδοντος δανειστή, με εκτελεστό τίτλο.

4.3: Ανακοπή της αναγκαστικής εκτέλεσης Κπολδ 933 τροποποίησή του λόγω του ν.4335/2015.

Το άρθρο αυτό αποτελεί το βασικό όπλο του οφειλέτη κατά των δανειστών του, από τη στιγμή που ξεκινήσει η επίσπευση της αναγκαστικής εκτέλεσηςκαι ως σκοπό έχει τη προσβολή της διαδικασίας της εκτέλεσης. Συνήθως χρησιμοποιούνταν για λόγους παρελκυστικούς εκ μέρους του οφειλέτη (όχι πάντα) και όπως ήταν αναμενόμενο βρέθηκε στο στόχαστρο των μνημονιακών νόμων και τροποποιήθηκε,

[42] Εκτελεστός τίτλος δεν προκύπτει μόνο μέσω κατάλληλης δικαστικής απόφασης, τα είδη των εκτελεστών αποφάσεων απαριθμούνται στο Κπολδ 904

προκειμένου να επιτυγχάνεται η γρήγορη ικανοποίηση των δανειστών, πλήττοντας παράλληλα τα δικονομικά δικαιώματα των οφειλετών, αφού πλέον η άμυνα κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης γίνεται δυσχερέστερη, καθώς πλέον δεν προβλέπονται οι πολλαπλές προθεσμίες, που υπήρχαν πριν το νόμο 4335/2015 κάτι που επετεύχθη κυρίως μέσω της τροποποίησης του Κπολδ 934, που καθόριζε τις προθεσμίες του Κπολδ 933. Η κατάργηση του Κπολδ 938 συνέτεινε προς αυτή τη λογική.

4.4: Πίνακας Κατάταξης

Αφού δεσμευτούν και πλειστηριαστούν τα σχετικά περιουσιακά στοιχεία, αν το ποσό που συγκεντρώθηκε (πλειστηρίασμα), επαρκεί για όλους τους δανειστές, που έχουν δηλώσει ότι επιθυμούν να ικανοποιηθούν, λόγω οφειλών προς αυτούς, τότε ο Συμβολαιογράφος(ως όργανο της εκτέλεσης) θα αποδώσει στον καθένα ότι του αναλογεί και το επιπλέον, αν υπάρχει, θα επιστραφεί στον οφειλέτη. Στην πράξη ποτέ το πλειστηρίασμα δεν επαρκεί για να καλύψει όλες τις απαιτήσεις, γι' αυτό και συντάσσεται πίνακας κατάταξης, προκειμένου να ικανοποιηθούν πρώτα όσοι έχουν τις ισχυρότερες απαιτήσεις έναντι των υπολοίπων δανειστών. Την ισχύ της απαίτησης καθορίζει πρώτα το είδος της απαίτησης, αλλά και ημερομηνία δημιουργίας της,μεταξύ ισότιμων απαιτήσεων[43]. Επί της ουσίας ο πίνακας κατάταξης, κατατάσσει τους δανειστές, ανάλογα με το είδος και την ισχύ της απαίτησής τους.

4.4.1:Πίνακας κατάταξης και ως μέσο δημοσιονομικής πολιτικής

Η έννομη τάξη κατά καιρούς στη προσπάθειά της να αντιμετωπίσει τα Δημοσιονομικά προβλήματα του Κράτους, έχει πειραματιστεί πολλές φορές προκειμένου να συγκεντρώσει χρήματα, για να ικανοποιήσει τα συμφωνημένα με μνημόνια πρωτογενή πλεονάσματα. Αντιλαμβανόμενοι λοιπόν οι αντισυμβαλλόμενοί μας (ΕΚΤ ΔΝΤ και Επιτροπή) ότι μέσω αλλαγών στον Κπολδ θα μπορούσαν να

[43] πχ κατάταξη μεταξύ υποθηκών, όπου επικρατεί η προγενέστερη ΑΚ 1272

κατευθύνουν τις χρηματορροές, φρόντισαν οι συμφωνίες τους με την Ελληνική Δημοκρατία να περιλαμβάνουν αλλαγές στον Κπολδ, με αποκορύφωμα το καλοκαίρι του 2015, όπου ο νόμος 4335/2015 επέφερε σαρωτικές αλλαγές στον κώδικα, οι οποίες έπρεπε να είχαν γίνει πολλά χρόνια πριν, τόσο για τη μείωση του χρόνου εκδίκασης όσο και για την ορθή διοχέτευση του χρήματος στις σωστές κατευθύνσεις. Φυσικά όπως ήταν αναμενόμενο, οι διατάξεις που αφορούν τον πίνακα κατάταξης τροποποιήθηκαν δραστικά.

Συνεπώς αυτό που καθιστά τη διαδικασία σύνταξης του πίνακα κατάταξης, ως ενός πολύ σημαντικού δημοσιονομικού εργαλείου, είναι το γεγονός, ότι μπορεί άμεσα να στρέψει τις χρηματοροές σε οποιαδήποτε κατεύθυνση. Το 2012 το κράτος θεωρούσε ότι έπρεπε να έπρεπε να ενισχύονται τα Δημόσια ταμεία για την ενίσχυση του κρατικού προυπολογισμού, το 2015 όμως υποχρεώθηκε να στρέψει αυτήν την “αντλία” προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τα παραπάνω αποδεικνύονται από την τροποποίηση των άρθρων 974 ως 978 του Κπολδ, λόγω των νόμων 4055/2012 και 4335/2015.

Κεφάλαιο 5: Αλλαγές στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

5.1:Εισαγωγή και σχόλια σχετικά με τις αλλαγές προηγούμενων ετών, αλλά και ως προς την αποτελεσματικότητα των νέων νομοθετικών παρεμβάσεων.

Ο Κπολδ όπως προανέφερα δέχτηκε πολλαπλές αλλαγές μετά το 2009. Μέχρι το 2009 οι αλλαγές που είχε υποστεί ήταν αναιμικές. Όταν μετά το 2010 το Κράτος υποχρεώθηκε να λάβει γενναίες πλέον αποφάσεις, λόγω των μνημονίων, έγινε σαφές ότι οι από καιρό μη πραγματοποιηθείσες αλλαγές θα λάμβαναν χώρα, με βίαιο πλέον τρόπο. Η επίτευξη όμως των στόχων ήταν ιδιαίτερα δύσκολη, καθώς προκειμένου να υιοθετηθούν από την κοινωνία οι νομοθετικές αλλαγές απαιτείται χρόνος, κυρίως λόγω των αντιδράσεων που θα υπάρξουν από διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Αν οι αλλαγές είχαν γίνει σταδιακά τις προηγούμενες δεκαετίες, θα ήταν εφικτή τόσο η σταδιακή αποδοχή τους, όσο και η βαθμιαία βελτίωσή τους.Στη συνέχεια γίνεται ενδεικτική παράθεση των ουσιαστικότερων νόμων που προσπάθησαν να μεταβάλλουν ουσιαστικά την απονομή του Ιδιωτικού Δικαίου.

Θα πρέπει να αναφέρουμε εδώ ότι σχεδόν κάθε νόμος συνοδεύεται και από έναν ιδιαίτερα αισιόδοξο τίτλο, προκειμένου να εξωραΐσει τα επικείμενα μέτρα. Την πρακτική χρήσης τόσο αισιόδοξων τίτλων, τη συναντούμε και επί Βυζαντινής αυτοκρατορίας[44], όταν οι τότε Αυτοκράτορες, στα πλαίσια εξωραϊσμού των επαχθών νόμων, που θέσπιζαν, προσπαθούσαν να πείσουν τον πληθυσμό, μέσω τέτοιων τίτλων, ότι οι νόμοι που θέσπιζαν είχαν ως μόνο σκοπό την κοινωνική ευημερία.

5.2:Νόμος 4055/2012 (Δίκαιη Δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής)

Αρχικά με το **νόμο 4055/2012,**ο οποίος φέρει τον τίτλο "Δίκαιη Δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής", αυξήθηκε η καθ' ύλη αρμοδιότητα των

[44] Ιστορία Δικαίου Σ. Τρωιάνος, Ι.Βελισσαροπούλου-Καράκωστα (Μέρος τρίτο Βυζαντινό Δίκαιο)

Ειρηνοδικείων από 12.000 σε 20.000 ευρώ. Η αύξηση αυτή του ποσού πρακτικά σημαίνει ότι αυξάνεται ο φόρτος εργασίας των ειρηνοδικείων εις βάρος των Πρωτοδικείων. Δηλαδή μερίδα του όλου όγκου των υποθέσεων μετατοπίζεται προς τα ευέλικτα, οικονομικότερα και ταχύτερα ως προς το χρόνο εκδίκασης Ειρηνοδικεία.

Τότε είχε κριθεί αρνητικά αυτή η επιβάρυνση των Ειρηνοδικείων, λόγω των αρκετών κενών θέσεων ειρηνοδικών, όμως σταδιακά έγιναν διαγωνισμοί και καλύφθηκαν οι θέσεις[45].Ορισμένοι Δικηγόροι δεν επικρότησαν το νέο μέτρο, καθώς η υπαγωγή των υποθέσεών τους σε κατώτερα Δικαστήρια σήμαινε και τη μείωση των αμοιβών τους, διότι τα σχετικά παράβολα είναι χαμηλότερα.

Η υπαγωγή στα Ειρηνοδικεία έχει αρκετά θετικά στοιχεία, καθώς επιταχύνει την εκδίκαση των υποθέσεων και μειώνει τα έξοδα δίκης.Πέρα από τα εμφανή πλεονεκτήματα,**μειώνει και τον ηθικό κίνδυνο**[46] που εμφιλοχωρούσε μέχρι πρόσφατα, λόγω της υπερβολικής διάρκειας ενός δικαστικού αγώνα, από τα ανώτερα δικαστήρια. Πλέον οι οφειλέτες γνωρίζουν ότι είναι πιθανή η γρήγορη εκδίκαση μιας υπερήμερης οφειλής, οπότε οφείλουν να καταβάλουν την προσήκουσα προσπάθεια,ώστε να αποφύγουν τη δικαστική καταδίκη τους σε πληρωμή, με την οποία θα επωμιστούν τις συνέπειες τωνεπιλογών τους.

Επίσης παράλληλα αυξάνεται και η καθ' ύλη αρμοδιότητα των Μονομελών Πρωτοδικείων από τα 120.000 ευρώ στα 250.000 ευρώ, μειώνοντας το φόρτο εργασίας των Πολυμελών Πρωτοδικείων, κάτι το οποίο επιφέρει ανάλογα αποτελέσματα με την προηγούμενη υπαγωγή υποθέσεων από τα Μονομελή Πρωτοδικεία στα Ειρηνοδικεία.

Βλέπουμε ότι αυξάνουν οι αρμοδιότητες των κατώτερων δικαστηρίων, εις βάρος των ανωτέρων, κάτι που οδηγεί συνολικά στην εξοικονόμηση

[45] Χαρακτηριστικά ο νόμος 3869/2010 στο άρθρο 18 προβλέπει την αύξηση των θέσεων ειρηνοδικών

[46]Ενας εύστοχος ορισμός του ηθικού κινδύνου έχει διατυπωθεί από τον PaulKrugman, σύμφωνα με τον οποίο ηθικό κίνδυνο συνιστά "Anysituationinwhichonepersonmakesthedecisionabouthowmuchrisktotake, whilesomeoneelsebearsthecostifthingsgobadly. Εν προκειμένω ο οφειλέτης δανείζεται και γνωρίζει ότι επί της ουσίας λόγω της προβληματικής απονομής δικαιοσύνης, το κόστος θα το επωμισθεί ο δανειστής.

χρόνου και φυσικά στη μείωση του ηθικού κινδύνου, αφού επίδοξοι υπερήμεροι οφειλέτες γνωρίζουν ότι δε μπορούν πλέον να χρησιμοποιήσουν αυτή την υπερβολική καθυστέρηση απονομής δικαιοσύνης ως διαπραγματευτικό εργαλείο.

Η υπερβολικά μεγάλη χρονική διάρκεια απονομής δικαιοσύνης, συνιστά επί της ουσίας μορφή αρνησιδικίας και αποτελεί παραβίαση του αρ 20 του Συντάγματος [47].

5.3:Νόμος4141/2013(Επενδυτικά Εργαλεία Ανάπτυξης, Παροχή Πιστώσεων και άλλες Διατάξεις)

Ο εν λόγω νόμος στην ουσία αποτελεί ένα μεταβατικό στάδιο (και ένα αποτυχημένο πείραμα όπως αποδείχθηκε στην πράξη) του Κπολδ μέχρι την ψήφιση του 4335/2015. Οπότεπριν σχολιάσουμε το νόμο 4335/2015 καλό θα ήταν να αναφερθούμε στο νόμο 4141/2013. Ο νόμος αυτός είχε τον τίτλο «**επενδυτικά εργαλεία ανάπτυξης, παροχή πιστώσεων και άλλες διατάξεις**».

Η τότε κυβέρνηση, μέσω του 4141/2013 πέρασε αυτό το νόμο από το Κοινοβούλιο, επιφέροντας ριζικές αλλαγές στον Κπολδ. Συγκεκριμένα με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2, το προνόμιο του Δημοσίου, στον πίνακα κατάταξης, ορίζεται στη δεύτερη τάξη, πάνω από τις απαιτήσεις των τραπεζών και πάνω από τις απαιτήσεις των ασφαλιστικών ταμείων. Δηλαδή το Κράτος επέλεξε να θέσει τις τράπεζες σε ιδιαίτερα χαμηλήτάξη στον πίνακα κατάταξης προκειμένου να ενισχύσει το Δημόσιο Ταμείο, για να πετύχει τους στόχους υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων.Σε περίπτωση που το πλειστηρίασμα δεν αρκούσε για όλους, κάτι που συμβαίνει στην πράξη συνεχώς, οι Τράπεζες δε θα ικανοποιούνταν.

Η διάταξη αυτή κρίθηκε ως αναποτελεσματική[48] καθώς έφερε τις Τράπεζες σε δεινή οικονομική κατάσταση, χωρίς πλέον να είναι ικανές

[47]Το άρθρο 20 του Συντάγματος καθιερώνει ως Συνταγματικό δικαίωμα την προσφυγή στα δικαστήρια γι την απονομή δικαιοσύνης εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος.

να επιτελέσουν το ρόλο τους στην οικονομία και να οδηγήσουν στην ουσιαστική βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας[49]. Συνεπώς τα ληξιπρόθεσμα δάνεια των τραπεζών, θα ικανοποιούνταν από το πλειστηρίασμα, αφού ικανοποιούταν πρώτα το Δημόσιο και οι δημόσιοι φορείς ασφάλισης.

5.4: Αλλαγές με το νόμο 4335/2015 (Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν.4335/2015).

Εδώ ο νομοθέτης μετά τα δραματικά περιστατικά του Ιουνίου-Ιουλίου του 2015, δεν επιθυμεί να εξωραΐσει τα νόμο και τα επικείμενα μέτρα μέσω ενός αισιόδοξου τίτλου και προσδίδει στο νόμο μια λιτή και ειλικρινή περιγραφή. Είναι προφανές ότι η Ελληνική Δημοκρατία καλείται να λάβει τα μέτρα που έπρεπε να είχε λάβει εδώ και χρόνια. Επίσης σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι μέσω του 4335/2015 αποδεικνύεται ότι η ουσιαστική υλοποίηση όλων των μακροοικονομικών προγραμμάτων, γίνεται με τον κώδικα πολιτικής δικονομίας, καθώς είναι το όργανο που δίνει υλική υπόσταση τόσο στην οικονομική όσο και στη νομική θεωρία.

Οι διατάξεις που τροποποιήθηκαν βρίσκονται σ' όλα τα κεφάλαια του Κπολδ και είναι πάρα πολλές. Θα γίνει αναφορά κυρίως σ αυτές που αφορούν ιδιαίτερα το αντικείμενο της παρούσης εργασίας.

Αρχικά ο νόμος προβλέπειαλλαγές για τη μείωση του χρόνου εκδίκασης των υποθέσεων. Η διαδικασία της πολιτικής δίκης είναι πλέον σε μεγάλο βαθμό κυρίως γραπτή, καθώς πλέον η κατάθεση των μαρτύρων μόνο κατ' εξαίρεση θα είναι προφορική.

[48] Η αποτελεσματικότητα αποδεικνύεται με την εισαγωγή του νόμου 4335\2015, ο οποίος τον καταργεί επί της ουσίας.
[49]σελίδα 267 Αρχές Οικονομικής Θεωρίας GregoryN. Mankiw

5.4.1: Αλλαγές στα άρθρα 237, 953, 962-963, κατάργηση του Κπολδ 938.

Άρθρο 237

Περιορίστηκαν δικονομικές διαδικασίες που καθυστερούσαν τη δίκη, καθώς σύμφωνα με το αρ. 237 του Κπολδ, η όλη προδικασία πρέπει ολοκληρωθεί εντός 100 ημερών, μετά το πέρας των οποίων πρέπει να εκδικαστεί η υπόθεση. Φυσικά στην πράξη ενδεχομένως να μην τηρηθούν τα αυστηρά αυτά χρονικά πλαίσια, όμως σε κάθε περίπτωση θα μειωθεί ο χρόνος εκδίκασης μια υπόθεσης σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς, στο οποίο η εκδίκαση μιας υπόθεσης γινόταν μετά από χρόνια και όχι μετά από μήνες όπως αναμένεται πλέον.

Άρθρο 953

Τροποποίηση του αρ. 953 σχετικά με τα ακατάσχετα πράγματα. Ακατάσχετα θεωρούνται από την έννομη τάξη, ορισμένα αγαθά τα οποία είναι απολύτως απαραίτητα για την ψυχική και σωματική διαβίωση του ανθρώπου.

Πριν τον συγκεκριμένο νόμο υπήρχαν αναχρονιστικές διατάξεις, που περιέγραφαν με γλαφυρό τρόπο τα ακατάσχετα, όπως πχ, δύο άροτρα, ένα υποζύγιο, μια δαμάλα, έξι γίδες γιαόσους ζουν από γεωργική εργασία,κτλ. Αυτή η διάταξη καταργήθηκε από τη λιτή και περιεκτική διάταξη, που αναφέρει ότι εξαιρούνται τα πράγματα που είναι απολύτως απαραίτητα για τη διαβίωση του οφειλέτη και της οικογένειάς του, καθώς και για τη συνέχιση της επαγγελματικής του δραστηριότητας.

Άλλη αλλαγή υπήρξε η δυνατότητα πολλαπλών κατασχέσεων[50], κάτι που επιτρέπει στις τράπεζες να επισπεύδουν ευκολότερα τις απαιτήσεις τους. Στην αναγκαστική εκτέλεση δεν έχει σημασία ποιος θα επισπεύσει(ξεκινήσει) τη διαδικασία, αλλά ποιος την ώρα που θα γίνει

[50] παλαιότερα επιτρέπονταν μόνο για περιπτώσεις κατάσχεσης εις χείρας τρίτου Κπολδ 988 (εκείνος ή εκείνοι, το εκείνοι πρακτικά επιτρέπει την πολλαπλή κατάσχεση και δεν προβλέπονταν για άλλες περιπτώσεις).Πλέον επιτρέπεται και στην κύρια μορφή κατάσχεσης

η διανομή(πίνακας κατάταξης) θα έχει το ισχυρότερό δικαίωμα, το οποίο φυσικά θα πρέπει να τα έχει καταστήσει γνωστό στο όργανο της εκτέλεσης(αναγγελία Κπολδ 972).

άρθρα 962-963

Καταργείται στα αρ 962-963 Κπολδ η χρήση του κήρυκα, δηλαδή του προσώπου που προσλαμβάνει ο υπάλληλος του πλειστηριασμού για να καταμετρά και να κατακυρώνει το αποτέλεσμα του πλειστηριασμού. Ηκατάργηση επίσης των προφορικών προσφορών, ήταν ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, διότι πλέον καταργήθηκε ο θεσμός των «κορακιών» όπως αποκαλούνται στην καθομιλουμένη. Όταν οι προσφορές ήταν προφορικές, κανείς μπορούσε να δει το απαράδεκτο φαινόμενο, οι χώροι του πλειστηριασμού να είναι γεμάτοι από άτομα του υποκόσμου, τα οποία είτε απειλούσαν άλλους υποψήφιους πλειοδότες, είτε τους προσφέρανε ένα ποσό ώστε να εγκαταλείψουν τη διαδικασία. Η καθιέρωση σφραγισμένων προσφορών αφαίρεσε από τα "κοράκια" την δυνατότητα να προκαθορίζουν τη διαδικασία του πλειστηριασμού[51].

Κατάργηση του Κπολδ 938

Άλλες σημαντικές αλλαγές ήταν ο περιορισμός των δικαιωμάτων των οφειλετών[52] κυρίως μέσω της κατάργησης του Κπολδ 938,το οποίο προέβλεπε διαδικασίες αναστολής της εκτέλεσης μέσω του Κπολδ 933, η κατάργηση όμως του Κπολδ 938 αναμένεται να δημιουργήσει προβλήματα στην περίπτωση κατάσχεσης εις χείρας τρίτου, δηλαδή στις κατασχέσεις καταθέσεων[53], καθώς σε περίπτωση δικαίωσης του

[51] Έγινε ο πλειστηριασμός ένα παίγνιο ατελούς πληροφόρησης, το οποίο φυσικά αυξάνει το ποσό του πλειστηριάσματος

[52] καθ ου η εκτέλεση ονομάζεται ο υφιστάμενος την αναγκαστική εκτέλεση και υπέρ ου ο επισπεύδων

[53]Ο όρος κατάσχεση εις χείρας τρίτου όπως περιγράφεται από τον Κπολδ 982 επ. χρησιμοποιείται στην περίπτωση που το προς κατάσχεση πράγμα δε βρίσκεται στην κατοχή του υφισταμένου την εκτέλεση(καθ' ου η εκτέλεση), αλλά στα χέρια τρίτου. Τρίτος θεωρείται η τράπεζα στην περίπτωση των καταθέσεων, καθώς η σύμβαση κατάθεσης ονομάζεται ανώμαλη παρακαταθήκη και σύμφωνα με την οποία(ΑΚ 830), όταν καταθέτουμε τα χρήματά μας στην τράπεζα, μεταβιβάζουμε την κυριότητα των χρημάτων στην τράπεζα και έπειτα έχουμε ενοχική αξίωση για την ανάκτησή τους

καθ'ου η εκτέλεση, η επαναφορά στην προτέρα κατάσταση είναι ρεαλιστικά αδύνατη.

5.4.2: Αλλαγές στον πίνακα κατάταξης

Είδη προνομίων στον πίνακα κατάταξης:

Υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες κατατασσόμενων δανειστών, οι έχοντες προνόμιο και οι μη έχοντες προνόμιο.

Οι μη έχοντες προνόμιο είναι οι δανειστές των οποίων η απαίτηση δεν ανήκει στο είδος των απαιτήσεων που υπάγονται στα άρθρα Κπολδ 975 και Κπολδ 976, π.χ. ιδιωτικά έγγραφα κτλ. Οι δανειστές αυτοί αποκαλούνται εγχειρόγραφοι ή ανέγγυοι.

Στη συνέχεια, οι έχοντες προνόμιο διακρίνονται στους έχοντες, γενικά προνόμια, Κπολδ 975 και στους έχοντες ειδικά προνόμια, Κπολδ 976.

Οι έχοντες ειδικά προνόμια, είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι τράπεζες, καθώς αυτές κατέχουν τις εξασφαλισμένες απαιτήσεις που αναφέρει το εν λόγω άρθρο.

Γενικό προνόμιο έχει το Δημόσιο, οι έχοντες απαιτήσεις εργατικού Δικαίου κτλ .Περιγράφονται λεπτομερώς στο Κπολδ 975.

Τέλος οι απαιτήσεις διακρίνονται παράλληλα, ανάλογα με το αν είναι βέβαιες κατατάσσονται οριστικά ή τυχαία. Τυχαίες είναι οι αμφίβολες ή υπό αίρεση απαιτήσεις. Παραδείγματα τυχαίων αποτελούν οι μη τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις, καθώς οριστικές θεωρούνται μόνο οι τελεσίδικες. Συνεπώς λόγω της αιρέσεως τελεσιδικίας χαρακτηρίζονται ως τυχαίες, οριστικές αποφάσεις πρώτου βαθμού σύμφωνα με το Κπολδ 978, άλλο παράδειγμα είναι η προσημείωση η οποία είναι τυχαία απαίτηση, καθώς τελεί υπό την αίρεση μετατροπής της σε υποθήκη. Η υποθήκη εγγράφεται με δικαστική απόφαση και αυτής προηγείται προσημείωση. Οι τράπεζες επιλέγουν εγγραφή προσημείωσης και όχι υποθήκης, διότι η προσημείωση είναι λιγότερο

(ανάληψη).Συνεπώς στην κατάθεση εις χείρας τρίτου, ως τρίτος θεωρείται η τράπεζα στη χέρια της οποίας κατάσχεται η ενοχική αξίωση που έχει προς αυτήν ο καθ' ου η εκτέλεση.

δαπανηρή και χρονοβόρα. Σε περίπτωση που απαιτηθεί, η προσημείωση εύκολα τρέπεται σε υποθήκη, παρέχοντας αναδρομικά τα προνόμια της υποθήκης, κάτι πολύ σημαντικό καθώς μεταξύ υποθηκών υποχωρεί η μεταγενέστερη, ΑΚ 1272.

Προηγούμενες διατάξεις και αλλαγές με το νόμο 4335/2015:Πριν το νόμο 4335/2015 οι γενικοί προνομιούχοι ικανοποιούνταν πρώτα και μετά οι έχοντες ειδικά προνόμια[54]. Αυτό στην ουσία σήμαινε την ενίσχυση των Δημόσιων ταμείων για την ικανοποίηση του Δημόσιου χρέους, εις βάρος των τραπεζών. Φυσικά αν υπήρχαν και άλλοι δανειστές του Κπολδ 975, η πιθανότητα, να λάβουν χρηματικά ποσά από τον πίνακα κατάταξης τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, μειωνόταν δραματικά.

Με το νέο νόμο γίνεται προσπάθεια να λάβουν και οι τράπεζες ένα ποσοστό από τον πίνακα κατάταξης, καθώς όλο το ποσό δεν το λαμβάνουν οι γενικοί προνομιούχοι, αλλά λαμβάνουν ένα ποσοστό και ένα άλλο ποσοστό παρακρατείται στην ουσία υπέρ των τραπεζών, τα ποσοστά τα ορίζει επακριβώς το άρθρο 977, παράγραφος 3 Κπολδ. Φυσικά τα παραπάνω ισχύουν αν δεν επαρκεί το ποσό για να ικανοποιήσει και τις δύο κατηγορίες. Τέλος γίνεται πρόβλεψη για την ύπαρξη ενός ποσού και για την τελευταία κατηγορία των δανειστών, αυτών με μη εμπράγματες εξασφαλίσεις, πάλι από το ίδιο άρθρο.

Οικονομική προσέγγιση της παραπάνω αλλαγής:Ο νομοθέτης προχώρησε στην αλλαγή του πίνακα κατάταξης προκειμένου να μεταβάλλει την κατεύθυνση των χρηματορροών, καθώς πλέον δεν είναι μοναδικός στόχος η ενίσχυση του Δημοσίου ταμείου για την ικανοποίηση των πρωτογενών πλεονασμάτων, αλλά και η ταυτόχρονη ενίσχυση των τραπεζών με ρευστότητα, προκειμένου να επιτελέσουν τον ρόλο σε κάθε αγορά. Ο νομοθέτης προσπαθεί ταυτόχρονα να ενισχύσει και το Κράτος και τις τράπεζες, με ενδεχομένως αμφίβολο αποτέλεσμα, καθώς δεν είναι σίγουρο αν τα ποσά που θα συγκεντρωθούν θα καταφέρουν να ικανοποιήσουν ταυτόχρονα και τις δύο ανάγκες, ενδεχομένως να μην καταφέρουν κανένα στόχο.

[54] Τα οποία δεν ήταν τυχαία, αλλά οριστικά

Ενότητα 2

Εισαγωγικά στοιχεία Δικαίου της αδυναμίας πληρωμής.

Στην παρούσα ενότητα θα γίνει ανάλυσητων διάφορων νομοθετικών μεθόδων αντιμετώπισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Στα παρακάτω κεφάλαια θα θεωρηθεί δεδομένη η μόνιμη αδυναμία ή η απειλή αυτής, εκ μέρους των οφειλετών να αποπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, γι αυτό καιθα αναλυθούν οι δυνατότητες που έχουν για να αποφύγουν το βίαιο και μη συντεταγμένο οικονομικό θάνατο που προκαλεί η αναγκαστική εκτέλεση, αυτό που στην καθομιλουμένη αποκαλείται “θα βγει στο σφυρί”. Το σφυρί σημαίνει επί της ουσίας την παλαιά μέθοδο κατακύρωσης της διαδικασίας πλειοδοσίας, που αποκαλείται και πλειστηριασμός.

Προκειμένου οι σε μόνιμη αδυναμία οφειλέτες να αποφύγουν την αναγκαστική εκτέλεση, προσπαθούν να πετύχουν μια συμβιβαστική λύση με τους πιστωτές τους. Μέσω των πτωχευτικών διαδικασιών ο οφειλέτης, ζητά δικαστική προστασία προκειμένου να αποφύγει τα καταδιωκτικά μέτρα που πρόκειται να δεχθεί, δηλαδή την αναγκαστική εκτέλεση. Το δικαστήριο του παρέχει προσωρινή προστασία, αν κρίνει ότι μέσω των δραστηριοτήτων του ενδεχομένως να επιτύχει τόσο την αποπληρωμή μέρους των υποχρεώσεων του όσο και τη διάσωση της επιχείρησής του. Μ’ αυτόν τον τρόπο η έννομη τάξη αναγνωρίζει ότι ενδεχομένως ο πιστωτής, να μην έχει ορθολογικά κίνητρα, γι’ αυτό του στερεί το δικαίωμα της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Βασική διαφοροποίηση του τρόπου αντιμετώπισης της πολιτείας απέναντι στον προβληματικό οφειλέτη είναι η ύπαρξη ή μη της εμπορικής ιδιότητας, καθώς για τους έχοντες την εμπορική ιδιότητα εφαρμόζεται κυρίως ο Πτωχευτικός κώδικας και για τους μη εμπόρους ο νόμος 3869/2010.

Πριν οδηγηθεί ο οφειλέτης στην μόνιμη αδυναμία πληρωμής, του παρέχεται η δυνατότητα να διαπραγματευτεί και να αναπροσαρμόσει

τους όρους αποπληρωμής του χρέους του, σε συνεργασία με το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μέσα από την αυστηρή διαδικασία του κώδικα δεοντολογίας τραπεζών.

Κεφάλαιο 6: Εξέλιξη του codeofconduct των τραπεζών μέσω των νόμων 4224/2013, 4281/2014, 4336/2015, 4354/2015 και 4389/2016.

6.1: Γενικά στοιχεία

Πριν τον κώδικα δεοντολογίας των τραπεζών, η ουσιαστική τροποποίηση των δανειακών όρων ήταν πρακτικά εφικτή μόνο δικαστικά και εντός κλίματος αντιδικίας, μεταξύ οφειλέτη και τράπεζας. Οι οφειλέτες αιτούνταν την τροποποίηση της σύμβασης, κυρίως λόγω απρόοπτης μεταβολής συνθηκών, όπως αυτή περιγράφεται από το ΑΚ 388. Η απρόοπτη μεταβολή συνθηκών είναι μια αόριστη νομική έννοια, η οποία εξειδικεύεται από το δικαστήριο. Η παραπάνω διαδικασία αποδείχτηκε αλυσιτελής, καθώς δεν επήλθαν ουσιαστικές μεταβολές στους δανειακούς όρους, παρά την πραγματική απρόοπτη οικονομική μεταβολή της Ελληνικής οικονομίας. Προκειμένου να αρθεί το αδιέξοδο, η ΤτΕ όρισε μια νέα υποχρεωτική διαδικασία η οποία πλέον καθιστά εφικτή την αναπροσαρμογή των δανειακών όρων, σε κλίμα συνεργασίας, επικοινωνίας και καλής πίστης.

Ο κώδικας δεοντολογίας των τραπεζών όπως εισήχθη με το ν.4224/2013, αποτελεί μια από τις πολλές προσπάθειες της Πολιτείας, να επιλύσει το ζήτημα ύπαρξης πολλών μη εξυπηρετούμενων δανείων[55], μέσω της πρόληψης.Ο συντάκτης του κώδικα επιχειρεί, σεβόμενος τις διατάξεις του νόμου 2076/1992, να προλάβει τη μόνιμη αδυναμία πληρωμής, η οποία ανάλογα με το αν είναι έμπορος ή μη ο οφειλέτης, οδηγεί είτε σε πτώχευση, είτε στις διατάξεις του ν. 3869/2010. Γι αυτό επιθυμεί να εμπεδώσει στα αντισυμβαλλόμενα μέρη ένα κλίμα συνεργασίας και άμεσης επικοινωνίας, προκειμένου να μην οδηγηθούνε σε αδιέξοδα. Επί της ουσίας αποτελεί μια περαιτέρω εξειδίκευση των γενικών αρχών Δικαίου και του Ενοχικού Δικαίου του ΑΚ.

[55]Το ύψος των οποίων σύμφωνα με το Ευρωκοινοβούλιο έφτασε στο 43,5% στις 30/09/2015 (Non-performingloansintheBankingUnion: stocktakingandchallenges.(Authors: B.Mesnard, A.Margerit, C. PowerandM.Magnus) 18 March 2016

Ένα θετικό σημείο του νόμου είναι ότι βοηθά στη αξιολόγηση των οφειλετών. Αν ένας οφειλέτης, μη έμπορος, κριθεί ως μη συνεργάσιμος, με βάση τις διατάξεις του κώδικα, δε μπορεί στη συνέχεια να υπαχθεί στο νόμο 3869/2010.

Ο νόμος αυτός καθιερώνει τις βασικές αρχές συμπεριφοράς ενός δανειολήπτη, είτε κατέχει είτε όχι, την εμπορική ιδιότητα. Εφαρμόζεται παράλληλα με τους νόμους α)3869/2010 για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, β) 4307/2014 (άρθρο 60 επ.), που αφορά προσωρινά μέτρα για την ελάφρυνση του ιδιωτικού χρέους[56].

Στόχος του κώδικα είναι η ανάπτυξη ενός κλίματος ειλικρινούς συνεργασίας μεταξύ τράπεζας και οφειλέτη, εντός ενός αυστηρού πλαισίου, ως προς την εκατέρωθεν ενημέρωση και ως προς την ανάληψη εξωδικαστικών δραστηριοτήτων.

Οι διατάξεις του κώδικα αφορούν τις δανειακές σχέσεις τράπεζας και ιδιώτη[57] και εφαρμόζονται στις περιπτώσεις όπου ο οφειλέτης δεν είναι ακόμα υπερήμερος και σε κάθε περίπτωση δεν έχει οριστεί δικάσιμος σύμφωνα με το νόμο 3869/2010[58].

6.2: Ορισμός του συνεργάσιμου οφειλέτη

Δίδεται από το άρθρο 1, ο ορισμός του συνεργάσιμου οφειλέτη, για τον οποίο στην ουσία θεσπίστηκε ο νόμος. Για το μη συνεργάσιμο απλά εφαρμόζονται τα άρθρα του Κπολδ για την αναγκαστική εκτέλεση.

Σχετικά με τον ορισμό του συνεργάσιμου δανειολήπτη:

Η εισαγωγή του όρου του συνεργάσιμου, έγινε για καθαρά πρακτικούς λόγους. Σύμφωνα με το νόμο, ο δανειολήπτης που αντιμετωπίζει προβλήματα, οφείλει να επικοινωνεί με τους δανειστές του,

[56] Ειδικότερα αφορά οφειλές βιώσιμων μικρών επιχειρήσεων και επαγγελματιών, προς Χρηματοδοτικούς φορείς, Δημόσιο και Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και έκτατες διαδικασίες για την εξυγίανση ή εκκαθάριση εν λειτουργία υπερχρεωμένων αλλά βιώσιμων επιχειρήσεων.

[57] αφορά και τους εγγυητές

[58] Αν ήταν υπερήμερος θα μιλούσαμε πλέον για την εισαγωγή του στο νόμο 3869/2010, η όλη λογική του νόμου παρουσιάζει ομοιότητες με τη διαδικασία εξυγίανσης του ΠτΚ.

συστηματικά και εντός συγκεκριμένων προθεσμιών, δίνοντας κάθε πληροφορία του ζητηθεί σχετικά με τη τρέχουσα, αλλά και μελλοντική οικονομική του κατάσταση.Η αγωνία της τράπεζας είναι να μειώσει αισθητά τον ηθικό κίνδυνο που ανακύπτει μετά από μια ευμενή ρύθμιση. Μέσα από τη συνεχή ενημέρωση αντιμετωπίζεται η ασύμμετρη πληροφόρηση μεταξύ των μερών, η οποία συνιστά τη γενεσιουργό αιτία κάθε ηθικού κινδύνου, άρα είναι μια θετική εξέλιξη.

Ο χαρακτηρισμός του ως συνεργάσιμου, συνιστά αναγκαία συνθήκη για να υπαχθεί τόσο στις ευεργετικές ρυθμίσεις του παρόντος νόμου, όσο και του ν.3869/2010(σχετική πρόβλεψη στο άρθρο 9) και ο αποχαρακτηρισμός του έχει ως πιο σημαντική συνέπεια την πιθανή απώλεια σημαντικών για τη διαβίωση, περιουσιακών στοιχείων του.

6.3: Εύλογες Δαπάνες Διαβίωσης

Σημαντική είναι η πρόβλεψη του όρου εύλογων δαπανών διαβίωσης[59].

Πλέον έγινε αντιληπτό ότι οι ρυθμίσεις, πρέπει αφενός να σέβονται τα θεμελιώδη Συνταγματικά δικαιώματα του οφειλέτη και αφετέρου να εξασφαλίζεται ένα ελάχιστο ποσό για τη διαβίωση του. Είναι προφανές ότι είναι αδύνατο ο οφειλέτης να επιδιώξει να ασκήσει κερδοφόρες δραστηριότητες για την αποπληρωμή του χρέους του,αν δεν έχει εξασφαλίσει πρώτα σε καλό βαθμό τόσο την επιχειρηματική όσο και την ουσιαστική επιβίωσή του[60].

Πλέον λαμβάνονται υπόψη οι ελάχιστες ανάγκες διαβίωσης των οφειλετών, αλλά και των μελών των οικογενειών του, σύμφωνα με τις στατιστικές έρευνες της ΕΛΣΤΑΤ.

Εκ πρώτης όψεως αυτή η αναφορά ακούγεται δίκαιη και σύμφωνη με τα θεμελιώδη Συνταγματικά δικαιώματα των πολιτών, όμως ενδεχομένως κρύβει ορισμένους κινδύνους, σχετικά με τη βιωσιμότητα του όλου εγχειρήματος. Σε κάθε περίπτωση η εισαγωγή ενός όρου, μη

[59] με βάση τα ετήσια στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ

[60] η διαχρονική αποτυχία των τραπεζών να ρυθμίσουν τα μη εξυπηρετούμενα κατόπιν διαπραγματεύσεων με τους συνεργάσιμους οφειλέτες επέβαλε την πρόβλεψη του όρου αυτού

σταθερού και προβλέψιμου, μόνο προσχώματα φαίνεται να δημιουργεί, καθώς αυξάνει χωρίς ουσιαστικό λόγο, τη διαπραγματευτική δύναμη της μια πλευράς, η οποία είναι ήδη αυξημένη λόγω της δυνατότητας να καταφύγει στο νόμο 3869\2010.

6.4:Σχετικά με τη διαδικασία εξεύρεσης λύσης

Ο νόμος προβλέπει μια τυποποιημένη διαδικασία διαπραγματεύσεως μεταξύ των μερών, η οποία είναι αυστηρή και απαιτεί καλή πίστη και άμεση επικοινωνία. Στο ζήτημα επικοινωνίας, οι προθεσμίες απόκρισης είναι σύντομες και αυστηρές, παραβίαση των οποίων έχει ως συνέπεια τον χαρακτηρισμό του οφειλέτη ως μη συνεργάσιμου, κάτι καταστροφικό γι αυτόν, αφού ενδεχομένως χάσει την κατοικία του. Καθώς γίνεται ανταλλαγή προτάσεων, παρέχεται η δυνατότητα ενστάσεων εκ μέρους του οφειλέτη, αν κρίνει πως το σχέδιο που του προτείνει η τράπεζα είναι μη βιώσιμο[61], οι ενστάσεις θα πρέπει να διατυπώνονται εντός των προθεσμιών, για να μη χαρακτηρισθεί ο οφειλέτης ως μη συνεργάσιμος.

Ενδεχομένως να κριθεί ως μη συνεργάσιμος, αν ακολουθήσει είτε καταχρηστική, είτε παρελκυστική συμπεριφορά, καθυστερώντας τη διαδικασία, προκειμένου να αποφύγει τις υποχρεώσεις του.

Σε περίπτωση μη θετικού αποτελέσματος αφού ακολουθηθεί η προβλεπόμενη διαδικασία, της υπόθεσης επιλαμβάνεται ο Συνήγορος του Καταναλωτή[62]. Στο άρθρο 1 παράγραφος 3 δίνονται αρμοδιότητες στον Συνήγορο του καταναλωτή προκειμένου να διαμεσολαβεί μεταξύ τραπεζών και οφειλετών για ζητήματα του κώδικα.

[61] Εδώ εντοπίζεται η αυξημένη διαπραγματευτική του δύναμη, αφού ο οφειλέτης, αν επιδείξει την προσήκουσα συμπεριφορά που προβλέπει ο νόμος και χαρακτηρισθεί ως καλόπιστος, μπορεί αν δεν ευοδωθούν οι διαπραγματεύσεις, να καταφύγει στο νόμο 3869/2010, ο οποίος θα ρυθμίσει το ζήτημα όχι τόσο ευμενώς για τις τράπεζες.

[62] με βάση την ΚΥΑ 5921/2015. Οι εξωδικαστικές αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Καταναλωτή καθορίζονται από το άρθρο 2 της παραπάνω ΚΥΑ. Ο ιδρυτικός νόμος 3297/2004 περιγράφει τις αρμοδιότητες και το πλαίσιο λειτουργίας του Συνηγόρου του Καταναλωτή, ο οποίος είναι ανεξάρτητη αρχή.

Σε κάθε στάδιο των διαπραγματεύσεων κρίνεται ευκταία η συνεργασία μεταξύ των τραπεζών, αν ο οφειλέτης οφείλει σε περισσότερες από μια τράπεζες. Η όλη διαδικασία εφαρμόζεται σε συμβάσεις που έχουν συναφθεί είτε με Ελληνικό είτε με αλλοδαπό Δίκαιο.

6.5: Συνέπειες αποδοχής

Η αποδοχή της ρύθμισης έχει σημαντικές συνέπειες στην αμφοτεροβαρή έννομη σχέση των μερών, δηλαδή στη σύμβαση, το δάνειο, καθώς πλέον τα μέρη έχουν νέες υποχρεώσεις και δικαιώματα, όπως αυτά καθορίζονται επακριβώς στα άρθρα ΑΚ 374 επ.[63]. Άρα πλέον ο οφειλέτης υποχρεούται εφεξής να καταβάλλει περιοδικά, τα νέα συμφωνηθέντα ποσά.

6.6:Τροποποίηση λόγω ΦΕΚ Β’ 2376/2.8.2016 (απόφαση της ΤτΕ)

Ο ως άνω νόμος τροποποιήθηκε εκ νέου, με τη ΦΕΚ Β’ 2376/2.8.2016 απόφαση της ΤτΕ, προκειμένου να αντιμετωπιστούν προβλήματα που προέκυψαν κατά την εφαρμογή του.

Συγκεκριμένα:Ο δανειολήπτης δεν εντάσσεται τόσο εύκολα στη Διαδικασία Επίλυσης Καθυστερήσεων (Δ.Ε.Κ.), καθώς πλέον απαιτείται καθυστέρηση 60 ημερών και όχι 30 όπως παλαιότερα, συνεπώς μια παροδική αδυναμία αποπληρωμής του δανείου δεν τον οδηγεί στη διαδικασία. Επεκτείνονται οι προθεσμίες απόκρισης του δανειολήπτη προς την τράπεζα, στο στάδιο ενημέρωσης της σχετικά με την οικονομική του κατάσταση, επίσης η τράπεζα υποχρεώνεται να προτείνει ένα ηπιότερο σχέδιο προς το δανειολήπτη. Πλέον υποχρεώνεται η Τράπεζα να απαντάει εγγράφως στις αντιπροτάσεις του οφειλέτη, κάτι που δεν ίσχυε. Αυτό προβλέφθηκε για να ενισχυθεί η επικοινωνία μεταξύ το μερών, θεωρητικά τουλάχιστον. Γίνεται πλέον πιο αυστηρή η διαδικασία πιστοποίησης παραλαβής του εγγράφου με το οποίο χαρακτηρίζεται ένας οφειλέτης ως μη συνεργάσιμος, καθώς και του εγγράφου της Επιτροπής Ενστάσεων, το οποίο του δίνει τη δυνατότητα να υποβάλλει ένσταση επί της διαδικασίας.

[63] Αρχές για τις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις Αστικός Κώδικας

Ενδεχομένως οι διευκολύνσεις που παρέχει πλέον ο κώδικας να επιτείνουν το ηθικό κίνδυνο, καθώς οι διευκολύνσεις και οι παρατάσεις των σχετικών προθεσμιών, αφήνουν το πεδίο ελεύθερο για την άσκηση των δικαιωμάτων των δανειοληπτών με τρόπο παρελκυστικό και καταχρηστικό, καθώς ο ασθενέστερος πλέον έλεγχος καθιστά πιο έντονο το διαχρονικό πρόβλημα, της ασύμμετρης πληροφόρησης μεταξύ των μερών. Η κάμψη της αυστηρότητας του νόμου ενδεχομένως έρχεται να αντισταθμίσει την αυστηροποίηση των διατάξεων του 3869/2010.

Κεφάλαιο 7: Πτώχευση

7.1:Υπερχρεωμένες επιχειρήσεις γενικά και χρέος

Το χρέος είναι ένα αναπόφευκτο συστατικό κάθε οικονομίας, καθώς εκ των πραγμάτων σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, τα πρόσωπα που επιθυμούν να παράγουν αγαθά δεν κατέχουν επαρκή χρηματικά κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν τα παραγωγικά τους εγχειρήματα, ενώ την ίδια στιγμή, "κάτοχοι" χρηματικών ποσών δεν επιθυμούν να εισέλθουν άμεσα στην παραγωγή. Αυτή η προβληματική κατάσταση επιλύεται κυρίως χάρη στις τράπεζες και ενίοτε μέσα από την απευθείας χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από τρίτους[64]. Εκεί ακριβώς εντοπίζεται η θεμελιώδης ανάγκη ύπαρξης των τραπεζών, οι οποίες μειώνουν τα κόστη συναλλαγής για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και συνεπώς το οριακό κόστος κάθε προϊόντος[65], με αποτέλεσμα την αύξηση της κοινωνικής ευημερίας. Είναι προφανές ότι αν δεν υπήρχε ο θεσμός των τραπεζών τα προϊόντα θα ήταν λιγότερα[66] τόσο από άποψη ποσότητας όσο και από άποψη ποικιλίας.

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων που πραγματοποιείται κυρίως μέσα από την αγορά (χρηματιστήρια), εντοπίζεται σε ιδιαίτερα ανεπτυγμένες οικονομίες (πχ ΗΠΑ), οι οποίες έχουν ένα πιο ευέλικτο νομικό σύστημα και ένα μεγαλύτερο κύκλο οικονομικών δραστηριοτήτων. Στην Ελλάδα με τις γνωστές δομικές παθογένειες της, η τραπεζική χρηματοδότηση είναι μονόδρομος για τις επιχειρήσεις.

7.1.1: Εγχώρια εταιρική δομή και χρήση χρέους

Οι εγχώριες επιχειρήσεις-εταιρίες, είναι είτε προσωπικές, με προσωπική ευθύνη των εταίρων και πολύ χαμηλό ηθικό κίνδυνο είτε κεφαλαιουχικές (χωρίς ευθύνη των ιδιοκτητών της με την προσωπική τους περιουσία).Οι κεφαλαιουχικές χωρίζονται είτε σε μικρές οι οποίες επί της ουσίας είναι οιονεί προσωπικές, είτε σε μεγάλες, οι οποίες στην

[64] είτε μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου είτε μέσω ομολογιακών δανείων
[65] Σελίδα 471 Ιωάννης Σ. Κατσουλάκος, Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης
[66] από άποψη ποσότητας και ποικιλίας και ακριβότερα, κάτι που διαπιστώνεται για παράδειγμα σε χώρες όπου εφαρμόστηκαν κουμουνιστικές θεωρίες, οι οποίες και κατέρρευσαν λόγω της ανεπάρκειάς τους να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του πληθυσμού.

ουσία είναι είτε κρατικοδίαιτες (η επιβίωσή τους εξαρτάται κυρίως από την ανάληψη δημοσίων έργων) είτε άμεσα ελεγχόμενες από το κράτος[67] (ΔΕΚΟ). Σε κάθε περίπτωση η χρηματοοικονομική θεωρία για τη μείωση του ηθικού κινδύνου, δεν βρίσκει εφαρμογή στη χώρα μας.

Συνεπώς εντός της επικράτειας το χρέος πρακτικά δε χρησιμοποιείται για τη μείωση του ηθικού κινδύνου, αλλά μόνο για λόγους άμεσης βιωσιμότητας των εταιριών.Το χρέος με βάση τη κρατούσα χρηματοοικονομική θεωρία αποτελεί τον ιδανικό τρόπο βελτίωσης των κινήτρων των επιχειρήσεων, καθώς αφενός δεν αλλάζει το ιδιοκτησιακό καθεστώς μιας επιχείρησης, αφετέρου δεν επιτρέπει τον εφησυχασμό, διότι λόγω του χρέους η απειλή της μόνιμης αδυναμίας αποπληρωμής των χρηματικών υποχρεώσεων είναι παρούσα και διαρκής.
Όπως ήταν αναμενόμενο η μη ορθολογική χρήση του χρέους σε συνδυασμό με την υποχρέωση της Ελληνικής Δημοκρατίας για επίτευξη υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων, οδήγησε πολλές εταιρίες σε αδιέξοδα και αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους, με αποτέλεσμα σημαντικό τμήμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων να προέρχεται από εμπορικές εταιρίες, δηλαδή από μόχλευση [68] μη βιώσιμη.

7.2:Εμπορική ιδιότητα

Η πτώχευση μπορεί να επέλθει μόνο στα φυσικά πρόσωπα ή νπιδ που φέρουν την εμπορική ιδιότητα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ΠτΚ[69], γι' αυτό πριν την ανάλυση της διαδικασίας πτώχευσης, θα πρέπει να δοθεί ο ορισμός της εμπορικής ιδιότητας.

Ο ορισμός της εμπορικής ιδιότητας δίνεται από το ΒΔ 19.4\1.5.1835 (Βασιλικό Διάταγμα). Ο ιδιαίτερα παλαιός νόμος εισήχθη στην Ελληνική έννομη τάξη από τη Γαλλική[70] .

Συγκεκριμένα ο νόμος αναφέρει ότι έμποροι είναι όσοι μετέρχονται πράξεις εμπορικές και κατά κύριο επάγγελμα έχουν την εμπορία. Από

[67]Έγκριση του ΔΣ από το υπουργικό συμβούλιο.
[68]Σελίδα 37,σημειώσεις μαθήματος corporatefinanceΣπύρος Παγκράτης
[69]ΠτΚ όπως τροποποιήθηκε από τον 4336/2015
[70] Σελίδα 67, Γενικό Μέρος Εμπορικού Δικαίου-Αξιόγραφα, Ε. Περάκης, Ν. Ρόκας

τη θεωρία επίσης πρέπει να αναφέρουμε ότι δεν είναι έμποροι, όσοι απλά πράττουν τα ανωτέρω, αλλά το κάνουν σε μικρή κλίμακα μόνο και μόνο για να ικανοποιήσουν τις καθημερινές βιοποριστικές τους ανάγκες [71] . Εξαιρούνται οι δικηγόροι και άλλα επιστημονικά επαγγέλματα από την κτήση της εμπορικής ιδιότητας, όταν ασκούν μόνο τα επιστημονικά τους καθήκοντα. Επίσης και όσοι παράγουν πρωτογενώς προϊόντα όπως πχ οι γεωργοί και κτηνοτρόφοι (εκτός φυσικά αν το πράττουν στα πλαίσια ιδιαίτερα οργανωμένης επιχείρησης).

7.2.1: Κτήση εμπορικής ιδιότητας ως αρνητική συνέπεια

Γενικά η κτήση της εμπορικής ιδιότητας έχει μια κυρίως αρνητικές συνέπειες και όχι θετικές[72], καθώς κτάται προκειμένου να καθίστανται πιο άμεσα τα καταδιωκτικά μέτρα κατά των υπερήμερων εμπόρων. Το ότι κτάται υποχρεωτικά, ακόμα και χωρίς τη θέληση του υποκειμένου, αποδεικνύει ότι έχει κυρίως αρνητική συνέπεια και τιμωρητικό χαρακτήρα.

Ως αποτέλεσμα της συνολικής επιφυλακτικότητας την έννομης τάξης προς τον έμπορο, ήταν η θέσπιση ιδιαίτερα αυστηρών διατάξεων σχετικά με τα χρέη των εμπόρων και συγκεκριμένα, η ευκολότερη κτήση εκτελεστών τίτλων εις βάρους των [73], συντομότερες προθεσμίες, αποκλεισμός από τη χρηματοδότηση, δυνατότητα προσωποκράτησης για χρέη πτώχευσης κτλ.

7.3:Πτώχευση ως συνέπεια της εμπορικής ιδιότητας.

Η πτώχευση αποτελεί τη βασική συνέπεια που υφίσταται ένας έμπορος ή η επιχείρηση, που βρίσκεται ή πρόκειται με βεβαιότητα να βρεθεί, σε αδυναμία πληρωμής των υποχρεώσεών του/της. Μπορεί να κηρυχθεί είτε με τη βούληση του οφειλέτη είτε όχι. Με την πτώχευση, γίνεται

[71] ο πωλητής κουλουριών ή ο καστανάς δε θεωρούνται έμποροι λόγω της μικρής κλίμακας δραστηριοτήτων τους, σελίδα 154,, Γενικό Μέρος Εμπορικού Δικαίου-Αξιόγραφα, Ε. Περάκης, Ν. Ρόκας.

[72] Σελίδα 200,, Γενικό Μέρος Εμπορικού Δικαίου-Αξιόγραφα, Ε. Περάκης, Ν. Ρόκας

[73] οι εκτελεστοί τίτλοι οδηγούν αποκλειστικά και μόνο στην έναρξη της αναγκαστικής εκτέλεσης, σύμφωνα με το Κπολδ 904

αρχικά προσπάθεια να εξυγιανθεί η προβληματική επιχείρηση, προκειμένου να αποφευχθεί η πτωχευτική εκποίηση ή η αναγκαστική εκτέλεση, δηλαδή δύο παρόμοιες διαδικασίες, πού έχουν καταστρεπτικές συνέπειες, τόσο για τον οφειλέτη όσο και για τους δανειστές, καθώς το ύψος του ποσού που τελικά θα λάβουν οι δανειστές, θα είναι πολύ χαμηλότερο της πραγματικής αξίας της περιουσίας του οφειλέτη. Η διαδικασία πτωχευτικής εκποίησης δεν είναι τόσο βίαιη όσο η αναγκαστική εκτέλεση, καθώς γίνεται συντεταγμένα με πιο ομαλό τρόπο από ότι η αναγκαστική εκτέλεση, υπό την επίβλεψη του πτωχευτικού δικαστηρίου και τη συνδρομή του συνδίκου πτώχευσης. Σε τελικό στάδιο όμως τόσο η διαδικασία της πτώχευσης, όσο και η αναγκαστική εκτέλεση παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες, κάτι που το αποδεικνύουν και οι διατάξεις του ΠτΚ που παραπέμπουν σε διατάξεις του Κπολδ.

Ένα άλλο στοιχείο της πτώχευσης, είναι ότι ενδεχομένως να δώσει μια δεύτερη ευκαιρία στην προβληματική επιχείρηση, να αναβιώσει και να αποπληρώσει τους δανειστές της, τόσο σε προ-πτωχευτικό στάδιο όσο και κατά τη διάρκεια της πτώχευσης.

Μια αναβίωση της επιχείρησης είναι θεωρητικά επιθυμητή και από τα δυο μέρη καθώς αυξάνει το ποσό που θα λάβουν τελικά οι δανειστές. Επίσης μέσα από τη συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης δε χάνονται όλες οι θέσεις εργασίας που απειλούνται με το κλείσιμο της εταιρίας[74]. Φυσικά η όλη διαδικασία εξυγίανσης θα πρέπει να γίνεται υπό το πρίσμα του όρου που εισήγαγε ο JosephSchumpeter περί δημιουργικής καταστροφής[75], σύμφωνα με το οποίο το παλαιό, δυσλειτουργικό και τελματωμένο, θα πρέπει να καταστραφεί ώστε να δώσει χώρο στο νέο και υγιές.

7.4.1:Προ-πτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης (ΠτΚ 99 επ.)

Πρόκειται για μια διαδικασία η οποία επί της ουσίας προσπαθεί να διασώσει την επιχείρηση, χωρίς τις επώδυνες διαδικασίες της

[74]Σελίδα 476 θεωρία οικονομικής οργάνωσης Ιωάννης Κατσουλάκος
[75]Capitalism, SocialismandDemocracy 1942

πτώχευσης[76], προλαβαίνοντας από νωρίς την Πτώχευση. Μέσω του τρίτου μνημονίου[77], ο νόμος έγινε ποιο ευέλικτος, καθώς αφενός προβλέπει σύντμηση προθεσμιών και αφετέρου προβλέπει απλοποιημένες διαδικασίες, που επιτρέπουν σε εταιρίες με προοπτικές να ορθοποδήσουν.

Πρόκειται για μια προ-πτωχευτική διαδικασία[78] όπως αναφέρεται στο ΠτΚ 99 παρ.2, η οποία αφορά συλλογικά τους δανειστές της προβληματικής εταιρίας, καθώς και το σύνολο της περιουσίας της. Σε κάθε περίπτωση οι δανειστές απαγορεύεται να βρεθούν σε χειρότερη θέση από αυτή που θα βρισκόντουσαν είτε από τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης είτε από τη διαδικασία της Πτώχευσης. Δηλαδή ο οφειλέτης δε δύναται να διαπραγματευτεί με τους δανειστές σε απεριόριστο βαθμό, ούτε να τους υποχρεώσει να απεμπολήσουν ουσιαστικά προνόμιά τους. Τη λογιστική και όχι οικονομική εκτίμηση της διαδικασίας, πράττει εμπειρογνώμονας, ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις του αρ 100 παρ.4. Η εταιρεία υποχρεούται να καταθέσει στο καθ' ύλη αρμόδιο δικαστήριο όλα τα λογιστικά στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 2 προκειμένου να αξιολογήσει το δικαστήριο την αίτηση. Η εκ μέρους της εταιρίας, εκτίμηση της οικονομικής της κατάστασης της, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με επιφυλακτικότητα, καθώς ενδεχομένως μέσω μη ιδιαίτερα συντηρητικών εκτιμήσεων να μην απεικονίζεται ορθά η άσχημη κατάσταση της εταιρίας, προκειμένου να αποφύγει η ίδια την πτώχευση.

Στο άρθρο 102 το δικαστήριο μπορεί να διορίσει **μεσολαβητή** για τη διευκόλυνση της διαδικασίας συντονισμού των πιστωτών και οφειλέτη, καθώς και **ειδικού εντολοδόχου** ο οποίος τελεί τις ειδικές πράξεις της παραγράφου 6. Από την κατάθεση της αίτησης για υπαγωγή, μέχρι την επικύρωση της διαδικασίας, προβλέπεται προσωρινή προστασία του οφειλέτη, με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων[79]. Η προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης προβλέπει τις αναμενόμενες αντίρροπες

[76] Συγκεκριμένα στο στάδιο ένωσης των πιστωτών, σελίδα 421 Πτωχευτικό Δίκαιο Ε. Περάκης.
[77] νόμος 4336/2015
[78] Δεν έχει κηρυχθεί η πτώχευση από το καθ ύλη αρμόδιο δικαστήριο.
[79] Μια διαδικασία που τη βλέπουμε επίσης και στο νόμο 3869/2010, απλά στον ΠτΚ δε συμβαίνει αυτοδίκαια.

ρυθμίσεις, οι οποίες προστατεύουν την κάθε πλευρά, είτε με την αναστολή καταδιωκτικών μέτρων εις βάρος του οφειλέτη, είτε με την αναστολή παραγραφής των αξιώσεων των δανειστών.

Ηδη από το άρθρο 100 γίνεται αντιληπτή η διαφορά της διαδικασίας από την Πτωχευτική διαδικασία, καθώς **την εξυγίανση δύναται να την ζητήσει μόνο οφειλέτης**, ενώ αντίθετα την πτώχευση μπορούν να την ζητήσουν και οι δανειστές, κάτι λογικό καθώς από τη διαδικασία του ΠτΚ 99 επ., ωφελείται μόνο ο οφειλέτης[80] και θα ήταν μη ορθολογικό να την αιτούνταν οι δανειστές του. Αντίθετα την πτώχευση του οφειλέτη μπορούν να την ζητήσουν και οι δανειστές του (εάν πληροί φυσικά τις προϋποθέσεις της εμπορικής ιδιότητας). Σε κάθε περίπτωση απαιτείται η συμφωνία των δανειστών[81].

Μια άλλη ουσιαστική διαφορά αυτής της προ-πτωχευτικής διαδικασίας, από την πτωχευτική διαδικασία είναι ότι η διαχείριση της περιουσίας γίνεται από τον ίδιο και όχι από τρίτο (το σύνδικο).

Ο υπόλοιπος ΠτΚ βρίσκει εφαρμογή, μόνο ένα τούτο το επιτρέπουν τα σχετικά άρθρα, όπως ρητά αναφέρει το ΠτΚ 99 παρ.11. Βλέπουμε εδώ μια ομοιότητα με το νόμο 3869/2010, καθώς και οι δύο διαδικασίες χρησιμοποιούν τον ΠτΚ επικουρικά και υπό προϋποθέσεις. Ενδεχομένως και υπό προϋποθέσεις (αρ.99 παρ 6) το δικαστήριο να κηρύξει τον οφειλέτη σε Πτώχευση. Τα άρθρα 105 επ. προβλέπουν τη διαδικασία σχετικά με τη συμφωνία. Το Πτκ 106β όπως αυτό τροποποιήθηκε με το ν.4336/2015, προβλέπει μια διαδικασία ιδιαίτερα γρήγορη στην περίπτωση που υπάρχει μια αυξημένη συμφωνία μεταξύ των δανειστών[82].

[80]Ενδεχομένως σε όρους οικονομικούς να ωφελεί και τους δανειστές μακροπρόθεσμα, υπό τις προϋποθέσεις της λύσης του προβλήματος του debtoverhang(corporatefinance-capitalstructure(lectureseries 1) Σπύρος Παγκράτης.

[81]Ο ΠτΚ επιβάλλει πάντα τη συναίνεση των δανειστών, σε συμφωνία με τη χρηματοοικονομική θεωρία, ενώ αντίθετα ο νόμος 3869/2010 προβλέπει δράσεις με όρους λιγότερο φιλελεύθερους, οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη όχι τις ανάγκες της αγοράς, αλλά της βραχυπρόθεσμης ευημερίας τμήματος της κοινωνίας..

[82] Το άρθρο αυτό χρησιμοποιήθηκε πρόσφατα στην προσπάθεια εξυγίανσης μεγάλης επιχείρησης πώλησης τροφίμων.

7.4.2:Επικύρωση της συμφωνίας (ΠτΚ 106στ).

Αφού κατατεθούν τα σχετικά έγγραφα και ακολουθηθούν οι χρονικές διαδικασίες, ο δικαστής[83], καλείται να πιθανολογήσει για τη βιωσιμότητα του σχεδίου[84]. Η μη εξοικείωση του μέσου δικαστή με έννοιες της οικονομίας[85], δημιουργεί ένα μεγάλο αίσθημα ανασφάλειας ως προς την ορθή αξιολόγηση του σχεδίου, καθώς πλέον θα κριθούν οι αιτήσεις με όρους αυστηρά νομικούς και όχι οικονομικούς. Μια ουσιαστικά προβληματική επιχείρηση δε θα πρέπει να προστατεύεται εκβιαστικά υπό το φόβο απολύσεων, καθώς μια προβληματική επιχείρηση συνιστά βαρίδιο για την οικονομία, που περικόπτει μελλοντικές θέσεις εργασίας.

Σχετικά με την απόφαση: Ισχύει έναντι όλων(ergaomnes) σύμφωνα με το ΠτΚ106η και καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο ΠτΚ106ε.

Άξιο μνείας είναι η αλλαγή στον πίνακα διανομής, καθώς προστατεύεται ο δανειστής που βοήθησε τη διαδικασία εξυγίανσης, λαμβάνοντας προνομιακά μερίδιο από τη διανομή, κάτι που αποτελεί κίνητρο για τους δανειστές να ενισχύσουν το σχέδιο διάσωσης των υπό κρίση εταιριών.

7.5:Διαδικασία μετά την κήρυξη σε πτώχευση

Στην παρούσα ενότητα θα γίνει εξέταση της διαδικασίας που υφίσταται μια επιχείρηση ενώ έχει ήδη κηρυχθεί σε πτώχευση. Η όλη διαδικασία μπορεί να έχει δύο αποτελέσματα είτε την αναδιάρθρωση της εταιρίας και την πλήρη και ακηδεμόνευτη επανένταξη της στην αγορά, είτε στη διάλυσή της, δηλαδή στο νομικό της θάνατο.

7.5.1 : Η ένωση των πιστωτών

Η μεταπτωχευτική αυτήδιαδικασία αυτή σηματοδοτεί το τέλος της οικονομικής ζωής μιας επιχείρησης και οδηγεί στη ρευστοποίηση του συνόλου της περιουσίας της, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι

[83] με τη μη οικονομική συχνά μόρφωση
[84] Δηλαδή καλείται να διαπιστώσει αν το NPVτου σχεδίου είναι θετικό, αν το σχέδιο θα είναι βιώσιμο.
[85] μικροοικονομίας κυρίως

δικαιούχοι πτωχευτικοί πιστωτές της. Αιτία για την έναρξή της, είναι η αποτυχία εξεύρεσης σχεδίου αναδιοργάνωσης. Προκειμένου να υπάρξει τέτοιο σχέδιο, είναι απαραίτητη η προηγούμενη συμφωνία των πιστωτών. Άπαξ και δεν υπάρχει συμφωνία, ξεκινά η διαδικασία εκκαθάρισης της περιουσίας του πτωχού και η διανομή της.Η όλη διαδικασία περιγράφεται στα άρθρα 132 επ. του ΠτΚ.

Στην Ελλάδα η κήρυξη μιας επιχείρησης σε πτώχευση, σηματοδοτεί και πρακτικά το θάνατό της, καθώς σπάνια καταφέρνει μια εταιρεία να επιβιώσει της πτώχευσης, αντιθέτως μέσω της εξυγίανσης του ΠτΚ 99 επ. έχουν υπάρξει θετικά αποτελέσματα.

Η όλη διαδικασία της ένωσης των πιστωτών παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης του Κπολδ, κάτι που αναφέρεται και στο άρθρο 151 του ΠτΚ, όπου επιτρέπει την παράλληλη εφαρμογή των σχετικών άρθρων του Κπολδ. Δηλαδή πάντα το τέλος της ζωής μιας επιχείρησης γίνεται μέσω του πλειστηριασμού.

7.5.2:Διαδικασία αναδιοργάνωσης

Άπαξ και κηρυχθεί μια επιχείρηση σε πτώχευση[86], μπορεί ακόμα να της δοθεί θεωρητικά η ευκαιρία να ανακάμψει, προκειμένου να επιτελέσει τον κοινωνικό και οικονομικό της ρόλο, αντί να εκκαθαριστεί και να αποδοθεί στους πιστωτές της. Δυστυχώς η όλη διαδικασία είναι defacto ανεφάρμοστη.

Η διαδικασία περιλαμβάνει μια διαδικασία αναδιοργάνωσης, η οποία είναιενδοπτωχευτική, δηλαδή λαμβάνει χώρα με την προηγούμενη κήρυξη της σε πτώχευση.

Σύμφωνα με το ΠτΚ 108, δύναται να την ζητήσει από το καθ' ύλη αρμόδιο δικαστήριο, είτε ο πτωχός- οφειλέτης, είτε έπειτα ο σύνδικος. Απαιτείται να περιλαμβάνει σχέδιο αναδιοργάνωσης, το οποίο πρέπει να περιέχει ότι προβλέπει το άρθρο 109 ΠτΚ.

[86] Το ότι κηρύχθηκε σε πτώχευση σημαίνει πρακτικά ότι το σχέδιο διάσωσης του ΠτΚ 99 δεν ευοδώθηκε.

Με το σχέδιο αυτό, γίνεται προσπάθεια από τον οφειλέτη να πείσει το δικαστήριο για τη βιωσιμότητα του σχεδίου του, αλλά κυρίως να αποδείξει ότι το κόστος ευκαιρίας[87], δηλαδή η πτωχευτική εκποίηση είναι ασύμφορη για τους δανειστές. Η αντιμετώπιση των πιστωτών είναι διαφορετική ανά κατηγορία προνομίου ΠτΚ 112, αλλά ισότιμη μεταξύ ίδιων προνομίων Πτκ113(paripassu).

Σχετικά με το κούρεμα των απαιτήσεων, παλαιότερα προβλέπονταν περιορισμός ως προς το μέγιστο επιτρεπόμενο κούρεμα, σύμφωνα με το παλαιό ΠτΚ 110. Ευτυχώς πλέον αυτή η αναχρονιστική διάταξη καταργήθηκε με το νόμο 4336/2015 και πλέον η χρηματοοικονομική επιστήμη, θα το καθορίζει, μετά από τις σχετικές διαπραγματεύσεις[88]. Το δικαστήριο σύμφωνα με το ΠτΚ 115, προ-εξετάζει το σχέδιο και το απορρίπτει αν δεν πληρούνται οι τυπικοί λόγοι[89] των προηγούμενων άρθρων ή αν το σχέδιο κατά την κρίση του είναι μη βιώσιμο[90]. Σε περίπτωση επιτυχούς έκβασης, το σχέδιο επικυρώνεται και επέρχονται τα αποτελέσματα του Πτκ 125 ήτοι παύει η επιχείρηση να βρίσκεται σε πτώχευση, με την ίδια πλέον να καθορίζει την τύχη της, δίχως τις πτωχευτικές διαδικασίες. Ενδεχομένως και υπό τις προϋποθέσεις του ΠτΚ 127, να ανατραπεί το σχέδιο και να κηρυχθεί εκ νέου η επιχείρηση σε πτώχευση με καταστρεπτικές για αυτή συνέπειες.

7.5.3 Αίτια αποτυχίας της διαδικασίας της αναδιοργάνωσης

Στη συνέχεια θα παραθέσω ορισμένους λόγους που κατά την προσωπική γνώμη οδήγησαν εκ των πραγμάτων στην αποτυχία του ενδοπτωχευτικού θεσμού αναδιοργάνωσης και θα το συγκρίνω μ' αυτόν της εξυγίανσης του ΠτΚ 99 επ..

Α) Στη διαδικασία της αναδιοργάνωσης, η επιχείρηση ήδη βρίσκεται σε πολύ άσχημη οικονομική κατάσταση, με δεδομένη πλέον την αδυναμία

[87]Σελίδα 45 Αρχές Οικονομικής Θεωρίας GregoryN. Mankiw
[88]Λύση μέσω του ζητήματος του debtoverhang
[89]Απόρριψη λόγω τυπικών λόγων: Πρόκειται για μια αυστηρά perse μέθοδο, που απλά κοιτάζει αν πληρούνται οι όροι.
[90] Και εδώ αντιμετωπίζουμε τα προβλήματα οικονομικής παιδείας που παρουσιάζονται στο νομικό κλάδο.

αποπληρωμής των υποχρεώσεών της. Αντίθετα στη διαδικασία εξυγίανσης του ΠτΚ, η αδυναμία δεν είναι υπαρκτή, αλλά επαπειλούμενη.

Β) Στη διαδικασία της αναδιοργάνωσης διοικητής της εταιρικής περιουσίας είναι επί της ουσίας ο σύνδικος πτώχευσης, ο οποίος μετά από άδεια του πτωχευτικού Δικαστηρίου διοικεί την υπό πτώχευση εταιρεία. Το ζήτημα που ανακύπτει είναι αφενός η μη ύπαρξη ουσιαστικών κινήτρων προς τον σύνδικο να διασώσει την εταιρεία και αφετέρου η έλλειψη σχετικών προσόντων εκ μέρους των συνδίκων, καθώς, σύνδικος σύμφωνα με το άρθρο 63 του ΠτΚ διορίζεται υποχρεωτικά δικηγόρος με πενταετή υπηρεσία. Η πενταετής εργασιακή εμπειρία ενός δικηγόρου, δεν σημαίνει και την αυτόματη κτήση ικανοτήτων διοίκησης μιας εταιρείας (manager) και δη προβληματικής, συνεπώς εκ των πραγμάτων κρίνεται αμφίβολη η κατοχή των αναγκαίων προσόντων εκ μέρους του για τη διάσωση της επιχείρησης. Αντίθετα μέσω του ΠτΚ 99 επ., η εταιρεία διοικείται από τον πραγματικό ιδιοκτήτη της εταιρείας, ο οποίος αφενός έχει καλύτερη γνώση για την πραγματική κατάσταση της εταιρείας του και αφετέρου έχει ουσιαστικό κίνητρο να δει την εταιρεία του να επιβιώσει των προβλημάτων που αντιμετωπίζει.

Γ) Η ύπαρξη παρωχημένων διατάξεων εντός του ΠτΚ. Οι προθεσμίες που προβλέπονται στο κεφάλαιο της αναδιοργάνωσης δεν είναι αρκετά πιεστικές, ώστε να οδηγήσουν στην τήρηση αυστηρών χρονοδιαγραμμάτων που είναι αναγκαία σε μια κρίσιμη περίοδο για μια προβληματική εταιρεία. Παράλληλα οι διαδικασίες οφείλουν να απλοποιηθούν, καθώς η υφιστάμενή του πολυπλοκότητα, συμβάλλει δραστικά στη defactoαποτυχία των σχεδίων αναδιοργάνωσης. Ενδεχομένως θα έπρεπε με το νόμο 4336/2015 να είχαν τροποποιηθεί αυτές οι προβληματικές διατάξεις.

7.6: Νόμος 4307/2014 άρθρο 61 επ.

Με την εισαγωγή του σχετικού νόμου προβλέπεται μια νέα διαδικασία, γρηγορότερη και πιο απλή για τη διευθέτηση των χρεών μικρών επιχειρήσεων, η οποία δεν απαιτεί τις πλειοψηφίες συναίνεσης εκ

μέρους των πιστωτών, ούτε προβλέπει την ενδελεχή δικαστική εξέταση που προβλέπεται στον ΠτΚ. Προβλέπει ευεργετικές διατάξεις για τις μικρές εταιρίες που θα υπαχθούν στο νόμο και ιδιαίτερα δυσμενείς αναδρομικές συνέπειες για όσες εταιρίες δεν καταφέρουν να ικανοποιούν τους δανειστές τους μετά την υπαγωγή τους στο νόμο.

Η ύπαρξη όμως παράλληλων νομοθετικών διατάξεων όμως εντείνει το πρόβλημα της πολυνομίας, η οποία οδηγεί σε ανασφάλεια Δικαίου, παρά τη συνδρομή της νομικής επιστήμης, η οποία επιλύει τέτοια ζητήματα με βάση την αρχή "**Lexspecialisderogatelegigenerali**", το οποίο σημαίνει, ότι ο ειδικός νόμος επικρατεί του γενικού, όταν και οι δύο ρυθμίζουν το ίδιο ζήτημα.

Κεφάλαιο 8: Νόμος 3869/2010 (Νόμος Κατσέλη)

Εισαγωγή

Το 2010 οι συνέπειες της κρίσης ήταν πλέον αισθητές στην Ελλάδα, αν και σε αρχικό στάδιο ακόμα. Οι μισθοί είχαν ήδη μειωθεί, η ανεργία είχε σημειώσει αύξηση και το ΑΕΠ είχε συρρικνωθεί[91], οπότε όπως ήταν αναμενόμενο πολλά από τα δάνεια που είχαν συναφθεί παλαιότερα δε θα εξυπηρετούνταν, καθώς οι δανειολήπτες δεν είχαν πλέον τους απαιτούμενους πόρους για να αποπληρώσουν τα δάνεια και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες είχαν υπογράψει τις σχετικές συμβάσεις ήταν πολύ διαφορετικές. Η κυβέρνηση τότε αντιλήφθηκε αυτό το ζήτημα και τον επικείμενο κίνδυνο για τον πληθυσμό και αποφάσισε να λάβει μέτρα προκειμένου να προστατέψει τους υπερήμερους δανειολήπτες, χωρίς όμως ουσιαστικά κριτήρια, αλλά συλλήβδην.

Έπρεπε σε κάθε περίπτωση να υπάρξει ειδική νομοθετική πρόβλεψη, γιατί οι δανειολήπτες στη συντριπτική τους πλειοψηφία δεν είχαν την εμπορική ιδιότητα ώστε να υπαχθούν στον ΠτΚ, όπως απαιτεί ο κώδικας στο άρθρο 2και να ευεργετηθούν από στις προστατευτικές του διατάξεις,αλλά ήταν άμεσα ευάλωτοι στην αναγκαστική εκτέλεση, η οποία έχει καταστρεπτικές συνέπειες κυρίως για τους οφειλέτες.

8.1:Διαδικασία

Γενικά η διαδικασία του νόμου 3869/2010 περιλαμβάνει όλα τα δικονομικά στάδια που προβλέπονται για τη δικαστική αξίωση ενός εννόμου αγαθού, σε συμφωνία με το άρθρο 20[92] του Συντάγματος, αλλά και του Κπολδ.

Η διαδικασία περιλαμβάνει:

Α)Την **προδικασία** που σχετίζεται μ' όλες τις προπαρασκευαστικές διαδικασίες που θα οδηγήσουν στη ακροατήριο. Αυτές αφορούν την κατάθεση της αίτησης και την παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας μέσω των ασφαλιστικών μέτρων.

[91]data.worldbank.org/indicatorNY,GDP.MKTP.KD?locations=GR

[92] που κατοχυρώνει το δικαίωμα έννομης προστασίας από τα Δικαστήρια

Β)Τη **συζήτηση** στο ακροατήριο (η απόφαση του δικαστηρίου είναι άμεσα εκτελεστή, δηλαδή ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλει τα σχετικά ποσά άμεσα, δεν αναστέλλεται και δεν μπορεί να περιλαμβάνει την επιδίκαση δικαστικών δαπανών).

Γ)Την **άσκηση ενδίκων μέσων**, για τα οποία υπάρχει πρόβλεψη στο άρθρο 14 του νόμου. Τα ένδικα μέσα, δηλαδή την έφεση και την αναίρεση, δικαιούται να τα ασκήσει όποιος έχει έννομο συμφέρον, δηλαδή όποιος κατά τη γνώμη του ζημιώνεται από την απόφαση.

8.2:Ανάλυση του νόμου

Στο πρώτο άρθρο του νόμου γίνεται σαφές ότι ό νομοθέτης επιθυμεί να υπαγάγει στο νόμο τα πρόσωπα που δεν έχουν την πτωχευτική ικανότητα, τα οποία έχουν υπαχθεί σε μια μόνιμη αδυναμία πληρωμής χωρίς δόλο.

8.2.1:Αρθρο 1:Μόνιμη αδυναμία αποπληρωμής και ύπαρξη δόλου

Μόνιμη αδυναμία σημαίνει ότι η αδυναμία του οφειλέτη να αποπληρώσει τα χρέη του δεν οφείλεται σ ένα τυχαίο γεγονός, (δε μπορεί να θεωρηθεί αδυναμία το γεγονός ότι δε μπορεί να αποπληρώσει το χρέος του λόγω παρατεταμένων τραπεζικών απεργιών), αλλά σε στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι λόγω των χρεών του, αδυνατεί πλήρως να τα αποπληρώσει.

Με τον όρο αδυναμίας πληρωμής, ο οφειλέτης λόγω ύπαρξης ανεπαρκών χρηματορροών αδυνατεί να αποπληρώσει πλήρως τα ληξιπρόθεσμα χρέη του. Πέρα από τις χρηματορροές λαμβάνονται υπόψη και οι τραπεζικές του καταθέσεις, δηλαδή εν ολίγοις ο νομοθέτης εξετάζει αν ο οφειλέτης, με τα υπάρχοντα, αλλά και με τα αναμενόμενα χρηματικά ποσά που θα αποκτήσει, θα καταφέρει να ικανοποιήσει τους δανειστές του. Ως περιουσία ικανή να ικανοποιήσει

τα χρέη του δε λαμβάνεται η ύπαρξη και μόνο περιουσιακών στοιχείων, που προς το παρόν δε μπορούν να επιφέρουν χρηματορροές[93].

Είναι σημαντικό ότι λαμβάνεται μια χρηματοοικονομική-λογιστική θεώρηση της ρευστότητας και όχι αυστηρά νομική ή αφηρημένα οικονομική.Βέβαια την εκτίμηση θα την κάνει το δικαστήριο, κάτι το οποίο δημιουργεί αρκετή ανασφάλεια.

Στο νόμο μπορούν να υπαχθούν μόνο ληξιπρόθεσμα χρέη, καθώς τα ληξιπρόθεσμα χρέη είναι καθορισμένα. Δηλαδή αν κάποιος πληρώνει τις υποχρεώσεις του, ακόμα και αν αναμένει να καταστεί υπερήμερος, δε μπορεί να ενταχθεί στο νόμο, γι αυτό το λόγο πολλοί δικηγόροι συμβουλεύουν τους πελάτες τους, αρχικά να σταματήσουν να πληρώνουν για να καταστήσουν το χρέος τους ληξιπρόθεσμο, ακόμα και αν μπορούν να αποπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους.

Ο **δόλος** έχει τη λογική ότι ο οφειλέτηςγνωρίζει ότι η πράξη του ενδεχομένως να επιφέρει ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα, εν προκειμένω την αδυναμία πληρωμής.

8.2.2: Άρθρο 2. Προδικαστικός συμβιβασμός

Ήδη από το άρθρο 2 του νόμου, διαφαίνεται η επιθυμία του νομοθέτη να μη λάβει κατά νου τις πραγματικές ανάγκες του δανειστή, αλλά κυρίως του οφειλέτη, καθώς δεν προβλέπεται υποχρεωτική διαδικασία προδικαστικού συμβιβασμού, δηλαδή διαπραγματεύσεις των μερών για την αποπληρωμή του χρέους, έστω και με τη συνδρομή του Συνηγόρου του καταναλωτή. Ο οφειλέτης πλέον αποκτά ένα πολύ ισχυρό διαπραγματευτικό όπλο για να εκβιάσει την τράπεζα, αφού πλέον έχει δύο επιλογές, είτε να επιλέξει την πολύ χρονοβόρα και αμφίβολου αποτελέσματος γι αυτόν, διαδικασία αξιολόγησης τους αιτήματός του, είτε να απαιτήσει σημαντικά ανταλλάγματα από την τράπεζα. Η όλη εξέλιξη των κόκκινων δανείων ενδεχομένως να ήταν διαφορετική αν υποχρεώνονταν ο οφειλέτης να προσέλθει σε ειλικρινή διάλογο με το δανειστή του, στο πρώιμο αυτό στάδιο της διαδικασίας συμβιβασμού, δηλαδή αν προβλέπονταν μια διαδικασία ανάλογη μ αυτή που υιοθετεί

[93] Ένα ακίνητο που δε μπορεί να εκμισθωθεί, δε θεωρείται περιουσιακό στοιχείο, ικανό να επιφέρει χρηματορροές.

ο κώδικας δεοντολογίας τραπεζών. Αποτέλεσμα αυτού του αλυσιτελούς άρθρου ήταν η μη εφαρμογή του συμβιβασμού-διαπραγματεύσεων στην πράξη και η μη διαπραγμάτευση των μερών.

8.2.3: Άρθρο 4. Κατάθεση Εγγράφων και αίτησης

Στη συνέχεια στο **αρ 4** γίνεται λεπτομερής αναφορά όλων των εγγράφων που πρέπει να συγκεντρώσει ο οφειλέτης, καθώς και τα λεπτομερή στοιχεία των δανειστών του, ώστε να υπαχθούν όλες οι απαιτήσεις στο νόμο και να τροποποιηθούν ευμενώς γι αυτόν.

Μια αυτονόητη νομοθετική πρόβλεψη υπέρ των δανειστών, συνιστά το άρθρο 4 παρ 6, σύμφωνα με το οποίο οι απαιτήσεις που αναφέρθηκαν, δεν υπόκεινται σε παραγραφή.

Στο άρθρο 4 παρ 5 προβλέπεται η απαγόρευση λήψης καταδιωκτικών μέτρων κατά του αιτούντος, μέχρι την ημέρα επικύρωσης ή συζήτησης της αναστολής ή της συζήτησης της αιτήσεως του αρ 5α. Το θετικό είναι ότι πλέον έχει μειωθεί αρκετά ο χρόνος λήψης της σχετικής απόφασης (πλέον είναι μόνο 2 μήνες), παλαιότερα, πριν την τροποποίηση του νόμου, τα σχετικά χρονικά περιθώρια ήταν πολύ πιο ελαστικά υπέρ του οφειλέτη. Πλέον ο οφειλέτης απλά δεν πιέζεται από δυσμενή δικονομικά μέτρα για ένα μικρό διάστημα, μέχρι το δικαστικό σύστημα να επιληφθεί της υποθέσεως του, συγκεκριμένα αυτή η χρονική περίοδος χάριτος δεν μπορεί να διαρκέσει πάνω από 2 μήνες σε πρώτη φάση. Τον εν λόγω ηθικό κίνδυνο τον αντιλήφθηκαν οι θεσμοί και μέσα από τις διαπραγματεύσεις, η Ελληνική Δημοκρατία τον έλαβε κατά νου και τον αντιμετώπισε με τη νομοθετική σύντμηση του σχετικού χρονικού διαστήματος.Άρα ο οφειλέτης με το που καταθέτει την αίτηση λαμβάνει μια μικρή περίοδο χάριτος. Στη συνέχεια στη δικάσιμο που θα λάβει χώρα εντός του διμήνου θα συμβούν δύο τινά α) Θα επικυρωθεί ο τυχόν συμβιβασμός (ο οποίος πρακτικά δε συμβαίνει ποτέ) είτε θα συζητηθεί η υπαγωγή του στο νόμο 3869/2010και η προσωρινή προστασία του οφειλέτη από τους δανειστές του.

Ο δικαστής ορίζει το ποσό που θα αποπληρώνει ο οφειλέτης προς τους δανειστές του, αφού λάβει κατά νου τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης (σύμφωνα με ΕΛΣΤΑΤ), οι δανειστές θα ικανοποιούνται σύμμετρα (paripassu). Σε περίπτωση που δεν εκδοθεί προσωρινή διαταγή, παρέχεται η δυνατότητα προσωρινής προστασίας του οφειλέτη με το

άρθρο 6 παρ.1. Σύμφωνα με το αρ.5 παρ.2 η διάρκεια της προσωρινής αναστολής είναι 6 μήνες, οπότε και αρχίζει η κύρια και οριστική διαδικασία για τη δικαστική ρύθμιση του χρέους. Η δικαστηριακή πρακτική των παρελθόντων ετών όμως έχει αποδείξει ότι το εξάμηνο μέσα στο οποίο έχει ορίσει ο νομοθέτης είναι ουτοπικό και δε θα έχει εφαρμογή στην πράξη, οπότε πρακτικά ο χρόνος εκδίκασης θα παρατείνεται εκ των πραγμάτων και η ανασφάλεια και ο ηθικός κίνδυνος θα επιτείνεται, εις βάρος των δανειστών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Λύσεις στο παραπάνω ζήτημα μπορούν να δοθούν μέσω της αναδιάρθρωσης του τρόπου απονομής της δικαιοσύνης, ενδεικτικά θα μπορούσα να αναφέρω:

Α)Ουσιαστική εξωδικαστική απόπειρα επίτευξης συμφωνίας.

Β)Πρόσληψη δικαστικών λειτουργών.

Γ)Επέκταση δικαστικού ωραρίου.

Δ) Περιορισμό δικονομικών δικαιωμάτων[94].

Επειδή όμως δε λαμβάνονται όλα τα ανωτέρω, είναι αναμενόμενο το πρόβλημα να διογκώνεται. Η αποχή των δικηγόρων το έτος 2015-2016 συνέβαλε στην περαιτέρω όξυνση του ως άνω προβλήματος.

Το δικαστήριο όταν τελικά έλθει το πλήρωμα του χρόνου, αφού σκεφτεί κατά νόμο, θα επιδικάσει σύμφωνα με το αρ.8 παρ 2, μηνιαίες καταβολές στους δανειστές οι οποίοι θα ικανοποιούνται σύμμετρα για μια τριετία, οι οποίες θα καθοριστούν σύμφωνα με τις ανάγκες για την κάλυψη εύλογων δαπανών, όπως καθορίζονται από την ΕΛΣΤΑΤ. Εδώ θα ήθελα να επισημάνω ότι τυχόν ενστάσεις των οικονομολόγων έναντι των νομικών-δικαστών, δε θα πρέπει να απευθύνονται στους ίδιους αλλά στους συναδέλφους τους οικονομέτρες-οικονομολόγους της ΕΛΣΤΑΤ, που καθορίζουν τα σχετικά ποσά, τα οποία ενδεχομένως να υπονομεύουν τη βιωσιμότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

[94] πχ στο ζήτημα της άσκησης των ενδίκων μέσων, αύξηση των σχετικών δικαστικών τελών, μια πρακτική που ακολουθήθηκε στη διοικητική δικαιοσύνη για την αποτροπή παρελκυστικών πρακτικών.

Το ίδιο άρθρο ορίζει ότι σε περίπτωση που ο οφειλέτης λάβει αιτία θανάτου περιουσιακά στοιχεία, θα πρέπει να τα διαθέσει κατά το ήμισυ, για την αποπληρωμή των οφειλών του. Ενδεχομένως το ποσό που του επιτρέπεται να κρατήσει είναι ιδιαίτερα υψηλό, πάντως δε θα πρέπει να μηδενιστεί, γιατί σ αυτήν την περίπτωση ενδεχομένως δε θα έχει κίνητρα να το αποδεχτεί.

8.2.4: Άρθρο 8. Δικαστική ρύθμιση χρεών

Παράγραφος 3

Στη συγκεκριμένη διάταξη εντοπίζουμε άλλη μια προσπάθεια του νομοθέτη να αντιμετωπίσει μια μορφή ηθικού κινδύνου και να ενεργοποιήσει τον οφειλέτη να εργαστεί. Συγκεκριμένα τον υποχρεώνει να εγγραφεί στο σχετικό μητρώο του ΟΑΕΔ και να καταβάλλει την προσήκουσα προσπάθεια ώστε να εργαστεί, μην απορρίπτοντας ευκαιρίες εργασίας αδικαιολόγητα. Οι συνέπειες της μη καλόπιστης συμπεριφοράς είναι η άρση της προστασίας έναντι των δανειστών.

Παράγραφος 5

Στη συγκεκριμένη παράγραφο εντοπίζουμε μια κάμψη της αυστηρότητας που προσπαθεί να καθιερώσει ο νόμος σχετικά με τη ρύθμιση των χρεών, καθώς προβλέπει ακόμα και τη δυνατότητα χαμηλών ή ακόμα και μηδενικών δόσεων, υπό προϋποθέσεις,[95] οι οποίες είναι στην πλειοψηφία τους ασαφείς, καθώς μπορεί να τις επικαλεστεί η συντριπτική πλειοψηφία των οφειλετών. Ο νομοθέτης δεν επιθυμεί την οριστική διαγραφή των χρεών, καθώς μετά την πάροδο της τριετίας θα επανεξετάσει την οικονομική κατάσταση του οφειλέτη ο δικαστής, αλλά πρακτικά μιλώντας, η πιθανότητα οικονομικής ανάκαμψης ενός οφειλέτη που αντιμετωπίζει τα προβλήματα του συγκεκριμένου άρθρου είναι πολύ χαμηλή και στην ουσία οδηγεί σε διαγραφή του χρέους, το οποίο ανέλαβε με πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα κάτω από άλλες όμως συνθήκες. Ενδεχομένως θα έπρεπε να λάβει υπόψη του ο νομοθέτης και την προέλευση του χρέους κάθε οφειλέτη, καθώς θα πρέπει να

[95] Χρόνια άνεργος, χωρίς υπαιτιότητά του, σοβαρά προβλήματα υγείας, ανεπαρκές εισόδημα για την κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών διαβίωσης.

αντιμετωπίζεται με μεγαλύτερη αυστηρότητα κάποιος που ανέλαβε χρέος για την απόκτηση προϊόντων πολυτελείας (μεγάλης ελαστικότητας[96]), από κάποιον οφειλέτη που έλαβε ένα δάνειο για την κάλυψη αναγκών απαραίτητων για τη διαβίωση του. Ενδεχομένως αρκετοί οικονομολόγοι να υποστηρίξουν κάθε μορφής κατανάλωση είναι θετική, οπότε ακόμα και στη περίπτωση μη αναγκαίων δανείων, το ΑΕΠ ενισχύθηκε[97]. Μια λύση θα ήταν να εξεταστεί αν τα χρήματα που έλαβε από το δάνειο δαπανήθηκαν εντός της Ελληνικής οικονομίας ή όχι[98].

8.2.5: Άρθρο 9. Διαδικασία ρευστοποίησης περιουσίας

Καταρχάς εξαιρούνται τα ακατάσχετα αντικείμενα που αναφέρονται στον Κπολδ 953.

Στη συνέχεια εφαρμόζεται μια διαδικασία ανάλογη μ αυτή του ΠτΚ, συγκεκριμένα,

Ορίζεται εκκαθαριστής [99], ο οποίος είναι είτε πρόσωπο που ορίζει η πλειοψηφία των δανειστών, είτε πρόσωπο που αναφέρεται στο Κπολδ 371.

Σκοπός του νομοθέτη είναι η συντεταγμένη και ορθή εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων για την ικανοποίηση ων δανειστών και η αποφυγή των λεγόμενων firesales[100].

Ο νόμος στο συγκεκριμένο άρθρο, παράγραφος 2, προβλέπει την προστασία της πρώτης κατοικίας, η οποία προστατεύεται όταν συντρέχουν σωρευτικά οι 4 λόγοι που αναφέρει η παράγραφος, οι οποίοι είναι α) το ακίνητο είναι όντως η κύρια κατοικία β) το μηνιαίο του εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό για τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης γ) η αξία του είναι περιορισμένη δ) ο οφειλέτης να είναι συνεργάσιμος.

---

[96]Σελίδα 171 Αρχές Οικονομικής Θεωρίας GregoryN. Mankiw
[97] Σελίδα 70 μακροοικονομική θεωρία N. GregoryMankiw
[98] Σελίδα 306 μακροοικονομική θεωρία N. GregoryMankiw
[99] εκτελεί έργο αντίστοιχο μ αυτό του συνδίκου της πτωχευτικής διαδικασίας
[100]www.investopedia.com/terms/f/firesale.asp

Προβλέπεται ακόμα η συνεισφορά του Δημοσίου αν το αιτηθεί ο οφειλέτης και το αποφασίσει το δικαστήριο. Δηλαδή ο Δικαστής αποφασίζει για τη δημοσιονομική πολιτική της χώρας, αφού αποφασίζει για το ποσό με το οποίο θα επιβαρυνθεί το Κράτος, το οποίο προέρχεται από τους φορολογούμενους, για να αποπληρώσει τα δάνεια των οφειλετών που δεν κατάφεραν να αποπληρώσουν τα δάνεια τους, είτε τα σύναψαν δικαιολογημένα είτε όχι.

Επί της ουσίας πρόκειται για μια έμμεση χρηματοδότη των τραπεζών από το κράτος.Πάντως δημιουργεί αρκετά ζητήματα ηθικού κινδύνου η δυνατότητα κάλυψης των επενδυτικών κινδύνων, είτε των δανειστών είτε των οφειλετών από τους φορολογούμενους, καθώς μέσω της επιβάρυνσης του κρατικού προϋπολογισμού, διευρύνεται το έλλειμμα και το κόστος δανεισμού της χώρας και φυσικά η πιστοληπτική της ικανότητα, πρόκειται για έναν φαύλο κύκλο, καθώς αφενός πρέπει οι τράπεζες να έχουν επαρκή αποθέματα ρευστού, αφετέρου θα πρέπει να διασφαλίζεται και η οικονομική βιωσιμότητα του Κράτους

8.2.6: Άρθρο 10. Καθήκον ειλικρινούς δήλωσης και Κώδικας Δεοντολογίας Τραπεζών.

Το άρθρο 10 είναι στην ουσία μια διάταξη που σκοπό έχει την αντιμετώπιση του ηθικού κινδύνου που γεννάται λόγω των ευμενών διατάξεων που προβλέπει ο νόμος και οι οποίες δημιουργούν ασυμμετρία πληροφόρησης μεταξύ των μερών. Την ασυμμετρία αυτή έρχεται να θεραπεύσει η υποχρέωση του οφειλέτη να παρέχει στους πιστωτές του συνεχώς ακριβείς πληροφορίες. Συγκεκριμένα ο οφειλέτης υποχρεούται:

Α)Να επιδεικνύει τη συμπεριφορά του **συνεργάσιμου δανειολήπτη** με την έννοια του συνεργάσιμου δανειολήπτη όπως αυτός ορίζεται στον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών.

Β)Να παρέχει στους πιστωτές του πληροφορίες που απεικονίζουν την τρέχουσα οικονομική του κατάσταση. Ενδεχομένως μετά από Εισαγγελική εντολή μετά από αίτηση πιστωτή, να υποχρεωθεί ο

εργοδότης αλλά και οαρμόδιος έφορος για παροχή πληροφοριών σχετικά με την οικονομική κατάσταση και τα εισοδήματα του οφειλέτη. Βλέπουμε εδώ την προφανή σύγκρουσή των ατομικών δικαιωμάτων του οφειλέτη, η οποία είναι Συνταγματικά δικαιολογημένη λόγω πάλι του αρ . 5 του Συντάγματος [101] .Οι συνέπειες και εδώ της μη προσήκουσας προσπάθειας του οφειλέτη είναι η άρση των ευεργετικών-προστατευτικών μέτρων.

8.2.7:Αρθρο 15. Αναλογική εφαρμογή διατάξεων ΠτΚ

Στο άρθρο 15 γίνεται μνεία σχετικά με την επιφύλαξη αναλογικής εφαρμογής των διατάξεων του ΠτΚ. Η εφαρμογή του ΠτΚ θα γίνει υπό το πρίσμα της έντονης προστασίας του νόμου 3869/2010 προς τον οφειλέτη. Διατήρησε ο νομοθέτης ορισμένα στοιχεία ως προς τη διαδικασία, αλλά όχι ως προς τις συνέπειες, οι οποίες στον ΠτΚ είναι πιο επαχθείς για τον οφειλέτη.

[101]το οποίο ορίζει ότι “Καθένας έχει το δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων…”, εδώ τα δικαιώματα των άλλων είναι η ομαλοποίηση της μεγέθυνσης της οικονομίας, η οποία δεν μπορεί να παρεμποδίζεται από την υπερβολική προστασία ορισμένων ατομικών δικαιωμάτων, δηλαδή η στάθμιση των δικαιωμάτων είναι αυτή που επιβάλλει τις αυτές τις δράσεις εις βάρος του οφειλέτη.

Κεφάλαιο 9:Αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης του οφειλέτη προς το δανειστή και άυλα περιουσιακά αγαθά

Οι διαδικασίες εκποίησης(αναγκαστική εκτέλεση) αλλά και η πτώχευσηγενικότερα έχουν ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες στα άυλα περιουσιακά αγαθά του οφειλέτη. Τα άυλα περιουσιακά αγαθά αποδίδονται στην αγγλική ως IntangibleAssets[102] και περιλαμβάνουν, πατέντες[103], σήματα[104], λοιπά άυλα αγαθά που προστατεύονται από το νόμο περί πνευματικής ιδιοκτησίας[105], καθώς και η γενική φήμη της επιχείρησης. Σε κάθε περίπτωση η φήμη της επιχείρησης είναι αυτή που δέχεται το μεγαλύτερο και συνήθως ανεπανόρθωτο πλήγμα.

9.1:Που παρατηρείται μείωση

Οι πατέντες και τα πνευματικά δικαιώματα δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερη υποβάθμιση, κάτι που αποδεικνύεται και από το ιστορικό παράδειγμα, της μη υποβάθμισης των εν λόγω αγαθών μετά την κατάσχεση των σχετικών intangible της Bayer, στη Βόρεια Αμερική με τηλήξη του Α Παγκοσμίου Πολέμου. Κάτι αναμενόμενο καθώς μέσω αυτών των αγαθών παρέχεται δικαίωμα να πωλούν οι κάτοχοι τους αγαθά, σε μονοπωλιακές τιμές, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα υψηλής κερδοφορίας. Συνεπώς ο εκβιασμός αυτός συνίσταται κυρίως στη δραματική μείωση της αξίας της φήμης, αλλά και του εξοπλισμού της εταιρίας(ο οποίος δεν ανήκει στα intangibles).

9.2: Εκβιασμός ή διαπραγμάτευση

Ο όρος εκβιασμός είναι ίσως λίγο άκομψος, αλλά το στοιχείο του εκβιασμού με τη λογική του κόστους ευκαιρίας ενυπάρχει σε κάθε

[102]www.accountingtools.com
[103] Προστατεύονται από το νόμο 1733/1987, όπως ισχύει μετά το νόμο 3966/2011, προστατεύονται μέσω διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, όπως ορίζει ο σχετικός νόμος στο άρθρο 5.
[104] Προστατεύονται και ορίζονται μέσω του νόμου 407/2012 στα άρθρα 121 επ.
[105] 2121/1993

διαπραγμάτευση, καθώς αν δεν υπήρχε, δε θα υπήρχε και κίνητρο να διαπραγματευτεί κάποιος.

Ο οφειλέτης αυτό που ζητάει είναι η ελάφρυνση του χρέους του, είτε μέσω κουρέματος είτε μέσω της επιμήκυνσης του, ώστε να μειωθεί το συνολικό ποσό που πρέπει να αποπληρώσει, κάτι που θα του δώσει ο κίνητρο να επενδύσει εκ νέου στην επιχείρησή του εργασία και πόρους, DebtoverhangProblem[106].

Διακρίνουμε δύο περιπτώσεις, την περίπτωση εμπόρου και μη εμπόρου.

9.2.1:Περίπτωση μη εμπόρου

Στην περίπτωση του μη εμπόρου, δεν τίθεται ζήτημα διαπραγμάτευσης (εκβιασμού), ο οφειλέτης καταφεύγει, στις ιδιαίτερα ευεργετικές διατάξεις του νόμου και ενδεχομένως να αποφύγει ολοσχερώς την αποπληρωμή, αν πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις του νόμου 3869/2010. Όπως προανέφερα, η μηδαμινή χρήση της δυνατότητας διαπραγμάτευσης των μερών για την εξεύρεση μια κοινά αποδεκτής λύσης αποδεικνύει τα παραπάνω.

Ο οφειλέτης απλώς καταφεύγει στη Δικαιοσύνη, χωρίς καν να εξετάσει τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης του χρέους του με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς μέσα από τη διαπραγμάτευση ενδεχομένως να χαρακτηριστεί μη συνεργάσιμος και να μη μπορέσει μετά να υπαχθεί στο νόμο 3869/2010, συνεπώς δεν έχει κανένα κίνητρο να διαπραγματευτεί. Οι πολυάριθμες αποφάσεις των ειρηνοδικείων που είτε διαγράφουν τα χρέη, είτε ορίζουν πολύ χαμηλές δόσεις ενδεχομένως να ενισχύουν την κουλτούρα της άρνησης πληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων,

9.2.2:Περίπτωση εμπόρου

Στην περίπτωση του εμπόρου τα πράγματα είναι διαφορετικά και μπορούν να διαπιστωθούν τα πορίσματα της χρηματοοικονομικής θεωρίας (Debtoverhang).

[106]Σελίδα 59, corporateFinance, ΣπύροςΠαγκράτης

Συγκεκριμένα ο οφειλέτης μπορεί να αιτηθεί, είτε την προ-πτωχευτική εξυγίανση του ΠτΚ99 επ. είτε την ενδο-πτωχευτική του εξυγίανση μέσω των ΠτΚ 107 επ. Σε κάθε περίπτωση ζητά από τους δανειστές του, μέσω της δικαιοσύνης το περιορισμό του χρέους, ώστε η επιχείρηση να ορθοποδήσει και να αποπληρώσει μέρος του αρχικού χρέους της.

Οι δανειστές έχουν τη δυνατότητα να διαπραγματευτούν, απειλώντας ότι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του οφειλέτη θα καταφύγουν είτε στην αναγκαστική εκτέλεση, είτε στην πτώχευση. Η πτώχευση εδώ νοείται ως διαδικασία συντεταγμένης εκποίησης και όχι ως διαδικασία εξυγίανσης. Οι δύο διαδικασίες παρουσιάζουν ομοιότητες, αλλά η πτώχευση αποκλείει την αναγκαστική εκτέλεση, εκ του νόμου.

9.3: Λόγοι χρήσης της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης στην πράξη

Η αναγκαστική εκτέλεση, έχει στην πράξη κυρίως εκδικητικό χαρακτήρα και απλά γίνεται εν έτει 2016, μόνο για την ηθική ικανοποίηση του δανειστή, ο οποίος βλέποντας ότι δε θα λάβει όσα έδωσε απλά θέλει να καταστρέψει τον οφειλέτη. Παράλληλα μέσω της αναγκαστικής εκτέλεσης, ενδεχομένως να προβλεφθεί, αν ζητηθεί και η προσωποκράτηση[107] του οφειλέτη-εμπόρου, μετά από αίτηση του δανειστή στη σχετική αγωγή. Η τιμωρητική φύση της προσωποκράτησης[108] είναι προφανής και πέρα από την αύξηση της συνάρτησης χρησιμότητας[109] του δανειστή σε αποκλειστικά ηθικά και μόνο επίπεδο, δεν επιφέρει άλλα αποτελέσματα. Θα μπορούσε να αποτελέσει ένα δραστικό όπλο διαπραγμάτευσης, σε περίοδο αυξημένης ρευστότητας.

Ο ΠτΚ στα πλαίσια του άρθρου 99, επί της ουσίας προβλέπει τη μόνη διαδικασία στην οποία χωρούν ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, στις οποίες εφαρμόζεται η λογική του debtoverhang. Τα μέρη διαπραγματεύονται με σκοπό την εξεύρεση μιας λύσης και αναλόγως θα συμβιβαστούν, αν τελικά το καταφέρουν.

---

[107] Κπολδ 1047

[108] ο δανειστής υποχρεούται να καταβάλλει τακτικά τροφεία, ώστε να κρατείται ο οφειλέτης σε κατάστημα κράτησης

[109] Σελίδα 109, Μικροοικονομική θεωρία, WalterNicholson

Κεφάλαιο 10:Ζήτημα Debtoverhang για τις τράπεζες και για τους δανειολήπτες υπό την οπτική της ελευθερίας των συμβάσεων (ΑΚ 361 και άρθρο 5 του Συντάγματος)

10.1: Debtoverhang

Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται όταν δεν υπάρχει κανένα απολύτως κίνητρό για τους μετόχους και έμμεσους ιδιοκτήτες μιας ΑΕ, να επενδύσουν περαιτέρω στην επιχείρησή τους, καθώς πιθανά κέρδη της εταιρίας θα διανεμηθούν πρώτα στους κατόχους ομολογιών και μετά στους μετόχους[110].

Βασικό ζήτημα που απασχολεί κάθε επιχείρηση, είναι η δυνατότητα χρηματοδότησης,για την ικανοποίηση των αναγκών της. Στις ΑΕ το ζήτημα αυτό αντιμετωπίζεται με τους ακόλουθους τρόπους :

α) Χρηματοδότηση της εταιρίας από τους ίδιους τους ιδιοκτήτες της, τους μετόχους ή από τρίτους[111], μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου,

β) Μέσω της χορήγησης δανείων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

γ) Μέσω της χρηματοδότησης από την έκδοση αξιογράφων από συγκεκριμένες αγορές.

Μέσω της λύσης του ζητήματος του debtoverhang στην ουσία προσπαθούμε να έχουμε έναν συνδυασμό χρηματοδότησης, που θα περιλαμβάνει την πρώτη μορφή χρηματοδότησης. Επιδιώκουμε να υπάρξουν κίνητρα ώστε να χρηματοδοτήσουν την επιχείρηση οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες, δηλαδή οι μέτοχοι, με παράλληλο κούρεμα χρέους.

Τα τελευταία χρόνια ακόμα η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων έχει καταστεί διεθνώς ιδιαίτερα δυσχερής από τις τράπεζες, οπότε οι εταιρίες αναζητούν νέες πηγές χρηματοδότησης. Η πιο διαδεδομένη τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς μορφή χρηματοδότησης είναι η έκδοση των σχετικών αξιογραφικών-ομολογιακών δανείων. Τα

[110] Λόγω του νόμου 2190/1920.
[111]Με την επιφύλαξη του δικαιώματος προτίμησης, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν.2190/1920.

πλεονεκτήματα άντλησης κεφαλαίων μ αυτήν τη μέθοδο είναι πολλά, καθώς η χρήση αξιογραφικών ιδιοτήτων εξασφαλίζει πολλά πλεονεκτήματα όπως: Ευκολία κίνησης του χρέους, ανωνυμία, καλύτερους όρους δανειοδότησης (χαμηλότερα επιτόκια) και τέλος αναζήτηση χρηματοδότησης, τόσο από την εγχώρια όσο και από διεθνείς χρηματαγορές. Μπορεί εκ πρώτης όψεως να δίνεται η εντύπωση ότι οι ως άνω δραστηριότητες λειτουργούν ανταγωνιστικά ως προς τις τράπεζες, όμως και εδώ η παρουσία των τραπεζών είναι έντονη, καθώς δρούνε υποχρεωτικά διαμεσολαβητικά ως προς τα παραπάνω προϊόντα, συνεπώς συμμετέχουν έντονα στη συγκεκριμένη αγορά.

Η συμμετοχή τους σε γενικές γραμμές, γίνεται με την ομαδοποίηση των απαιτήσεων ώστε τα αξιόγραφα με μικρότερο ρίσκο να διανέμονται είτε σε δανειστές που δεν επιθυμούν τη λήψη ιδιαίτερων κινδύνων(riskaverse)(ο κίνδυνος καθορίζεται ύστερα από αξιολόγηση σχετικών οίκων αξιολόγησης), λόγω των θεσμικών τους υποχρεώσεων τους (pensionfunds) είτε σε δανειστές που λαμβάνουν υψηλά ρίσκα(riskloving ήτοι hedgefunds).

Συγκεκριμένα η αξιογραφική χρηματοδότηση γίνεται μέσω τιτλοποίηση μελλοντικών μη ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων. Μέσω της τιτλοποίησης γεννιούνται τα σχετικά αξιόγραφα, τα οποία έχουν συγκεκριμένη αξία και διατίθενται στις σχετικές αγορές.

Αρχικά εισήχθη στην έννομη τάξη των ΗΠΑ τον 18^{ο} αιώνα για να αντιμετωπιστούν οι τότεοικονομικές ανάγκες, η χρήση τους όμως εντάθηκε μετά το 1970.Παράλληλα γινόταν εκτεταμένη χρήση της πρακτικής και από Ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γερμανία, της οποίας η νομοθεσία επηρέασε την Ελληνική νομοθεσία[112].

[112]. Στην Ελλάδα εισήχθη με το νόμο 2801/2000(ο οποίος τροποποιήθηκε από τον 2843/2000) με σκοπό τη μείωση του δημόσιου χρέους, καθώς η τιτλοποίηση δεν αφορούσε ΝΠΙΔ αλλά μόνο ΝΠΔΔ, στο άρθρο 36 γίνεται μνεία της εταιρίας που είναι αρμόδια για την τιτλοποίηση. Στη συνέχει με το νόμο 3156/2003 γίνεται πρόβλεψη για τιτλοποίηση απαιτήσεων και ΝΠΙΔ (όπως πχ η ΑΕ).

Κεφάλαιο 11: Ζήτημα στατικό ή δυναμικό?

Για όσους έχουν υπαχθεί στο νόμο 3869/2010 το προηγούμενο διάστημα, πριν την τροποποίηση στου νόμου, το ζήτημα είναι στατικό, καθώς οι αλλαγές που τροποποίησαν το νόμο δεν τους αφορούν. Για λόγους ασφάλειας Δικαίου απαγορεύεται από το Σύνταγμα η θέσπιση αναδρομικών νόμων[113]. Τα νομικό σύστημα σε ένα ευνομούμενο κράτος Δικαίου οφείλει να είναι προβλέψιμος, χωρίς εκπλήξεις.

Συνεπώς όσοι περιελήφθησαν στο νόμο 3869/2010 πριν τη σημερινή του μορφή, συνιστούν ένα σύστημα στατικό και η υπόθεσή τους θα εκδικαστεί μετά από πολλά χρόνια.

Όσοι αιτήθηκαν την υπαγωγή τους μετά την τροποποίηση του νόμου, συνιστούν ένα δυναμικό σύστημα, στο οποίο σύστημα μπορούν να εισέρχονται νέοι αιτούντες υπό τις προϋποθέσεις του νόμου, καθώς και να αποβάλλονται όταν δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους.

[113]. Μπορεί να μην περιέχει διάταξη από την οποία ρητά να απαγορεύεται η αναδρομικότητα, περιέχει όμως εξαιρέσεις, από τις οποίες συνάγεται η απαγόρευση, οι ποίες είναι:Α) Η δυνατότητα αναδρομικών φορολογικών επιβαρύνσεων, μέχρι ενός έτους (άρθρο 78 παρ.2)Β)Ευμενής ποινικός νόμος (άρθρο 7 παρ.1)

Κεφάλαιο 12: ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (ΓΟΣ)

12.1:Ορισμός

Ως ΓΟΣ [114] ορίζουμε τους προ-διατυπωμένους όρους, που έχουν διατυπωθεί για απροσδιόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων και δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ των μερών.

Ανέκαθεν κάθε συναλλαγή αποτελούσε προϊόν διαπραγμάτευσης μεταξύ των μερών[115].Τα μέρη ανάλογα διαπραγματευτική τους δύναμη, οδηγούνταν ή όχι, στην συμφωνία για την ανταλλαγή προϊόντων ή αγαθών. Αντικείμενο των εκατέρωθεν παροχών, αρχικά μπορούσε να υπάρξει το οτιδήποτε. Καθώς οι ανθρώπινες κοινωνίες προόδευσαν[116], τα διαθέσιμα προς διαπραγμάτευση αγαθά περιορίστηκαν λόγω αρχών Δημόσιας τάξης και των Χρηστών ηθών[117]. Έτσι σήμερα έχουμε στις Δυτικές κοινωνίες ορισμένες απαράβατες αρχές, οι οποίες μπορεί να έχουν διαφορετική μορφή ανά νομικό σύστημα, αλλά οι αξίες στις οποίες βασίζονται είναι ίδιες[118]. Για παράδειγμα στο δικό μας Δίκαιο υποχρεωτική διάταξη (iuscogens), είναι το άρθρο 281 του ΑΚ, η οποία απαγορεύει και οδηγεί σε ακυρότητα(ΑΚ 180) κάθε σύμβαση που συνήφθη,ύστερα από κατάχρηση δικαιώματος κάποιας πλευράς[119].

Οι οικονομολόγοι σχετικά με το ζήτημα της δέσμευσης των μερών στα πλαίσια μιας σύμβασης έχουν αναπτύξει τη θεωρία των συμβολαίων[120] (contracttheory), σύμφωνα με την οποία υπάρχουν δύο είδη συμβολαίων: Τα τέλεια (complete) και τα ατελή(incomplete).

Σύμφωνα με την ως άνω κρατούσα οικονομική θεωρία, τέλεια είναι τα συμβόλαια, τα οποία είναι τόσο δεσμευτικά και λεπτομερή, στα οποία είναι πλήρως προ-διαγεγραμμένη και χωρίς εκπλήξεις η εξέλιξη της

---

[114] Σελίδα 472 Γεωργιάδης Σ. Απόστολος – Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν Σάκκουλας

[115] Σύμφωνα με την αρχή ελευθερίας σύναψης συμβάσεων, που κατοχυρώνεται στο ΑΚ 361 και άρθρο 5 Σ

[116] κυρίως οι Δυτικές οι οποίες επηρεάστηκαν από το Διαφωτισμό

[117] ΑΚ 178 και ΑΚ 174,πχ η πώληση ανθρώπων απαγορεύεται.

[118] σημαντικό ρόλο παίζει εδώ και το Ενωσιακό Δίκαιο το οποίο οδηγεί σε μια υποχρεωτική σύγκλιση θεσμών.

[119] η ίδια πρόβλεψη υπάρχει στο Σύνταγμά μας, άρθρο 25, ύστερα από την αναθεώρηση του 2001

[120]EconomicsofStrategyBesankoσελίδα 112

ενοχής[121]. Εδώ θα πρέπει να τονίσω ότι ο όρος συμβόλαιο για την περιγραφή της σύμβασης είναι αδόκιμος, καθώς συμβόλαιο χαρακτηρίζουμε απλώς τον τύπο της σύμβασης, ο οποίος εξασφαλίζει μεγαλύτερη ασφάλεια στις συναλλαγές[122] ήτοι ευκολότερη απόδειξη και ακολουθείται όταν ο νόμος το επιτάσσει [123] . Όπως είναι αναμενόμενο, τα τέλεια συμβόλαια είναι μια ουτοπική έννοια, καθώς οι μόνοι νόμοι που δεν παραβιάζονται είναι αυτοί της φυσικής και σε καμία περίπτωση της νομικής, συνεπώς μόνο ως σημείο αναφοράς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της πορείας της σύμβασης.

12.2:Τέλεια και ατελή συμβόλαια (συμβάσεις)

Έπειτα η θεωρία αναφέρει τα λεγόμενη ατελή συμβόλαια (incompletecontracts), τα οποία είναι όλες οι συμβάσεις που συνάπτονται στην πραγματικότητα. Οι λόγοι για τους οποίους τα συμβόλαια είναι ατελή είναι 1) Υποκειμενική εκτίμηση και αξιολόγηση των στοιχείων που οδήγησαν στη σύναψη της σύμβασης (boundedrationality), καθώς και οι υποκειμενικές προσδοκίες κάθε συμβαλλόμενης πλευράς.2)Η δυσκολία μέτρησης και διακρίβωσης της απόδοσης-εξέλιξης της σύμβασης(Difficultiesspecifyingormeasuringperformance) 3)Ασύμμετρη πληροφόρηση (Asymmetricinformation)[124].

12.3: Ανισότητα διαπραγματευτικής ισχύος ως προς την κατάρτιση των ΓΟΣ

Τόσο η οικονομική θεώρηση όσο και η νομική επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι την αύξηση τα κοινωνικής ευημερίας, όμως οι μεν νομικοί απλά επιδιώκουν την ομαλή εξέλιξη της ενοχής, χωρίς να τους αφορούν τα κίνητρα κάθε δικαιοπραξίας, οι δε οικονομολόγοι προσπαθούν να διακριβώσουν, αν συγκεκριμένο ζήτημα απαντά στο θεμελιώδες ερώτημα makeorbuy[125], δηλαδή αν αξίζει αγοράσεις ένα προϊόν ή αν

[121] Φυσικά κάτι τέτοιο δε μπορεί να συμβεί ποτέ
[122]Οικονομιδης Κπολδ
[123] Για παράδειγμα το ΑΚ 369 που επιβάλλει την τήρηση συμβολαιογραφικού τύπου για ακίνητα.
[124]Economics of Strategy,Besankoσελίδα 113
[125]Economics of Strategy,Besankoσελίδα99

πρέπει να το φτιάξεις μόνος σου σαν επιχείρηση, για να αποφύγεις το βασικό φόβο κάθε επιχείρησης δηλαδή το hold-up[126].

Στην περίπτωση των τραπεζών η αγορά είναι ολιγοπωλιακή[127], καθώς η αγορά των τραπεζικών προϊόντωνπεριορίζεται από το νόμο 2076/1992, ο οποίος στο άρθρο 2 στην ουσία καθιερώνει τον ουσιαστικό περιορισμό στις πιστωτικές δραστηριότητες. Η γενικότερη λειτουργία των τραπεζών διέπεται από την αυστηρή εποπτεία της ΤτΕ όπως την περιγράφει ο παραπάνω νόμος[128].

Συνεπώς το ένα μέλος στη συγκεκριμένη περίπτωση,η τράπεζα, έχει ισχυρή θέση στην αγορά, άρα μεγάλη διαπραγματευτική ισχύ έναντι του αντισυμβαλλόμενου, δηλαδή του δανειολήπτη. Αυτή η ισχύς επηρεάζει έντονα το περιεχόμενο των ΓΟΣ, εις βάρος των δανειοληπτών. Τα μέρη που ζητούν χρηματοδότηση, δεν αντιμετωπίζουν για προφανείς λόγους το δίλημμα buyormake για την κάθετη ολοκλήρωση [129], καθώς εκ του νόμου υποχρεούνται να καταφύγουν στην επιλογή buy(δεν υπάρχει η επιλογή της verticalintegration, εξαίρεση έχουν υπάρξει τα keiretsu [130] στην Ιαπωνία).

12.4: Καταχρηστικές ΓΟΣ

Θα περίμενε κανείς ότι το αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο, αλλά και η αποτελεσματική εποπτείατων τραπεζών από την ΤτΕ, θα άμβλυνε αυτή την ανισότητα στη διαπραγματευτική ισχύ των μερών, οι αποφάσεις του Αρείου Πάγου[131] όμως αποδεικνύουν το αντίθετο.

12.4.1: Συνέπειες καταχρηστικών ΓΟΣ στην εξέλιξη της ενοχικής σχέσης

[126]EconomicsofStrategy,Besankoσελίδα121
[127] Θεωρία Βιομηχανικής Οργάνωσης σελίδα 486
[128] ο οποίος αναφέρει ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (με εξαίρεση τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς του νόμου 1667\1997) θα έχουν την εταιρική μορφή της ΑΕ και θα ιδρύονται ύστερα από σχετική άδεια της ΤτΕ
[129]Economics of Strategy Besankoσελίδα132
[130]Economics of Strategy Besankoσελίδα154-156
[131]Συγκεκριμένα οι αποφασεις: ΑΠ 652/2010, τη συγκεκριμένη απόφαση κρίθηκαν ως καταχρηστικοί και συνεπώς άκυροι όροι, ΑΠ 912/2011 και η απόφαση ΑΠ 430/2005

Τους προφανώς καταχρηστικούς συγκεκριμένους όρους ΓΟΣ, ο καταναλωτής ήταν στην ουσία ανίκανος να διαπραγματευτεί, όταν υπέγραφε τη σχετική σύμβαση και η όλη ανικανότητα του να τους διαπραγματευτεί, είχε προφανείς και αρνητικές συνέπειες στη μετέπειτα εξέλιξη της ενοχήςμε αποτέλεσμα την χαμηλή πιθανότητα ομαλής εκπλήρωσης της δανειακής σχέσης.Ίσως ήταν επαχθείς διότι καθορίζονταν με βάσει τα δεδομένα της οικονομίας, σ εκείνο το στάδιο του οικονομικού κύκλου[132], το οποίο τη δεδομένη στιγμή ήταν ευνοϊκό για τον δανειολήπτη[133]. Όμως όταν συνάπτεις ένα δάνειο, θα πρέπει οι όροι του να είναι συμβατοί με όλες τις πιθανές φάσεις του οικονομικούκύκλου και όχι να εκμεταλλευτείς την πρόσκαιρη οικονομική συγκυρία, για να επιβάλλεις επαχθείς όρους, τους οποίους φυσικά θα αδυνατεί να αποπληρώσει το έτερο μέρος σε μια οικονομική κρίση, δηλαδή σε μια άλλη φάση του οικονομικού κύκλου.

Με τη χρήση λελογισμένων όρων στην ουσία θωρακίζεις τη δανειακή σύμβαση, καθώς ο αντίδικος πλέον δε μπορεί να επικαλεστεί εύκολατην απρόοπτη μεταβολή συνθηκών και να ζητήσει[134] την εκ νέου μεταβολή της σύμβασης στα νέα οικονομικά δεδομένα.

12.5: Λόγοι αναγκαιότητας ύπαρξης των ΓΟΣ

Παρά τα προφανή προβλήματα που δημιουργούνται λόγω των ΓΟΣ, η ύπαρξη τους είναι αναγκαία, καθώς όταν συνάπτονται μαζικά συμβάσεις, δεν είναι δυνατόν το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα να ξεκινάει από την αρχή τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων με κάθε έναν δανειολήπτη, καθώς κάτι τέτοιο θα ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρο και επιζήμιο για την εν γένει ανάπτυξη της χώρας, αφού τα δάνεια που θα δίνονταν θα ήταν ελάχιστα και συνεπώς η ανάπτυξη της οικονομίας κατά πολύ μικρότερη.

---

[132] Σελίδα 59 Αρχές Οικονομικής Θεωρίας GregoryMankiw

[133] ΑΕΠ 2000-2009 ec.europa.eu/eurostat

[134] Τη μεταβολή της δανειακής σύμβασης, μπορεί να την ζητήσει δικαστικά ο οφειλέτης, αν δεν ευοδωθούν οι σχετικές διαπραγματεύσεις, μέσω του ΑΚ 388 (απρόοπτη μεταβολή συνθηκών), μέσω του οποίου ο δικαστής καλείται να συγκεκριμενοποιήσει αόριστες νομικές και οικονομικές έννοιες ώστε να τροποποιήσει τη σύμβαση, προς όφελος του οφειλέτη, χωρίς να έχει πάντα την κατάλληλη νομική παιδεία.

Γι αυτό είναι αναγκαία η ύπαρξη των προ-διατυπωμένων όρων, των ΓΟΣ, οι οποίες επιτρέπουν την εύκολη χρηματοδότηση, όταν αυτή είναι εφικτή.Χωρίς τις ΓΟΣ πολλές επιχειρήσεις δε θα χρηματοδοτούνταν και συνεπώς το ΑΕΠ θα ήταν συρρικνωμένο.

Το ζήτημα είναι να είναι νόμιμα, ορθολογικά και μη καταχρηστικά διατυπωμένες, καθώς αν δε συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, είναι πολύ πιθανό τα δάνεια που συνάφθηκαν με αυτές,να μην εξυπηρετηθούν, και να χαρακτηρισθούν μελλοντικά ως κόκκινα, ήτοι μη εξυπηρετούμενα(NPL).

Ένα άλλο ελαφρυντικό υπέρ των τραπεζών, συνιστά ο ιδιαίτερα ευρύς κύκλος εργασιών που καλούνται να έχουν.Οι δραστηριότητες των τραπεζών απαριθμούνται ενδεικτικά στο άρθρο 24 του νόμου 2076/1992. Ο εκτεταμένος αριθμός δραστηριοτήτων τους, όπως είναι λογικό δημιουργεί μια γραφειοκρατία, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένες αποφάσεις.

Την ιδιαίτερα αυξημένη δύναμη των τραπεζών, έρχεται να αντισταθμίσει ο νομοθέτης μέσω του νόμου προστασίας των καταναλωτών 2251/1994 σε συνδυασμό με τον ΑΚ.

Κεφάλαιο 13:Νόμος 2251\1994[135]

13.1:Σκοπός του νόμου

Ο 2251/1994[136] αποτελεί το βασικό νόμο που προστατεύει το ασθενές μέρος[137], στις σύγχρονες αυτοματοποιημένες συμβάσεις. Βλέπουμε εξ αρχής ότι η μη ακριβής περιγραφή του όρου του καταναλωτή, ως προς το είδος και το ύψος των συμβάσεων που συνάπτει, δημιουργεί την ανασφάλεια που περιγράφουν τα incompletecontracts. Το ίδιο πρόβλημα δημιουργεί και η αόριστη έννοια του ΑΚ 281 (κατάχρηση δικαιώματος), η οποία εξειδικεύεται δικαστικά και όχι από τα μέρη, καθώς η δικαστική ερμηνεία των ΓΟΣ γίνεται υπό το πρίσμα των ΑΚ 173 και ΑΚ 200[138].

Στο άρθρο 2 του νόμου δίδεται ορισμός των ΓΟΣ, καθώς και υπό ποιες προϋποθέσεις θα θεωρηθούν perse καταχρηστικοί. Είναι πάλι εμφανείς οι γενικές και ασαφείς διατάξεις οι οποίες εξειδικεύονται δικαστικά κάνοντας εμφανή τα προβλήματα που ανακύπτουν λόγω των incompletecontracts . Τέλος στο εδάφιο 7 αναφέρονται όροι ο οποίοι θεωρούνται αυτοδίκαια καταχρηστικοί και συνεπώς άκυροι[139].

13.2: Είναι θεμιτή η ενίσχυση της αύξησης της διαπραγματευτικής δύναμης των καταναλωτών υπό το πρίσμα του νόμου 2251/1994?

Η ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης των καταναλωτών με την καθιέρωση του 2251/1994, είναι έμμεση και όχι άμεση, διότι οι ΓΟΣ ως πρακτική, εξακολουθούν να εφαρμόζονται και οι καταναλωτές εξακολουθούν να μην είναι σε θέση να τους διαπραγματευτούν, λόγω της ισχύος του αντισυμβαλλόμενου.

Ο νόμος 2251/1994, απλά αμβλύνει την ασυμμετρία πληροφόρησης και ισχύος και αποτρέπει όσο δύναται την επέλευση ζημιογόνων

[135] εισήχθη λόγω της κοινοτικής οδηγίας 93\13\ΕΟΚ

[136] Αρχικά προβλέπονταν η προστασία του καταναλωτή από το νόμο 1962\1991, το 1994 εισήχθη ο 2251 ο οποίος ισχύει και σήμερα ύστερα από αλλεπάλληλες τροποποιήσεις, με τελευταία το 2007 από τον νόμο 3587

[137] καταναλωτή επαγγελματικών και μη προιόντων, μικρού ή μεσαίου μεγέθους

[138] Ερμηνεία με βάση τι πραγματικά θέλουν τα μέρη, σελίδα 604 Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου Γεωργιάδης Σ. Απόστολος

[139] Πρόκειται για όρους που έχουν κριθεί παράνομοι από τον ΑΠ.

αποτελεσμάτων στην αγορά, δεν αυξάνει όμως τη διαπραγματευτική τους ισχύ[140].

Ο 2251/1994 είναι ένας γενικός νόμος, ο οποίος αναφέρεται γενικά στις συμβάσεις μεταξύ πωλητή και αγοραστή. Εφαρμόζεται και στις συναλλαγές των τραπεζών με το κοινό, κυρίως λόγω της αυτοματοποιημένης μορφής τους.

Το ζήτημα που δημιουργείται είναι αν είναι επιζήμια για την οικονομία η ομοιόμορφη αντιμετώπιση των τραπεζών με τις υπόλοιπες εμπορικές εταιρίες, δηλαδή αν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με την ίδια αυστηρότητα μια τράπεζα, με ένα μεγάλο κατάστημα ενδυμάτων. Κατά τη γνώμη μου αυτή η αντιμετώπιση δεν είναι ορθή και θα πρέπει η αυστηρότητα να είναι ιδιαίτερα αυξημένη,λόγω της αυξημένης δύναμης των τραπεζών σε κάθε αγορά, ενδεχομένως να είναι αναγκαία η περαιτέρω νομοθετική παρέμβαση, η οποία θα αναλύει και θα προβλέπει διεξοδικά κάθε πιθανή συμπεριφορά, στο μέτρο του δυνατού.

13.3: Νόμος 2251/1994 και κώδικας δεοντολογίας τραπεζών που υιοθέτησε η Ελληνική Ένωση Τραπεζών για τη διαφημιστική προβολή χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Ο νόμος 2251/1994 απαγορεύει τη χρήση αθέμιτων διαφημίσεων εις βάρος των καταναλωτών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς τέτοιες πρακτικές εντείνουν τον υπερβολικό δανεισμό, ο οποίος αποτελεί έναν λόγο διόγκωσης των κόκκινων δανείων, ενώ ο κώδικας δεοντολογίας συνιστά softlaw, ήτοι διατάξεις μη υποχρεωτικές, η παράβαση των οποίων μειώνει ενδεχομένως μόνο το κύρος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η σημασία αυτού του κώδικα δεοντολογίας είναι μεγάλη, καθώς η ΕΕΤ (Ελληνική ένωση Τραπεζών), αντιλήφθηκε νωρίς το κίνδυνο υπερδανεισμού των καταναλωτών και προέτρεψε τις τράπεζες να εισαγάγουν πιο ορθά μέσα προβολής των προϊόντων τους. Παράλληλα ο συνήγορος του καταναλωτή με πιο έντονο τρόπο προσπάθησε να προστατέψει τους καταναλωτές.

[140] Δέκα αρχές οικονομίας. Κεφάλαιο 1,σελίδα 41. Αρχές Οικονομικής Θεωρίας GregoryN. Mankiw.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η σύσταση με αριθμό πρωτοκόλλου 1210(20-08-2007) του Συνηγόρου του καταναλωτή (νόμος 3297/2004)προς την Εθνική Τράπεζα σχετικά με τη διαφήμιση σχετικού "διακοποδανείου".

13.4:Οιονεί creditrationing

Σύμφωνα με την κρατούσα χρηματοοικονομική θεωρία, με τον όρο creditrationing αναφέρουμε το φαινόμενο κατά το οποίο οι τράπεζες μειώνουν το επιτόκιο, ώστε να προσκαλέσουν σε πιθανή σύναψη σύμβασης δανείου και τους καλούς οφειλέτες (παράλληλα με του προβληματικούς), καθώς ένα υψηλό επιτόκιο θα προσκαλέσει μόνο όσους είναι καταδικασμένοι και απλά δέχονται κάθε όρο, προκειμένου να λάβουν χρηματοδότηση, καθώς γνωρίζουν ότι τελικά δε θα μπορούν να εκπληρώσουν καμία υποχρέωση τους. Το επιτόκιο συνιστά ένα συμβατικό όρο, συνεπώς αντικείμενο του ως άνω τίτλου μπορεί να αποτελέσει και οποιοσδήποτε άλλος όρος.

Εξαιρετικά επαχθείς όροι ΓΟΣ, ενδεχομένως να προσελκύσουν αποκλειστικά δύστροπους και χωρίς προοπτικές υποψήφιους οφειλέτες, οπότε ενδεχομένως συνετό θα ήταν οι τράπεζες, όταν συνάπτουν τις ΓΟΣ, να έχουν κατά νου ότι όπως ιδιαίτερα υψηλά επιτόκια θα προσελκύσουν μη αξιόπιστους οφειλέτες, έτσι κατ' αναλογία επαχθείς όροι, θα οδηγήσουν στο ίδιο αποτέλεσμα. Η ως άνω άποψη συνιστά επί της ουσίας μια γενίκευση του creditrationing, η οποία το θεωρεί το επιτόκιο ως απλά ένα στοιχείο της σύμβασης (ενδεχομένως το πιο σημαντικό βέβαια).

13.5: Συμπεράσματα

Είναι φανερό ότι στο ζήτημα των ΓΟΣ, τόσο ο έλληνας όσο και ο κοινοτικός νομοθέτης αντιμετωπίζει τις τράπεζες με δυσπιστία. Τα

προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσειperse[141] ο νομικός, εύκολα φαίνεται να μπορεί να τα διαπιστώσει ένας οικονομολόγος, καθώς οι τράπεζες κατέχουν exlegeto δικαίωμα του αποκλειστικού παρόχου χρηματοπιστωτικών προϊόντων και όπως προβλέπει η μικροοικονομική θεωρία, εκεί που εντοπίζονται μεγάλες συγκεντρώσεις στο μερίδιο της αγοράςεμφανίζονται αθέμιτες πρακτικές, την ύπαρξη των οποίων έχει εντοπίσει και καταδικάζει τόσο ο Άρειος Πάγος όσο και τα κατώτερα δικαστήρια, στα οποία έχουν προσφύγει κυρίως οργανώσεις καταναλωτών εις βάρος των τραπεζών. Θα περίμενε κανείς σε μια φιλελεύθερη οικονομία να μην ευνοούνται τα μονοπώλια[142], όμως είναι προφανές, ότι η μη εποπτεία των χρηματοπιστωτικών προϊόντων, από ισχυρά και έμπειρα ιδρύματα, όπως οι τράπεζες, θα έχει καταστρεπτικά κοινωνικά αποτελέσματα στην κοινωνική ευημερία, όπως εγκληματικές δραστηριότητες, τοκογλυφία, πλουτισμός μέσω εγκληματικών δραστηριοτήτων κτλ, δραστηριότητες οι οποίες αποτελούν τροχοπέδη στην χρηματοδότηση νόμιμων επιχειρήσεων.

Συνεπώς είναι αναγκαία η εποπτεία των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων από τις τράπεζες και όχι η ανεξέλεγκτη κυκλοφορία χρήματος και η μοιρολατρική ελπίδα για ρύθμιση των προβλημάτων από το αόρατο χέρι της αγοράς[143], ακόμα και αν δημιουργούνται ορισμένα προβλήματα όπως αυτά που ανέλυσα παραπάνω, διότι το σύστημα των τραπεζών είναι το χειρότερο σύστημα διαχείρισης χρήματος με εξαίρεση όλα τα άλλα συστήματα που έχουν εφαρμοστεί[144]. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αποφεύγονται παράνομοι και αθέμιτοι όροι, οι οποίοι καθιερώνονται μόνο για να καλύψουν τις βραχυπρόθεσμες λογιστικές ανάγκες των τραπεζών εις βάρος της μακροπρόθεσμης οικονομικής ευημερίας της κοινωνίας.

---

[141]Μέσω της perseαντιμετώπισης ο νομικός απλώς εντοπίζει το πρόβλημα μέσω της μεταβολής των τιμών, οι οικονομολόγοι ακολουθούν την λεγόμενη effectbasedπροσέγγιση με την οποία εξετάζουν τις οικονομικές επιπτώσεις, πχ μεταβολή στο πλεόνασμα του καταναλωτή-katsoulakos

[142] Εξαιρέσεις συνιστούν τα φυσικά μονοπώλια και τα μονοπωλια που προκύπτουν από τη χρήση άυλων πνευματικών αγαθών(πατέντες και πνευματικά δικαιώματα)

[143]Αόρατο χέρι της αγοράς.AdamSmith,σελίδα 53 Αρχές Οικονομικής Θεωρίας GregoryN. Mankiw

[144]Παράφρασητηςγνωστήςφράσηςτου Winston Churchill: Democracy is the worst form of government, except for all those other forms that have been tried from time to time(House of Commons 11 November 1947)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Είναι προφανές ότι κατά τη διάρκεια της κρίσης νομοθετήθηκαν και τροποποιήθηκαν πολλοί νόμοι, άλλοι προς τη σωστή κατεύθυνση και άλλοι όχι. Η Πολιτεία πάντα όμως στην προσπάθειά της να εξεύρει άμεσα οικονομικούς πόρους, τροποποιούσε μόνο τις διατάξεις από τις οποίες ανέμενε άμεσα και δυστυχώς πρόσκαιρα αποτελέσματα, χαρακτηριστικό παράδειγμα οι συνεχείς τροποποιήσεις του πίνακα κατάταξης. Παράλληλα όμως δεν επέδειξε την ίδια επιμέλεια στην ουσιαστική μεταρρύθμιση του νομικού μας συστήματος, κάτι που επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της τροποποίησης του ουσιαστικού Δικαίου, πλην φυσικά του εργατικού Δικαίου στο ιδιωτικό τομέα όπου η Πολιτεία, υπερέβαλε εαυτόν, χωρίς όμως να προχωρήσει σε ουσιαστικές μεταβολές στο εργατικό δίκαιο του δημοσίου τομέα.

Συνεπώς οι αποσπασματικές νομοθετικές αλλαγές που έλαβαν χώρα, δεν αναμένεται να μας οδηγήσουν σε καλύτερες μέρες. Κατ’ αναλογία θα μπορούσαμε να πούμε ότι η χώρα βιώνει μια κατάσταση αντίστοιχη μ’ αυτή που βιώνει μια εταιρεία στο σημερινό μετά πτωχευτικό στάδιο της αναδιοργάνωσης, όπου η ύπαρξη πολύπλοκων και ανεφάρμοστων διαδικασιών στην ουσία καταδικάζει τη εταιρεία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1)Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο, Σπυρόπουλος Φίλλιπος, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

2)Risk Management and Financial Institutions, 4th Edition, John C. Hull. Publisher: Wiley.

3)Options, Futures, and Other Derivatives (9th Edition) John C. Hull. Publisher: Pearson.

4)Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, Ε. Ρούκουνας. Νομική Βιβλιοθήκη.2015.

5)Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου Τόμος Ικαι ΙΙ, Ε. Σπηλιοτόπουλος, Νομική Βιβλιοθήκη.

6)Εμπορικές Εταιρίες 7η έκδοση, Ν. Ρόκας, Νομική Βιβλιοθήκη

7)Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου, Ν. Ρόκας και Χρ. Γκόρτσος, 2η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη.

8)Τραπεζικές Συναλλαγές, Ι.Γεροντίδης, Ι.Δριτσούλας, Γ. Πανίτσας. Νομική Βιβλιοθήκη.

9)Αξιόγραφα, Ν. Ρόκας, Νομική Βιβλιοθήκη.

10)Εισαγωγή Στο Εμπορικό Δίκαιο, Ε. Περάκης και Ν. Ρόκας, Νομική Βιβλιοθήκη. Εκδοση 2011.

11)Πτωχευτικό Δίκαιο, Ε. Περάκης, 2η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη.

12)Εφαρμογή του Ν 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα. Ι. Βενιέρης και Θ. Κάτσας. 3η έκδοση 2016. Νομική Βιβλιοθήκη.

13)Εγχειρίδιο Πολιτικής Δικονομίας- Β' έκδοση, Νίκας Νικόλαος Θ. Εκδόσεις Σάκκουλα.

14) Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως Ι, ΙΙ,ΙΙΙ, Γέσιου-Φαλτσή Πελαγία. Εκδόσεις Σάκκουλα.

15)Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, Σταθόπουλος Μιχάλης Π., εκδόσεις Σάκκουλα.

16) Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος. Νίκος Ανδρουλάκης, εκδόσεις Σάκκουλα.

17)http://www.kathimerini.gr/861673/article/epikairothta/politikh/xreiazomaste-ena-neo-syntagma

18)www.europarl.europa.eu

19) Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου, Ευ. Βενιζέλου, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008.

20) Εγχειρίδιο συνταγματικού δικαίου, Βασικές έννοιες: Συνταγματική ιστορία Αντώνη Μ. Παντελή

21) Macroeconomics 8th Edition, N. Gregory Mankiw

22) http://www.legalnews24.gr/2014/02/mall.html

23)http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=76072&doclang=EL

24)http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/20150201PVL00008/%CE%97-%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%9B%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%BD%CE%B1%CF%82

25) http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/default.aspx

26) Οικογενειακό δίκαιο Παπαχρίστου Θανάσης, Π. Ν. Σάκκουλας

27) ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΜΕ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ, MANKIW N. GREGORY, TAYLOR P. MARK

28) http://www.statistics.gr/en/home/

29) Θεωρία βιομηχανικής οργάνωσης, Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός

30) ΘεωρίαβιομηχανικήςοργάνωσηςΙ. Σ. Κατσουλάκος

31) Capitalism, Socialism and Democracy by Joseph Schumpeter

32)Σημειώσεις Μαθήματος καθηγητή Σπύρου Παγκράτη

33)data.worldbank.org

34)www.investopedia.com

35)www.accountingtools.com

36) Microeconomic Theory by Walter Nicholson

37) Economics of Strategy by David Besanko

38)http://www.parliament.uk/about/living-heritage/evolutionofparliament/houseoflords/parliamentacts/overview/parliamentbill1949/

39) ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Κ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ

40) Συνταγματική θεωρία και πράξη ΙΙ Μελέτες 1980-2000 Μάνεσης Αριστόβουλος

41)Ιστορία Δικαίου Σ. Τρωιάνος, Ι.Βελισσαροπούλου-Καράκωστα